

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

123 üncü Birleşim (Olağanüstü)
31 . 7 . 2002 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	381
II. - GELEN KÂĞITLAR	383
III. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	384
<i>A) TEZKERELER VE ÖNERGELER</i>	384
1. - Van Milletvekili Hüseyin Çelik'in Dilekçe Komisyonu üyeliginden çekildiğine ilişkin önergesi (4/506)	384
IV.- ÖNERİLER	384
<i>A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ</i>	384:395
1.- Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kuruldaki görüşmelerinin, 48 saat geçmeden, 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugünkü) birleşimde yapılmasına ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin DYP, MHP ve AK Parti Gruplarının ayrı ayrı önerileri	384:395

V.- SEÇİMLER

396

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

396

1.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda açık bulunan üyeliklere seçim

396

VI.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

396,445

1.- Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arıç, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Tarihinde Yapılması Hakkındaki Önergeleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (4/499, 4/500, 4/501) (S.Sayısı: 889)

396:431,445:468

VII.- SORULAR VE CEVAPLAR

432

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

432:444

1.- Gaziantep Milletvekili Nurettin Aktaş'ın, ERT adlı yabancı bir örgütün İstanbul'da yaptığı toplantıya ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/7650)

432:434

2.- Van Milletvekili Hüseyin Çelik'in, Van-Erciş-Çelebibağı beldesinde askerlerin at arabası yaktığı iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/7762)

435:436

3.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Sezal'ın Suriye'deki bir barajın yıkılmasının yol açtığı su taşkınının oluşturduğu zararın tazminine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/7771)

437:439

4.- Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu'nun, Adıyaman'da sürdürülen erozyonu önleme ve ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Devlet Bakanından sorusu ve Orman Bakanı Nami Çağan'ın cevabı (7/7858)

440:442

5.- Bolu Milletvekili İsmail Alptekin'in, kaldıkları prefabrikeler için katkı payı ödemeyen depremzedelere icra takibi başlatıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Abdülkadir Akcan'ın cevabı (7/7884)

443:444

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak iki oturum yaptı.

Oturum Başkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Vekili Mustafa Murat Sökmenoğlu, İstanbul Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikalarında üretim ve finans sorunlarından kaynaklanan krize ilişkin bir açıklamada bulundu.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Türk Grubunda Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün istifasıyla boşalan yedek üyeliğe DYP grubunca aday gösterilen, Adıyaman Milletvekili Mahmut Nedim Bilgiç'in,

NATOPA Türk Grubunda Çorum Milletvekili Bekir Aksoy'un istifasıyla boşalan yedek üyeliğe DYP grubunca aday gösterilen, Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün,

Üyeliğine ilişkin Başkanlık tezkereleri ile,

İstanbul Milletvekili Hüseyin Mert'in, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm,

Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, TBMM Hesaplarını İnceleme,

Komisyonu üyeliklerinden çekildiklerine ilişkin önergeleri

Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Habitat Global Parlamenterleri Bölgesel Konseyi Başkanı Peter Götz tarafından Belçika'nın Başkenti Brüksel'de BM Dünya Habitat Günü çerçevesinde düzenlenecek olan Habitat Global Parlamenterleri Toplantısına, Habitat Global Parlamenterleri Avrupa Kitası Yönetim Kurulu Üyeleri Kırklareli Milletvekili TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Cemal Özbilen ve Ankara Milletvekili TBMM Çevre Komisyonu Başkan Yardımcısı Sedat Çevik'in,

Global Eylem İçin Parlamenterler Kuruluşu Genel Sekreteri Shazai Rafi tarafından Güney Afrika Cumhuriyetinin Johannesburg Kentinde "Sürdürülebilir Dünya Kalkınma Zirvesi" (Rio +10) kapsamında Global Eylem İçin Parlamenterler Kuruluşu tarafından düzenlenecek olan "Temiz Hava Temiz Su" konulu toplantıya Kırklareli Milletvekili TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Cemal Özbilen'in,

İsmen yapılan,

Azerbaycan Kadın Parlamenterler Birliği tarafından Bakü'de düzenlenecek "21 inci Yüzyılda Kadın ve Çocuklara Uygulanan Şiddetin Çeşitli Yönleri ve Küresel Sonuçları" konulu Konferansa, TBMM'yi temsilen kadın parlamenterlerden oluşan bir heyetin,

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü bünyesinde aday ülkelerin AB müktesebatına uyum sürecinde teknik yardım vermek üzere kurulmuş olan TAİEX (Teknik Yardım, Bilgi ve Değişim Grubu) ofisi ve DG TREN (Enerji ve Ulaştırma Genel Müdürlüğü) işbirliği ile Brüksel'de düzenlenecek olan "Yenilenebilir Enerji ve Serbest Enerji Verimliliği" konulu seminere, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu üyelerinden oluşan 3 kişilik Parlamento heyetinin,

Davete icabet etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Başkanlık tezkereleri,

Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un temas ve görüşmelerde bulunmak üzere Çin Halk Cumhuriyetine,

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli'nin, temas ve görüşmelerde bulunmak üzere Çin Halk Cumhuriyetine,

Devlet Bakanı Faruk Başın, görüşmelerde bulunmak üzere Kırgızistan, Tacikistan ve Kazakistan'a,

Devlet Bakanı Reşat Doğru'nun, görüşmelerde bulunmak üzere Özbekistan'a,

Devlet Bakanı Edip Sadfer Gaydalı'nın Irak'a,

Yaptığı resmî ziyarete, ekli listede adları yazılı milletvekillerinin katılmasının uygun görülmüş olduğuna,

AB Konvansiyonu toplantısına katılmak üzere Belçika'ya yapılan resmî ziyarete iştirakleri uygun görülen milletvekillerine,

İlişkin Başbakanlık tezkereleri,

Kabul edildi.

Milli Savunma Komisyonunda boş bulunan ve Yeni Türkiye Partisine düşen 3,

Dışışleri Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen 2,

Tarım, Orman ve Kyşleri Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen 1, Yeni Türkiye Partisi Grubuna düşen 3,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen 1, Yeni Türkiye Partisi Grubuna düşen 2,

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen 1, Yeni Türkiye Partisi Grubuna düşen 4,

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda boş bulunan ve Yeni Türkiye Partisine düşen 3,

Çevre Komisyonunda boş bulunan ve Yeni Türkiye Partisi Grubuna düşen 3,

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda boş bulunan ve Yeni Türkiye Partisi Grubuna düşen 3;

yelige gruplarınca aday gösterilen milletvekilleri seşildiler.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının birinci sırasında yer alan ve olağantst toplantı konusu olan, Kadınlara Karşı Her Trl Ayrımcılığın nlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısının (1/896) (S.Sayı: 759) görüşmeleri tamamlandı, elektronik cihazla yapılan açık oylamadan sonra, kabul edildiği ve kanunlaştığı aımlandı.

31 Temmuz 2002 arşamba gnt saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 18.08'de son verildi.

Mustafa Murat Skmenoğlu

TBMM Başkanı Vekili

Sebahattin Karakelle

Erzincan

Kâtip ye

Burhan Orhan

Bursa

Kâtip ye

II . - GELEN KÂĞITLAR**31.7.2002 ÇARŞAMBA (Olağanüstü)****Rapor**

1.- Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arınç, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Tarihinde Yapılması Hakkındaki Önergeleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (4/499, 4/500, 4/501) (S. Sayısı : 889) (Dağıtma tarihi : 31.7.2002) (GÜNDEME)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, imam hatip lisesi mezunlarının yüksek okullara giriş haklarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/8158) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.07.2002)

2.- Adıyaman Milletvekili Mehmet Özyol'un, semt pazarlarının haksız rekabet ve kayıt dışı ekonomiyi teşvik ettiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/8159) (Başkanlığa geliş tarihi : 8.7.2002)

3.- Diyarbakır Milletvekili Sacit Gfınbey'in, 57. Hükümette başka bir ülke vatandaşlığını taşıyan bakan olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/8160) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.7.2002)

4.- İstanbul Milletvekili Mustafa Baş'ın, Rize ve ilçelerinde yaşanan sel felaketinden sonra alınan tedbirlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/8161) (Başkanlığa geliş tarihi : 30.7.2002)

5.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, Polatlı'da soğan borsası kurulup kurulmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/8162) (Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.2002)

6.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, yurt dışında çalışan işçilerimizin ülkemize geliştirmede yollarda karşılaştıkları soygunlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/8163) (Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.2002)

7.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, Ankara'daki süne mücadelesine ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/8164) (Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.2002)

8.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, süne mücadelesine ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/8165) (Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.2002)

9.- Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, yabancı ülkelerdeki vatandaşlarımızın seçimlerde oy kullanmasının sağlanamamasının nedenlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/8166) (Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.2002)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

31 Temmuz 2002 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Mustafa Murat SÖKMENOĞLU**KÂTİP ÜYELER : Sebahattin KARAKELLE (Erzincan), Burhan ORHAN (Bursa)**

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 123 üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayı vardır; gündeme geçiyorum.

Sayın milletvekilleri, komisyondan istifa önergesi vardır; okutuyorum:

III. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) TEZKERELER VE ÖNERGELER**

1. - Van Milletvekili Hüseyin Çelik'in Dilekçe Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin önergesi (4/506)

TBMM Başkanlığına

AK Parti Grubunun Dilekçe Komisyonunda sahip olduğu üye sayısının 2'den 1'e düşmesi nedeniyle, anılan Komisyondaki üyeliğimden istifa ediyorum.

Gereğini arz ederim. 31.8.2002

Hüseyin Çelik

Van

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

Sayın milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi, Doğru Yol Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi Gruplarının İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesine göre verilmiş önerileri vardır; okutup, oylarınıza sunacağım efendim.

IV.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kuruldaki görüşmelerinin, 48 saat geçmeden, 31 Temmuz 2002 Çarşamba günkü (bugünkü) birleşimde yapılmasına ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin DYP, MHP ve AK Parti Gruplarının ayrı ayrı önerileri

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugün) yapılan toplantısında siyasi parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Nevzat Ercan

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Öneri:

Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kuruldaki görüşmelerinin, 48 saat geçmeden, 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugünkü) birleşimde yapılması ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Diğer öneriyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak verdiğimiz ve Anayasa Komisyonunun 30 Temmuz 2002 tarihinde yapmış olduğu toplantısında görüşülüp, kabul edilen (4/500) esas numaralı, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması hakkındaki önergesinin, İçtüzüğü'nün 49 uncu maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 48 saat geçmeden görüşülmesi hususundaki talebimizin, Danışma Kurulunda siyasi parti grupları arasında anlaşma sağlanamaması nedeniyle Grup önerimiz olarak Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ve talep ederim.

İsmail Köse

Erzurum

MHP Grup Başkanvekili

BAŞKAN - Diğer öneriyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugün) yapılan toplantısında siyasi parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Hüseyin Çelik

AK Parti Grup Başkanvekili

Öneri:

Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Pazar Günü Yapılmasına Dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kuruldaki görüşmelerinin, 48 saat geçmeden, 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugünkü) birleşimde yapılması ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri, okunan bu 3 önerenin de mahiyeti aynıdır; birleştirerek, 2 lehte, 2 aleyhte söz vereceğim; ancak, iki grubun önerisinin özelliği başka; hem 48 saat geçmeden görüşülmesini istiyor hem de bitimine kadar; onun için, ondan başlayacağız. En uygunu budur.

Arz ederim efendim.

Efendim, şimdi, lehte ilk söz isteyen Sakarya Milletvekili Sayın Nevzat Ercan'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Ercan. (DYP sıralarından alkışlar)

NEVZAT ERCAN (Sakarya)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kurul'daki görüşmelerinin 48 saat geçmeden bugünkü birleşimde görüşülmesi ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin Doğru Yol Partisi Grup önerimiz üzerinde lehte söz almış bulunuyorum; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, erken seçim şartları bakımından, hem siyasi ve hem ekonomik bakımdan seçime gitme zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Türkiye'nin bir erken seçime gitmesinin bütün şartları doğmuştur; siyasi bakımdan doğmuştur, ekonomik bakımdan doğmuştur. Bu bakımdan, seçim, artık, Türkiye için, hepimiz için ve Parlamentomuz için kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, ülke, uzun süredir yaşanan siyasi belirsizliğin ve bu belirsizliğin beslediği sosyal ve ekonomik krizin, toplumun bütün kesimlerinde çok yaygın, derin ve sürekli bir biçimde yaşadığını biliyoruz, görüyoruz.

Cumhuriyet tarihinde, ülkenin bu kadar kötü yönetildiği, insanların fakirleştirildiği, umutlarının söndürüldüğü, hayallerinin yok edildiği bir döneme rastlamak mümkün değildir.

18 Nisan seçim sonuçları bugün değişmiştir. Erken seçime gitmenin en temel sebebi, en haklı gerekçesi, hiç şüphe yok ki, 18 Nisan seçim sonuçları bugün tümüyle değişmiştir. İktidarı oluşturan 57 nci hükümetin ortağı Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi, barajın çok çok altındadır. (DYP sıralarından alkışlar; MHP sıralarından "Oo" sesleri, gülüşmeler)

KÜRŞAT ESER (Aksaray) - Gerek yok böyle konuşmaya.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım... Değerli arkadaşlarım...

BAŞKAN - Efendim, lütfen... Lütfen, sayın milletvekilleri...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Evet, siz barajın altındasınız.

Şimdi, 57 nci hükümet, aslında, 56 ncı hükümetin bir devamıdır; 56 ncı hükümet 55 inci hükümetin bir devamıdır. Bu siyasi kadrolar bu ülkeyi beş yıldır yönetmektedirler. Beş yıldır ülkenin yönetiminde olan siyasi kadrolar ülkeyi çok kötü yönetmişlerdir.

MEHMET TELEK (Afyon) - Siz dokuz sene yönettiniz!

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Bugün Türkiye bir toplumsal deprem yaşıyor ve ülke yangın yerine dönmüş. Türkiye, tarihinin en ağır bir borç yükü altına girmiş; iç ve dış borç yükü ödenemez boyutlara ulaşmış. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen, efendim...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Ekonomik göstergeler, ülkenin iflas noktasına getirildiğinin çok açık göstergeleridir.

Değerli arkadaşlarım, bu kadar ağır borç yükü altına girmiş bir Türkiye, ne yazık ki, fakirleştirilmiş, borçlandırılmış; ama, giderek fakirleşmiş ve yoksullaşmış. Devraldığımız Türkiye, 200 milyar dolar gayri safi millî hasılası olan Türkiye, bu kadar ağır borç yüküne rağmen 50 milyar dolar daha fakirleşmiş, fert başına millî gelir azalmış, ekonomik göstergeler altüst olmuş, binlerce işyeri, onbinlerce işyeri, fabrikalar kapanmış, iflas etmiş, üretim durmuş, yatırım yok, insanlar işinden edilmiş, son üç yılda 1,5 milyon insan işinden edilmiş, işten çıkarılmış, Dünya Bankası verilerine göre 2,5 milyon insan Türkiye'de işsiz, insanlar canından bezmiş, herkes ayakta, herkes feryat ediyor, meydanlarda bir tek ses haykırılıyor, halk, bize "bu hükümet ne zaman gidecek, sandık önümüze ne zaman gelecek" diyor! (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yüce Meclis, Parlamento, milletin bu arzusuna, bu tercihiğine uygun, bugün erken seçim kararı alacak; ama, siz, bugün, hâlâ gaflet içindesiniz, hâlâ işin farkında değilsiniz, hâlâ vurdumduymaz tavrınızı sürdürüp götürmektedirsiniz!

Değerli arkadaşlarım, esasen, sizin bu vurdumduymaz tavrınız, üç yıldır, beş yıldır uyguladığımız hükümet politikalarında, uygulamalarında çok açık ve net görülmüştür. Çünkü, sizin gündeminizde, sizin programınızda, uygulamalarınızda halk yoktur, vatandaş yoktur, köylü yoktur, işçi yoktur, esnaf yoktur, memur yoktur, emekli yoktur, dul yoktur, serbest meslek erbabı yoktur, sanayici yoktur! (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, siz, eğer, bu tablo karşısında, bugün erken seçime doğru giden Türkiye'de çıkıp bu kürsüden "biz bu ülkeyi iyi idare ettik, çok iyi şeyler yaptık, halk halinden memnun, bütün göstergeler iyi, ülkenin ekonomisi de iyi" diyebiliyorsanız, şimdi televizyonları başında bizleri izleyen bütün vatandaşlarımız, sizin sesinizi buradan duymak istiyor!

Değerli arkadaşlarım, Başbakanlık ve Başbakanlık binası devri iktidarınızda ilk defa demir parmaklıklarla çevrildi. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Başbakanlık binasındaki bu demir parmaklıkların, halkla arasındaki bu duvarların bir anlamı var; bunu iyi okumak lazım, sizin iyi okumanız lazım. Bu demir parmaklıklara rağmen, bu duvarlara rağmen, eğer Başbakanlık binası her gün bir eylem merkezi haline gelmişse ve eğer vatandaş, her gün Başbakanlık binası önünde kendisini o demir parmaklıklara zincirle vurup öfkesini, eylemini ortaya koyuyorsa, eğer anne, çocuklarıyla gelip, üzerine benzin döküp "açız" feryadıyla kendini yakmaya çalışıyorsa, eğer tankerle, yazarkasayla sizleri uyarmak gibi bir görevi üstlenen vatandaşın bu feryadı millî isyan kadar sizi derinden uyandırmıyorsa, eğer Meclisin çatısına çıkıp intihara teşebbüs eden vatandaşın bu feryadı sizi ilgilendirmiyorsa, eğer Meclisin bahçesinde aklıktan canına kıyan vatandaş sizi ilgilendirmiyorsa, bu milleti ilgilendiriyor. Bugün bu Parlamento erken seçim kararı alacak, millet, sandık başına gidecek ve bunun hesabını sizden soracak, bunun hesabını siz vereceksiniz. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bunun hesabını öylesine vereceksiniz ki, bu üç parti... 18 Nisan seçimlerinde millî iradenin nasıl çarpıtıldığını, aziz milletimiz, vatandaşımız, nasıl o tarihte aldatıldığını, niçin aldatıldığını, sizin devri iktidarınızda uygulamalarınızdan, yaşadıklarınızdan gördü ve anladı. Ne söyleseniz nafiledir artık, boşunadır.

HASAN BASRI ÜSTÜNBAŞ (Kayseri) - Sen nafile konuşuyorsun.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Artık, işin foyası çıktı. Keşke ülke bu noktaya gelmeseydi, keşke ülke insanları böylesine hayatlarından bezgin, yılgın, canından bezmiş bir insanlar kümesine dönmüşeseydi. Bu, Türkiye'nin kaderi değil aşlında. O bakımdan, 18 Nisan seçimlerindeki bu aldatılmışlığın, bu kandırılmışlığın hesabını, bu millet, sandık başında çok acı bir biçimde sizden soracaktır. (DYP sıralarından alkışlar)

Siz bunun hesabını vereceksiniz. Zaten...

MEHMET ŞANDIR (Hatay) - Sizden sordukları gibi!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Siz, geleceksiniz, buradan anlatacaksınız... Siz anlatacaksınız, buradan bunları söyleyeceksiniz!..

MEHMET ŞANDIR (Hatay) - Siz çok iyiydiniz de, niye iktidardan uzaklaştırıldınız?!

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Hepimiz gördük... Hepimiz gördük!..

BAŞKAN - Sayın Şandır, lütfen... Efendim, karşılıklı konuşmayı bırakın. İstirham ederim Sayın Şandır.

Sayın Ercan, siz de Genel Kurula hitap edin.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Milliyetçi Hareket Partisinin, seçim öncesi duyguları okşayarak -birtakım millî ve manevî değerleri tahrik ederek, yoksulluk ve yokluk mücadelesi vaatleriyle- hangi taahhütlerle iktidar olduğunu aziz milletimiz biliyor.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) - Sizin yolsuzluklarınız yok muydu?!

NEVZAT ERCAN (Devamla) - ...o taahhütlerinizi, kendi iktidar koltuklarınıza paspas yaptığınızı da gördü, menfaatlerinize paspas yaptığınızı da gördü. (DYP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bunun hesabını, sandık başında, siz vereceksiniz; millet, bunu da soracak.

MEHMET TELEK (Afyon) - Çift anahtar için ne diyorsunuz?!

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bu, tarihi bir fırsattır. Tarihi karar aşamasındadır Parlamento; bir dönüm noktasındadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayınız efendim.

Sayın Ercan, son cümlelerinizi alayım.

Buyurun.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Son cümlemleri söylüyorum.

Milletimiz, bir tek şey bekliyor, bir tek şey: Evet, bugün, bu Parlamantonun kendisini yenilemesidir; çünkü, bu hükümete güven kalmamıştır. Bu hükümete, sadece milletin güveni kalmamış değil, hükümetin ortaklarının birbirine güveni kalmamıştır, bakanların birbirine güveni kalmamıştır; liderlerin birbirine güveni kalmamıştır, Başbakanın kendisi bile kendisine güvenmemektedir. Dolayısıyla, halk, bir tek şey bekliyor: Bu hükümetin gitmesine fırsat yaratacak bir erken seçim kararının bu Parlamentodan bugün çıkmasını.

BAŞKAN - Efendim, teşekkür ediyorum.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Son cümlemleri söylüyorum.

BAŞKAN - Lütfen.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bu alınacak erken seçim kararı, birilerini seçme oyunu olarak görülmemeli; bu, Türkiye'nin sorunlarının çözümünün tarihi bir fırsatı olarak değerlendirilmeli. Doğru Yol Partisi bunu böyle değerlendirmektedir, böyle görmektedir. Erken seçim kararı alınması noktasında duruşumuz bellidir; destekliyoruz, o doğrultuda oy kullanacağız. Avrupa Birliğine ilişkin süreçte, uyum yasaları içinde Meclisin çalışmalarının devamı aşamasında Siyasal Partiler ve Seçim Kanunlarına ilişkin değişikliklerin de Meclisten geçmesini temenni ediyoruz, diliyoruz. Hayırlı olsun.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Efendim, aleyhte, Konya Milletvekili Sayın Veysel Candan; buyurun efendim. (SP sıralarından alkışlar)

Sayın Köse, siz de aleyhinde söz talebinde bulunmuşunuz; ama, üzerinde konuşacaksınız, başka çareniz yok; en son siz talep ettiniz çünkü.

VEYSEL CANDAN (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; üç partimiz tarafından verilen grup önerisi üzerinde görüşlerimi açıklamak üzere söz aldım; Muhterem Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün meşruiyetini kaybetmiş olan 57 nci hükümet, cumhuriyet tarihinin en beceriksiz, en kabiliyetsiz bir hükümetidir. Bugün alınacak tarihi kararlar, bu hükümetin iktidarına son verecektir. Aslında, bu hükümet, Sayın Kemal Derviş'i ithal ettiği gün kendi iktidarına son vermişti. Bu gelişmelerin, ülkenin içinde bulunduğu kötü şartların sorumlusu, hükümet ortakları MHP, ANAP ve DSP'dir.

Bu kürsüde, müteaddit konuşmalarında ifade ettim; bu kadrodan hükümet olmaz, olursa, buna hükümet denmez dedik ve bugün, maalesef, haklı çıktık. Nasıl bir hükümet ki, bir partisi, hemen hemen bir ay önce söylediği normal seçim takvimine göre anlaşlıklarını ifade ettiği halde, bugün, birbirlerini komploculukla, birbirlerini ihanetle suçlayarak ülkeyi içinde bulunduğu kötü şartlara getirdiler ve terk ettiler.

Bu hükümet, üç yıl içinde milli iradeye saygısızlık yaptı, Türkiye Büyük Millet Meclisini devredışı bıraktı, demokrasiyi katletti. Sosyal demokratlar sosyal kapitalist oldu, muhafazakâr geçinenler de milleti açlığa, yokluğa mahpus ettiler, milliyetçilik yerini de dayatmacılığa bıraktı. Şimdi, istifa edip, Parlamantonun önünü açacakları yerde, hâlâ, meşru olmayan, sayısal çoğunluğu olmayan, salt çoğunluğu olmayan bir idareyle seçime gitmeye çalışıyorlar; aslında, bu da milletin gözünden kaçmamaktadır.

Bu hükümet, komisyonlarda usulsüzlük yaptı; Genel Kurulda içtüzük ihlalleri yaptı. Çıkarılan kanunların birçoğu ya Cumhurbaşkanından ya da Anayasa Mahkemesinden döndü. Hâlâ, bu Parlamantonun çalışabileceği bir içtüzük yoktur. Hükümeti oluşturan partiler millete verdikleri sözlerin hiçbirini tutmadılar; tam aksine, huzur, refah yerine, topluma hep sıkıntı verdiler. Bakanlıklarda yolsuzluk, usulsüzlük yarışı başladı. Başta, MHP Bayındırlık Bakanlığında, ANAP'ta Enerji Bakanlığında, DSP'de ekonomiden sorumlu bakanlıklarda ve kamu bankalarında yolsuzluk olmayan, pisliğe bulaşmayan hemen hemen bakanlık kalmadı.

Üç genel başkan diktatörlüğüne de bugün, tarihte, burada son verilecektir. Milletvekillerinin iradeleri hiçe sayıldı, bugünde öyle yapılmaya çalışılıyor; milletvekilleri, tıpkı noter gibi "kabuledenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir"!

"Hükümet meşruiyetini kaybetti" dedim; salt çoğunluğunu yitirdi. Sayın Başbakan Ecevit'in bu şartlarda hemen hükümetten istifa etmesi gerekirken, hâlâ kendisi Başbakanlık koltuğunu işgal etmektedir. İnatla, ısrarla, dayatmayla, salt çoğunluğu olmayan demokrasilerde böyle bir hükümet modeli asla yoktur; ama, bütün bu millete verilen sözlerin hiçbirinin yerine getirilmemiş olması, aslında, bu hükümetin başına gelen, daha sonraki hükümetler için, ümit ediyoruz ki, bir ibret olur.

Şimdi, seçime işgalci bir hükümetle gidiyoruz. Bu hükümetin iki amacı var: Biri, iktidar olmanın avantajlarını kullanmak; bir diğeri de olası bir üçüncü ekonomik krizin gündemini değiştirebilmek; yani, bir yerde, oyun içerisinde oyun; bir yerde, dalavere içerisinde dalavere oynanmaktadır.

3 Kasım getirenlere "hangi sıfatla, hangi yüzle bu millete gideceksiniz" diye soralım. Yani, batırdığınız, yoksul yaptığımız çiftçiye, batırdığınız esnafa, sanayiciye, 15 000 000 işsiz, bu hükümetin diyeceği bir tek kelime olabilir mi?! Yani, şöyle mi diyeceksiniz: Üç yıldır beceremedik; ama, bundan sonra yapacağız; dışarıdan adam ithal etmeyeceğiz! Bunu mu söyleyeceksiniz?! 350 milletvekili olan bu hükümet, biz beceremedik, Amerika'dan birini bulup getirdik, bundan sonra getirmeyeceğiz mi diyeceksiniz?!

Şimdi, hükümeti oluşturan partilerden MHP'nin seçim kampanyasına baktığımız zaman; ulusal programa evet diyeceksiniz, Öcalan dosyasını Başbakanlıkta bekleteceksiniz; şimdi seçim meydanlarına çıkıp, biz, idam edecektik, ortaklar mani oldu diyeceksiniz! Bu sefer bunu millet yutmaz. (MHP sıralarından gürültüler) Bu sefer bunu millet yutmayacak. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim karşılıklı konuşmayın, istirham ediyorum. Lütfen efendim...

VEYSEL CANDAN (Devamla) - ANAP'a da söyleyecek birkaç sözüm var; varsa yoksa Avrupa Birliğine uyum yasaları... Yasaya baktığımız zaman, içerik itibariyle, muhteva itibariyle, bu ülkenin demokratikleşmesi, hukuk devleti olması için hiç de yeterli değil. Onlar da, anlaşıyor ki, barajdan kurtulmak için, mutlaka, Avrupa Birliğini uyum yasalarını ben istedim; ama, ortaklarım çıkarmadı diyecekler.

Bir de muhalefeti konuşalım. Sayın Çiller, hevesle, Başbakan olmaya çalışıyor. Başbakan olmanın bir yolu var, Irak harekâtını beklemeye lüzum yok; Parlamente'ye gelirsiniz, millî iradede, yani, bu Genel Kuruldan veya desteği olan bir yerden Başbakan olursunuz.

Değerli arkadaşlar "bu ülke ne zaman kurtulur" sorusunun cevabı çok önemli; parti menfaatleri bir tarafa bırakılır, ulusal menfaatler parti menfaatlerinin önüne getirildiği zaman olur! Biz, bu günü ve bu gündemi bekliyoruz. Saadet Partisi olarak, bugün, Danışma Kurulunda "gelin, Seçim Kanununu, Siyasî Partiler Kanununda da iki veya üç madde değiştirelim" dedik. Yani, ilçe seçim kurulları ve sandık kurullarına, yeni kurulan partiler de temsilci verebilsin. Anayasa Komisyonunda evvela reddedildi; yani, bu, bir yerde, eşit şartlarda seçime girmekten korkan bir anlayıştır. Onun için, endişemiz odur ki, yapılacak bu seçimlerden sonra, 4 Kasım'da, tartışmalı bir durum ortaya gelmesin; ama, her şeye rağmen, seçim yasaları çıksa da çıkmasa da, Avrupa Birliği yasaları da çıksa da çıkmasa da, 3 Kasım'da, mutlaka seçim olacak, millî irade tecelli edecek; ama, göreceğiz ki, bu hükümet sıralarında oturanların birçoğu artık gelmeyecekler.

Değerli milletvekilleri, bu hükümet kurulduğundan bu tarafa, Saadet Partisi olarak, hükümetin uyguladığı ekonomik politikaların doğru olmadığını ifade ettik ve bugün geldiğimiz nokta itibariyle, ne kadar haklı olduğumuz ortaya çıktı. İç ve dış borçların toplamı 230 milyar dolar. Onun için Irak operasyonuna destek veriyorsunuz, onun için Afganistan'a asker gönderdiniz. İşte, bu millet, sandıkta, bütün bunların hesabını da sizlere soracak; yani, bir yerde, bu seçim, mandacılarla, rantiyecilerle, IMF programcılarıyla, milletin kendi görüşünün mücadelesi ettiği bir seçim olacak. (SP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Eğer, millî irade bu toplumda tecelli ederse... Irak operasyonu olacak, Başbakanın haberi yok!

Bugün, Sayın Başbakanın, açıklamalarına bakın, diyor ki: "Savaşı durdurmaya çalışıyoruz. Siyasî ve ekonomik önlemler almaya çalışıyoruz." Yani, meşru olmayan, sayısal çoğunluğunu yitirmiş, 230 milyar dolar IMF ve Dünya Bankasına borçlu olan bir hükümetin, bu yasalarda, bu dik durmayı gösterebileceğini mi zannediyorsunuz?! Şu anda, geldiğimiz günler itibariyle, ülke, ekonomik kriz içerisinde ve her gün, işsiz vatandaş sayısı artıyor. Tarımda üretim düşmüş, daha çok dışarıdan mal ithal ediyoruz, dış ticaret açığımız her gün artıyor. İşte, bütün bunların sorumlusu, milliyetçi olduğunu söyleyen MHP'liler, muhafazakâr olduğunu söyleyen ANAP'lılar, solcu olduğunu söyleyen sosyal demokratlardır.

BAŞKAN - Efendim, lütfen...

VEYSEL CANDAN (Devamla) - Burada, sözlerimi bitirirken, Sayın Başbakana bir çift sözüm var. Hep, demokrasiden, hukuk devletinden bahsediyorsunuz; sayısal çoğunluğunuz olmadığı zaman ayrılaçağınızı söylediğiniz halde, bugün, hâlâ bu koltukta neden oturuyorsunuz?! (SP sıralarından alkışlar)

Parlamente'nin önünü neden açmıyorsunuz?! (SP sıralarından alkışlar)

Bu geldiğimiz nokta itibariyle, artık, şu alınacak tarihi kararla bu hükümetin iflas ettiğini, ortakların da iflas ettiğini ortaya koyacaktır. Bütün çabaların, acaba barajı da aşarak tekrar Parlamente'ye nasıl gelebiliriz mücadelesidir. Umuyoruz ki halkımız takdirini yapacak ve millî irade Parlamente'de tecelli edecektir.

Saygılarımla. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Aleyhte, Erzurum Milletvekili Sayın İsmail Köse. (MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET ŞANDIR (Hatay) - Ama, lehinde konuşacaktı!

BAŞKAN - Aleyhte. Mecburum, 2 aleyhte, 2 lehte efendim, kendilerine aleyhte kaldı; ama, kendisi üzerinde konuşur, deneyimli bir parlamenterimizdir, gereğini yapar.

Buyurun.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önemli bir gündemi Yüce Meclisimizin görüşmesi tarihi bir olaydır ve bu vesileyle konuşmama başlarken Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; korkunun ecele faydası yoktur. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi, Allah nasip ederse Yüce Milletimizin iradesine sunacağımız ve Yüce Milletimize gideceğimiz, Milliyetçi Hareket Partisinin değerli Genel Başkanının 7 Temmuz 2002 tarihinde Bursa Kocayayladan seslendiği, 3 Kasım tarihli seçim kararını görüşüyoruz. Niçin bağırıyoruz? (MHP sıralarından alkışlar) İşte, bu 18 Nisan 1999 tarihinde Yüce Türk Milletinin iradesine saygısızlığın bir sonucudur. Evet, hâlâ bu demokratik neticeyi hazmedemeyenler bu tavırlarını hiçbir zaman terk edemeyeceklerdir. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, yeniden Yüce Meclis karar alacak inşallah biraz sonra ve milletimizin iradesine götüreceğiz, milletimize anlatacağız. Şimdi, milletimize anlatacağlarımız ile Yüce Meclise anlatacağlarımız farklı, birbirine karıştırdınız.

Şimdi, sokaklarda, gruplarda, bu Mecliste bulunan veya dışarıda, Meclise gelemeyen siyasi partiler ne diyorlardı; seçime gidelim, ne zaman; hükümet kurulduktan altı ay sonra. Tam üç yıl... Gruplardaki zabıtlara bakınız, basına bakınız ve bugün geldiğimiz neticeye bakınız! Kim seçimi istiyor; hükümetin bir ortağı, en büyük ortağı ve siyasi iktidarın nimetlerinden istifade etmek isteyen bir ortak seçim istiyor. Tarihte var mı, hiç şahit oldunuz mu?! (MHP sıralarından alkışlar)

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Çok...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Unutuyorsun...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Evet, hiç şahit oldunuz mu?!

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - 1998'de ANAP var; unuttuğunuz.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Şimdiye kadar şahit olmadıklarınıza şahit oluyorsunuz; çünkü, ülkenin menfaatlarıyla, Türk Milletinin menfaatlarıyla siyasi partilerin menfaatlarını karıştıranlar, işte bu kürsülerde, bugün ve yarın, yine, milletimizin menfaatlarına aykırı ellerini kaldıracaktar ve milletimize de gidip diyecekler ki, biz erken seçime geldik.

Bunların hepsini Cenabı Allah nasip etti, milletimiz de ibretle izleyecektir ve Avrupa Birliği uyum yasaları içerisine konulmuş olan kanun tasarısı veya teklifleri de, ümit ediyorum, temenni ediyorum ki, yarın buraya gelsin ve burada onları tartışalım; kim ne istedi, ne söyledi, kim şimdi takıyye yapıyor, yarın bu da nasip olacaktır, burada konuşacağız. (MHP sıralarından alkışlar) Komisyonlarda ve Genel Kurulda nasıl davrandığınızı, bu milleti Avrupa Birliği sendromuna nasıl soktuğunuzu ve treni kaçırmayalım derken, dolmuşa binmek suretiyle, bu milleti sıkıntıya sokacakları, yarın, inşallah, bu kürsülerde göreceğiz.

Şimdi, erken seçimi isteyen Milliyetçi Hareket Partisi. Dönüp Milliyetçi Hareket Partisine, niçin erken seçim istiyorsunuz diye kızgınlıklarını ifade ediyorlar. Evet, Milliyetçi Hareket Partisi olarak erken seçimi şunun için istiyoruz: Bir kavram kargaşasına soktunuz Türkiye'yi, kafalar maalesef karıştı, milletimizin bilmediklerini öğrenmesi lazım. Dedik ki: 3 Kasım'a kadar üç ayımız var, anlatacaklarımız var.

Biraz sonra, neden seçim istediğimizin üzerinde konuştuğumuz zaman, hangi gerekçelerle bu seçimi istediğimizin daha net ve açık gerekçelerini de ifade edeceğiz; ancak, şurada usul yönüyle bir şey söylüyorum, pazartesi günü toplanan Danışma Kurulu kararı gereğince, önerimizin, 48 saat beklemeden Anayasa Komisyonunda görüşülmesi kabul edilmiş ve diğer siyasi partilerin de iştirak etmiş olduğu bu öneri istikametinde, Milliyetçi Hareket Partisinin tespit etmiş olduğu 3 Kasım 2002 tarihinde seçim yapılması konusundaki önerinin tüm Meclisin, Mecliste grubu bulunan partilerin iştirakiyle, ittifakla Anayasa Komisyonuna gönderilmesine karar vermişti. Bugün de ittifak sağlanamamıştır; olabilir. Muhakkak surette, burada diğer siyasi partilerimiz de düşüncelerini ifade etmişlerdir, biraz sonra da ifade etmeye devam edeceklerdir.

Seçim şartları doğmuş mudur, doğmamış mıdır, neden seçime gidiliyor, gidilmiyor; bunların üzerinde fazla tartışmaya lüzum yok; çünkü, biraz sonra, bunun geneli üzerindeki ve önerelerimiz üzerindeki konuşmalarımızda meseleyi detaylandırmış olacağız.

Şunu söylemek istiyorum: Anayasa Komisyonunda görüşülen ve bizim de önerimiz olarak kabul edilen bu önerilerin birleştirilmek suretiyle, şu anda Meclisimizde görüşülmesi önerilmiştir. Bu öneri çerçevesinde, biz diyoruz ki, 3 Kasım'da genel seçimler yapılsın. Üçbuçuk yıldan bu yana hükümet olan siyasi partiler, muhalefette olan siyasi partiler, yeni kurulanlar, dışarıda kalanlar, herkes gidip millete kendisini anlatacaktır, yapılanları anlatacaktır. Hakem, Türk Milletidir. Onun için, kimse kendi kendisine burada kimseyi yargılamaya kalkmasın. İşte, yargılanmaya gidiyoruz yargılanmaya! İçiniz rahat olsun ve millettten kaçmayalım, millettten korkmayalım. Türk Milletinin vereceği karar, en isabetli karar olacaktır.

Bu bakımdan, biz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, bu önerimizin Yüce Meclis tarafından kabul edilmesini ve kabul görüldüğü takdirde, bu önerge üzerinde neden seçim istediğimizi, gerekçelerimizle ifade edeceğimizi belirtiyor; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Lehte, Van Milletvekili Sayın Hüseyin Çelik; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN ÇELİK (Van) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması için 3 parti grubu tarafından verilen ve Anayasa Komisyonu tarafından kabul edilen önergelerin, üzerinden 48 saat geçmeden Genel Kurulda görüşülmesi için AK Parti Grubu tarafından verilen Grup önerisi üzerinde konuşmak üzere huzurunuzdayım; Yüce Heyeti en derin saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, garip bir tecelli midir, bir tesadüf müdür bir tevafuk mudur bilinmez; Yüce Meclis, geçen dönem, 1998 yılında, bundan bir gün önce, 30 Temmuz 1998 tarihinde erken milletvekili genel seçimine karar almıştı ve bugün, biz, 31 Temmuzda, yine erken genel seçimle ilgili olarak tarihi bir karar alma arifesindeyiz. Bu kararımızın Yüce Meclisimiz için, milletimiz için, ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, biz, bu Yüce Meclisin saygınlığını, buranın mehabetini korumak zorundayız. Hatırlayacaksınız, 1998'de alınan erken genel seçim kararından sonra bir küskünler hareketi ortaya çıktı ve bu küskünler hareketi, Meclisin itibarını büyük çapta zedeledi ve halk şunu söyledi: "Demek ki, bu insanlar koltuğun üzerinde oturmuyorlar; bu insanlar, koltuğu kendi üzerlerinde, kendi başlarında oturtuyorlar." Buradaki hiçbir arkadaşımın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde şu anda milletvekili olan hiçbir arkadaşımın halka gitmek, halka tekrar giderek onay almak konusunda bir çekince içerisinde olmadığını ummak istiyorum ve herkes seçimi istediğine göre -anladığım kadarıyla Demokratik Sol Parti Grubu dışında- şu anda Mecliste bulunan bütün siyasi parti grupları seçimi istediğine göre, aslında, bizim, burada, bu yüce çatı altında birbirimizi hırpalamamızın hiç anlamlı olmadığını düşünüyorum.

Seçim meydanlarında, elbette herkes söylemesi gereken şeyi söyleyecektir. Sandık halkın önüne geldiği zaman, halk kararını verecektir. Dolayısıyla, böyle bir tarihi karar arifesinde, ben, bu müzakerelerin daha bir sükünetle ve olgunlukla yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 1950'den bu yana, Seçim Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu ve Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun üzerinde 38 adet değişiklik yapılmıştır. Türkiye'de, hâlâ, bütün bunlara rağmen, yapılan bu 38 değişikliğe rağmen, ne yazık ki Türkiye'ye yakışan, siyasi hayatımıza yakışan, işleyen bir demokrasiyi temin edecek bir siyasi partiler kanununa, bir seçim kanununa henüz sahip değiliz.

Değerli hükümetimiz, 57 nci hükümet, keşke 400 kanun çıkardık diye iftihar ederken, övünürken, bunlardan üçtünün de biraz önce zikrettiğim kanunlar olmasını temenni ederdim; ama, nedense, millet olarak, yumurta kapıya dayanır, biz, âdeta tulumbacı mantığıyla böyle telaşa kapılırız ve yola çıkarız. Geldi, kapıya dayandı, Avrupa Birliğiyle ilgili yasaların çıkması gerekiyor, hemen telaşa kapılıyor; üçbuçuk yıldır neredeydiniz arkadaşlar? Cırcır böceği misali, bu üçbuçuk yıl boyunca, millet, memleket menfaatına olmayan yasalar çıkardık biz burada.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, şu anda, Anayasa Komisyonunda, muhtelif siyasi partilere mensup arkadaşlarımız tarafından verilen 26 tane Seçim Kanunu ve Siyasi Partiler Kanunuyla ilgili teklif vardır. Siyasi partilerin veya daha doğrusu siyasetin finansmanıyla ilgili verilmiş olan teklifler vardır; ama, nedense, değerli hükümetimiz bunların hiçbirini Meclis gündemine getirmede. Tek bir tasarı vardır; o da, polis memurları, daha doğrusu polis teşkilatına mensup insanlar eğer seçimlere girerlerse, bir daha mesleklerine dönmeyinler diye bir tasarıdır.

Peki, hani bu Siyasi Partiler Kanununu Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde, orta vadede çıkaracaktınız?! Bu "orta vade"den biz ne anlıyoruz; vade derken, yıl derken, siz, dünya yılımı mı, Merih yılımı mı baz alıyorsunuz değerli arkadaşlarım?! Orta vade nedir; üçbuçuk yıl geçti üzerinden!..

Değerli arkadaşlarım, bakınız, özellikle şu hususlara değinmek istiyorum: Bugün, ekonomik olarak, bir erken seçime bu ülkenin şiddetle ihtiyacı vardır. Güven ortamı tamamen koybolmuştur; iş dünyası büyük bir beklenti içerisinde. Siyasi olarak erken genel seçime gitmemiz lazım, ahlakî olarak erken genel seçime gitmemiz lazım ve artık halktan gelen bu sesler, sivil toplum örgütlerinden gelen bu sesler, siyasi partilerimiz tarafından da anlaşılmalı ki -AK Parti olarak başından beri iddiamız buydu; mutlaka, bu sene sonbaharda bir seçim yapılması gerektiğini söylüyorduk- bunun gerçekleşmiş olmasından dolayı -gerçi henüz karar verilmiş değil; ama, bir sıkıntının olmayacağını düşünüyorum- milletimiz adına memnunuz.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, durup dururken ülke erken seçim istemez; eğer, insanımız memnunsansa erken seçim istemez.

Bakınız, ben, sadece, huzurlarımıza, Birleşmiş Milletlerin son yayımladığı bir raporu getirerek, ülkemizin durumunu arz etmek istiyorum. Bu, hepimizin meselesidir; burada amacımız, üzüm yemektir, bağcı dövmek değildir. Bakınız, Sayın Ecevit Başbakan olduğu zaman, Türkiye, Human Development Report denilen İnsan Gelişimi İndeksine göre 67 nci sıradaydı. Aradan geçen bu süre içerisinde, Türkiye, 18 basamak birden gerileyerek, daha birkaç gün önce yayımlanan Birleşmiş Milletler İnsan Gelişimi İndeksine göre 85 inci sraya düştü. Bakınız, Yunanistan şu anda 24 üncü sırada, bizden 61 basamak daha öndedir; Kıbrıs Rum kesimi 26 nci sıradadır, bizden 59 sıra daha öndedir değerli arkadaşlarım. Bunu nasıl sinemize çekebiliyoruz?! 1978 yılında, yine, Sayın Başbakanımız Ecevit Başbakanı, âdeta ceza sahası içerisinde ayağa gelen topu taca attı, Avrupa Birliğini şansını kaçırdık. O gün o şansı yakalayan Yunanistan ile bizim aramızdaki şu gelişmişlik farkına bakın lütfen. Bu ülke buna layık değildir, değerli arkadaşlarım. Eğer yeni bir güven tesis edilmezse, eğer biz, halkımıza bu seçimlerde yeni bir güven tazelenmesine gitmezsek, korkarımki, bu sıra daha da aşağılara düşecektir. Bizimle birlikte Avrupa Birliğine aday olan 12 ülkenin sırasına bakıyorsunuz -ki, bunların çoğu demirperde, komünist ülkeydi- bunlar bizden fersah fersah ileridedir. Şu, Slovenya'nın, Slovakya'nın durumuna baktığımız zaman, biz, millet olarak buna layık mıydık, biz bu hale gelmeli miydik sorusunu kendimize sormaktan kendimizi alamıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, biraz önce ifade ettiğim gibi, biz, işleyenbir demokrasiye sahip olmak zorundayız; Avrupa Birliğinin bizden istediği en önemli siyasî kriter budur. İşleyen demokrasi nasıl temin edilir; işleyen demokrasiyi, öncelikle, biz, siyasî partiler olarak kendi içimizde temin edeceğiz, sonra bu yüce çatı altında temin edeceğiz; sonra da biz, halkımıza örnek olarak, bunu, toplumun bütün katmanlarına yayacağız. Eşit şartlarda, haksız rekabete dayalı olmadan bir seçim yapmak zorundayız; buna, insanımızın da, dünyanın da saygı duyması için bunu yapmak zorundayız.

Bakınız, yeni kurulan siyasî partilerin ilçe seçim kurullarında temsil edilmesi için bir teklif getirildi; ama, bazı siyasî partilerimiz, nedense, buna karşı çıktılar; bunlardan bazıları, demokrasiyi kendine program edinmiş partilerdi. Doğrusunu isterseniz, ben, bunu, bu siyasî partilerimize yakıştırmıyorum değerli arkadaşlarım.

Bazı siyasî partilerimiz ve Sayın Başbakanımız son günlerde yaptığı açıklamalarla, gerçekten, Türk siyasî tarihinde kara leke olarak geçecek sözler sarf etmektedir. Bir büyük olarak, yaşça benden büyük bir insan olarak aslında bunları söylemeye hicap ediyorum. Değerli dostlar, biz, kendi saadetimizi, başkasının felaketi üzerine oturtamayız; başkalarını öcü göstererek başarı temin edemeyiz. Türkiye'deki bütün siyasî partiler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve meri kanunlara göre kurulmuş ve bu kanunlara göre faaliyetlerini sürdüren partilerdir. Bir yanlışlık olduğu zaman, bir hata olduğu zaman, bu ülkenin mahkemeleri vardır, bu ülkede hukuk diye bir şey vardır. Sayın Başbakan çıkıp, üstelik devletin televizyonunda, TRT'de bu sözleri sarf etme hakkına sahip değildir; bu, aslında, serbest rekabete, siyasî etiğe de uymayan bir durumdur. Sayın Başbakanımızı bu konuda daha makul sözler sarf etmeye ve en azından nedametini huzurunuzda ifade etmeye davet ediyorum bir milletvekili olarak.

Değerli arkadaşlar, tekrar şunu ifade etmem gerekir. Bakınız, bu seçimlerden sonra göreceksiniz, Türkiye'deki oyların neredeyse yüzde 40'ı bu Parlamenteoya yansımayacak. Niyet; çünkü, biz, yeni bir düzenleme...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çelik, konuşmanızdan çok istifade ediyoruz; ama, bu önerge geldikten sonra da istifade edebiliriz.

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, seçim yasalarıyla oynama sonucu, 1991 seçimlerinde Doğru Yol Partisi yüzde 27 oy aldı, Anavatan Partisi yüzde 24 oy aldı; aradaki 3 puan farkından dolayı, DYP 178 milletvekili, Anavatan Partisi 115 milletvekili çıkardı. Demokratik Sol Parti yüzde 10,7 oy aldığı halde, çıkardığı milletvekili sayısı sadece 7; fakat, bakın, eğer Demokratik Sol Parti 18 Nisan 1999 seçimlerinde yüzde 10,7 oy almış olsaydı, 7 yerine 70 milletvekili çıkaracaktı. Siyasî tarihimizde bu tür gariplikler vardır. Mesela, ben bakıyorum, 1950 seçimlerinde Demokrat Parti yüzde 56,6 oy almış, 505 milletvekili çıkarmış, Cumhuriyet Halk Partisi yüzde 34,8 oy almış, sadece ve sadece 31 milletvekili çıkarmış. Niye; çünkü, liste usulü çoğunluk sistemi vardı.

BAŞKAN - Hocam dersiniz, hocam...

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) - Demek istediğim şu değerli arkadaşlar...

BAŞKAN - Sayın Çelik, dersinize teşekkür ediyorum; ama, seçim önerisinde söylemeniz gereken, lehte, 48 saat geçmeden ve bitimine kadar...

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) - Sayın Başkan, bitiriyorum; son bir şey söyleyeceğim.

Arkadaşlar, çokpartili siyasî hayata geçtiğimizden beri bugüne kadar 7 erken genel seçim yapılmış. Seçime karar alınan tarih ile seçimin yapıldığı tarih arasında 42 ilâ 60 günlük bir zaman aralığı var. Sadece bu gariplik geçen dönemde yapıldı; 8 ay 18 gün önce karar alındı ve bu da, tarihi bir hata oldu. Şu anda, uygun bir zamanda bu karar alınıyor; üç ay gibi bir süre var önümüzde.

Bu Grup önerimize destek vereceğinizi umuyor, hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - En son söz, doğru söz.

Efendim, öneriyi tekrar okutuyorum:

Türkiye Bütük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugün) yapılan toplantısında siyasî parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İçtüzüğün 19 uncu maddesi gereğince Genel Kurulunu onayına sunulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Nevzat Ercan

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Öneri:

Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporunun Genel Kuruldaki görüşmelerinin, 48 saat geçmeden, 31 Temmuz 2002 Çarşamba günü (bugünkü) birleşimde yapılması ve görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir efendim.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

V.- SEÇİMLER

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

1.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda açık bulunan üyeliklere seçim

BAŞKAN - Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda boş bulunan ve Demokratik Sol Parti Grubuna düşen 2 üyelik için İzmir Milletvekili Rahmi Sezgin ve Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu aday gösterilmişlerdir.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler. Kabul edilmiştir; hayırlı olsun efendim.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Alman karar gereğince, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arınc, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması hakkındaki önergeleri ve Anayasa Komisyonu raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

VI.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arınc, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Tarihinde Yapılması Hakkındaki Önergeleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (4/499, 4/500, 4/501)(S. Sayısı : 889) (1)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerlerini aldı.

889 sıra sayılı Komisyon raporu bastırılıp dağıtılmıştır.

Komisyon raporu üzerinde, İhtisazın 72 nci maddesi uyarınca, görüşme açıyorum.

Buna göre, gruplar, komisyon ve hükümet adına 20, şahıslar adına da 10'ar dakika söz verilecektir.

Şimdiye kadar söz alanları okuyorum: Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına, Kayseri Milletvekili Sayın Abdullah Gül; Saadet Partisi Grubu adına, Rize Milletvekili Sayın Mehmet Bekaroğlu; şahıslar adına, İstanbul Milletvekili Sayın Osman Kılıç, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat, Konya Milletvekili Sayın Veysel Candan, Adana Milletvekili Sayın Yakup Budak, Rize Milletvekili Sayın Mehmet Bekaroğlu, İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Kahraman ve Aydın Milletvekili Sayın Sema Pişkinüst.

(1) 889 S. Sayılı Basmayazı tutanağa ektir.

Sayın Sema Pişkinşüt, diğerleriyle değişebilirsiniz; öneriniz geç geldiği için ancak bunu yapabilirim.

Şimdi, ilk söz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına, Kayseri Milletvekili Sayın Abdullah Gül'ün.

Buyurun efendim. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULLAH GÜL (Kayseri) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; sözlerime başlamadan önce, hepinizi AK Parti Grubu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisi, tarihi toplantılarından birisini daha yapıyor. Her şeyden önce, bugün hep beraber alacağımız kararın ülkemiz ve Yüce Milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bugün, bir erken seçim kararı almak üzere burada bir araya gelmiş vaziyetteyiz. Anayasa Komisyonu dün tartıştı; Doğru Yol Partisinin, Milliyetçi Hareket Partisinin ve AK Partinin, milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması hakkındaki önerilerini birleştirerek görüştü, oylama yapıldı ve Anayasa Komisyonu büyük bir çoğunlukla, 3 Kasım 2002 tarihinde seçimlerin yapılmasını kabul etti. Şimdi, bu, Genel Kurulumuzun gündeminde ve bunu görüşüyoruz.

Değerli arkadaşlar, 18 Nisan 1999 seçimlerinin üzerinden üç yıl üç ay geçti. Seçimler normal tarihinde yapılacak olsaydı, 18 Nisan 2004 tarihinde yapılacaktı. Şayet, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinden bu kararı çıkarırsak, onyediy ay önce seçim yapmış olacağız. Aslında, bu ilk defa olmuyor, 1983 yılından bu tarafa yapılan bütün seçimlerin zamanından önce yapıldığını düşünürsek ve bu anlamda hepsinin de bir erken seçim olduğunu göz önüne alırsak, aslında ortada çok anormal bir durumun olmadığı da gözükmemektedir.

Sayın milletvekilleri, şüpheyiz ki, erken seçim kararları durduk yere alınmıyor. Aslında seçimlerin vaktinde yapılması, Anayasada, kanunlarda öngörüldüğü gibi, zamanı geldiğinde yapılmasını hepimiz arzu ederiz. Doğrusu da budur; ama, seçim...

BAŞKAN - Sayın Gül, bir dakika efendim.

Sayın milletvekilleri, lütfen, yerlerinize oturur musunuz. Sayın genel başkanımızı başka bir yerde görün; lütfen efendim...

Buyurun efendim.

ABDULLAH GÜL (Devamlı) - Değerli arkadaşlar, hepimiz arzu ederiz ki, seçimler gerçekten vaktinde yapılsın; ama, erken seçim arzuları da durduk yerde gündeme gelmiyor. Hiçbir şey yokken, her şey düzgün devam ederken, erken seçim çağrıları yapılmıyor. Zaten, erken seçimler, her şey güzel olurken, her şey iyiye giderken yapılsa, bunun hiçbir yankısı da olmaz, buna hiç kimse kafasını çevirip de bakmaz. Hükümetler kurulup güvenoyu aldıktan sonra, halkın sorunlarını çözseler, her sene ülkeyi bir adım daha ileri götürseler, ülkenin problemleriyle iyi ilgilenip onları teker teker çözmeye başlasalar, zaten, kimse ortaya çıkıp, erken seçim talebinde bulunma cesaretini de gösteremez.

Şimdi, herkes, şöyle, vicdanlarını bir dinlesin ve 57 nci hükümet kurulduktan sonra geçen 3 sene 3 aylık süreyi, süreci, şöyle bir gözünün önüne getirsin. Ne yazık ki, bu süreç içerisinde, gerçekten, Türkiye'nin de Türk Halkının da hiç hak etmediği acı gerçeklerle karşı karşıya kaldık, cumhuriyet tarihimizin en derin ekonomik krizlerini yaşadık. Bu süre içerisinde, 2 500 000 milyon insan, çalışırken, çalışamaz hale geldi; 550 000'in üzerinde orta ve küçük ölçekli işletme kapanmak

zorunda kaldı; binlerce fabrika kapandı; büyük bir umutsuzluk ve karamsarlık çöktü Türkiye'nin üzerine. Böyle bir durumun olmasını hiçbirimiz istemezdik. Bu hükümetin başarılı olmasını, bu hükümetin iyi şeyler yapmasını ve bu hükümetin, gerçekten, Türkiye'yi bir adım daha ileri götürmesini, samimi olarak, vatansever insanlar olarak, hepimiz arzu ederdik; çünkü, Türkiye daha iyi durumda olacaktı, bizler de fert fert daha iyi durumda olacaktık; ama, ne yazık ki, bu süre içerisinde, köylü kaybetti, çiftçi kaybetti, sabit gelirli insanlar, memurlar, işçiler kaybetti, işadamları kaybetti, esnaf kaybetti, bankalar kaybetti, bütün Türkiye kaybetti. Birkaç gün önce, İstanbul Sanayi Odasının yayımladığı Türkiye'nin 500 büyük şirketine baktığımızda, Türkiye'nin nasıl kaybettiğini acı acı gördük. Gayri safi milli hasılamız düştü, fert başına milli gelir 2 000 dolarlara geriledi. Böyle bir manzara karşısında, iktidar partileri de, şüphesiz ki, geleceklerinden telaşa düşmeye başladılar, umutsuzluk içerisine girdiler. Neticede, iktidar partilerinden birisi yeni bir siyasi parti çıkardı içinden ve bunun neticesinde de, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki güvenoyu sayısını kaybetti.

Türkiye, erken seçim noktasına durduk yerde gelmedi, her şey güllük güllüstanlıkken gelmedi. İşte, böyle bir manzara karşısında, hükümet, kendi içerisinde küçülmeye başlayınca, güvenoyu sayısını kaybedince, telaş daha da arttı; ama, bu noktada, Milliyetçi Hareket Partisi daha öngörülü davrandı ve hepimizin erken seçim çağrılarını kulak vererek, erken seçimin olabileceğini dile getirdi.

Değerli arkadaşlar, neticede, hep beraber, 3 Kasım'da anlaştık ve 3 Kasım'da erken seçime gidiyoruz. Seçimlere gitmek, demokrasinin belki de en güzel yanlarından birisidir. Bizler, millet iradesine inanan insanlarız. Demokrasiye inandığımızı göre, milletin temsilcileri olduğumuza inandığımızı göre, o zaman, milletin karşısına gitmenin de çekinilecek hiçbir şey olmadığına inanıyoruz. Bu açıdan, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve bu doğrultuda irade ortaya koyan siyasi partilerimizi tebrik etmek gerekir; çünkü, bir ülke krize girdiğinde, bir ülke bunalıma girdiğinde, bir ülkeye umutsuzluk ve karamsarlık çöktüğünde yapılması gereken en doğru işin seçime gitmek olduğunu biliyoruz. Siyasi tarihimize baktığımızda, bazen, acı acı "keşke, erken seçim kararlarını vaktinde alsaydık" dediğimizi çok iyi biliyoruz. O bakımdan, bugün, büyük bir olgunluk göstereceğiz ve Türkiye'yi kaostan çıkarmak için, perişanlıktan çıkarmak için, güveni tekrar tesis etmek için hep beraber erken seçim kararı alacağız.

Değerli arkadaşlar, demokrasi, cumhuriyetin değiştirilemez niteliklerinden birisidir. Demokrasi, aynı zamanda bir denetim ve yeniden belirleme mekanizmasıdır ve demokrasi, aynı zamanda hataları da düzeltecek olan bir kurumdur. O açıdan, belirsizlikleri gidermek için seçime müracaat etmek zorundayız. Burada, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve bu Meclisin değerli üyelerini de tebrik etmek durumundayız. Bizler, hepimiz birbirimizden daha çok vatanseveriz, hepimiz birbirimizden daha çok milletin çıkarlarını ve Türkiye'nin çıkarlarını düşünürüz ve parti çıkarlarımızı, şahsi geleceklerimizi milletin çıkarlarının çok çok gerisine koyarız. Bu açıdan, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilleri bazılarının nazarında çok yıpratılır; ama, bugün, yine, göstereceğiz ki, bunlar doğru değildir. Türkiye'nin en şeffaf müessesesi ve kurumu olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, kritik anlar geldiğinde, en doğruyu, her zaman yaptığı gibi, yine yapacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlar; bir erken seçime giderken, bugün, önümüzde, tartıştığımız bazı yasalar da vardır. Aslında, bu yasaları da geçirmek mümkündür. Avrupa Birliği söz konusu olduğunda, büyük bir konsensüsün olduğunu görüyoruz; ama, burada açık konuşmak gerekirse, hepimiz samimi ve dürüst davranırsak bu meseleyi halledebiliriz; ama, bunu parti çıkarlarımıza alet edersek, ne yazık ki, bu meselede başarısız oluruz.

Önümüzde, şu anda 13 yasa teklifi var ve bunlar çerçeve yasası şeklinde getirildi. Yine, buna dürüst bir şekilde baktığımızda, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi partilerimizin hemen hepsinin mutabakat halinde olduğu maddeler var; bir oturumda, yarım saat içerisinde geçirebileceğimiz maddeler var. Bunları, niçin, biz, bir paket haline getirip de geçirmeyelim?! Diğerlerini de tek tek burada tartışabiliriz ve tek tek tartıştığımızda da bunların geçeceğini bugün açıkça görebiliyoruz, eğer, söylemlerimizde ciddiysek ve samimiysek, söylediğimiz gibi oy kullanacaksak, söz verdiğimiz gibi oy kullanacaksak. O bakımdan, bu işleri yokuşa sürmeden halledebiliriz.

Bunların hepsinden de önemlisi şudur ki, bizler, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, Türkiye olarak, gerçekten, Batı standartlarında bir demokratik anlayışı kabul ediyor muyuz, yoksa etmiyor muyuz. Eğer, biz, bazı kanun değişikliklerini sadece kitabına uydurmak için yapıyorsak, biz, sadece kendimizi kandırırız ve hiçbir netice alamayız. Bu noktada, Avrupa Birliği yolunda çıkardığımız kanunların uygulamasına bakanın önemli olduğuna işaret etmek istiyorum. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı geldiğinde, sayın hükümet üyelerini ziyaret ettiğinde, onlara, tebriklerinin yanında "şu çıkardığımız kanunların uygulaması niçin böyle" sorusunu sorduğunu da çok iyi biliyoruz.

Diğer bir önemli konu da, seçim kanunlarıyla ilgili konulardır. Değerli arkadaşlar, yine önümüzde fırsat vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisini yüceltebiliriz, daha da yüceltebiliriz. Bize karşı yöneltilen tenkitlerin hepsini birden yok edebiliriz. Seçim Kanunuyla ilgili hepimizin teklifleri var, komisyonda tartışılıyor; ama, hepimizin birçok teklifi yanında, ortak tekliflerimiz de var. Bu ortak tekliflere baktığımızda, bunlardan birisi, tercih sistemini getirip milletvekillerini, genel başkanları ve parti yönetimleri nezdinde daha güçlü hale getirmektir; bunun da yolu tercih sisteminden geçmektedir. Bunu düzenleyebiliriz, bunu düzenlemek için önümüzde hiçbir engel yoktur; komisyonlarda ve Genel Kurulda tekliflerimiz doğrultusunda oy kullandığımızda bu gerçekleşecektir.

Hepimizin şikâyet ettiği ikinci bir husus da şudur: Temsili demokraside, temsil eden insanlar kimleri temsil ediyorlar, bu biraz daha belirgin hale gelmelidir.

Bugün, milletvekilleri çok geniş bir bölge içerisinde seçilmektedirler. İstanbul gibi 69 milletvekili seçilen bir ilde, milletvekilleri kimdir, değildir bunlar çok iyi bilinmemektedir. Milletvekilleri, sorumluluklarını çok iyi hissedememekte ve kendilerine oy verenler de, onları çok iyi takip edememektedir; bunun için de daraltılmış bölgeler sistemini getirebiliriz dedik.

Bu teklifleri sadece biz önermedik, başta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olmak üzere bütün sivil toplum kuruluşları da bu teklifleri getirdiler; biraz daha daraltılmış bölgeler yapalım... Mesela, biz AK Parti olarak, 6 milletvekiline kadar olan yeri, 1 bölge yapalım dedik; Odalar Birliği "10 milletvekiline kadar olan yeri, 1 milletvekili temsil etsin" dedi. Hepimizin farklı farklı görüşleri var; ama, hepsi de aynı doğrultuda. O zaman, bunu niye bir neticeye, bir sonuca ulaştıramayalım?! Bunları yapabiliriz, önümüzde fırsat var; yeter ki, bizler halka karşı söylediklerimizi, burada konuştuğularımızı oya çevirelim ve oylarımızı da bu istikamette kullanalım.

Seçim Kanunundan bahsederken, dünkü gelişmeyi de, maalesef, burada üzüntüyle zikretmek durumundayım: Düşünün ki, seçime gidiyoruz, düşünün ki, hepimiz "demokrasiyi güçlendirelim" diyoruz ve bir teklif geliyor önümüze "seçime girecek olan partilerin temsilcileri sandık kurullarında partilerini temsil etsinler" diyoruz. Hükümet partileri temsilcileri "hayır, AK Partinin temsilcisi sandık başında oturmasın" diyorlar, "Yeni Türkiye Partisinin temsilcisi sandık başında olmasın" diyorlar, "Saadet Partisinin temsilcisi sandık başında olmasın" diyorlar. İşte, bunlar siyaseti yıpratıyor. Biz "demokrasiyi güçlendirelim" dediğimizde, halk, bunlara gülerek geçiyor; çünkü, sözümüz ve icraatımız aynı değil. "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" diye bir söz vardır; ama, şüphesiz ki, bunların hiçbirisi, Türkiye'de seçimlerin adil geçmesine, Türkiye'de seçimlerin dürüst geçmesine mani olmayacaktır.

Değerli arkadaşlar, hiçbirimizin seçim sonuçlarından da endişe etmemesi gerekir. Mademki, hep beraber seçime gidiyoruz; aynen serbest piyasa ekonomisinde olduğu gibi, herkes ürettiğini satarsa, siyasi partiler de, fikirlerini, Türkiye için öngördüklerini halka satıyorlar, halka anlatıyorlar. Halkımız, milletimiz kime inanırsa, kime güvenirse, kimin dediklerini daha inandırıcı bulursa ve kimin geçmişini daha güvenilir bulursa, tabii ki, o yönde oy kullanacaktır ve seçim neticeleri de hepimizin başının üstünde yer alacaktır. Bundan önceki seçimlerde, nasıl, hepimiz "doğrudur, halkın tercihi önünde saygı duyuyoruz" dediysek, bu seçimlerin neticesine de hepimiz saygı göstereceğiz.

Şüphesiz ki, bu ülkenin gelenekleri vardır; farklı farklı partilerde de olsun, şüphesiz ki, hepimizin, milli meseleler söz konusu olduğunda, ülkemiz, vatanımız için birleştiğimiz müsterek noktalar vardır. Hepimizin de arzusu ve gayreti şudur: Halkımızı, milletimizi mutlu etmek; Türkiye'yi çağdaş ülkeler seviyesine çıkarmak; Türkiye'yi demokratik, kalkınmış, gelişmiş ülkeler seviyesine getirmek. Hepimiz bunun için gayret ediyoruz ve seçim sonrası da kim hükümet olursa olsun, kim hükümeti kurarsa kursun, muhakkak ki, bu doğrultuda hareket edecektir.

Biraz sonra oylama yapılacaktır. Eğer, şimdiye kadar irade beyan edenler irade beyan ettikleri doğrultuda oy kullanırlarsa, fiili olarak ortaya çıkan seçim kararı resmîleşmiş olacaktır. Bunun hayırlı olmasını temenni ediyorum, bunun ülkemiz için, Türk demokrasisi için iyi bir gelişme olacağına inanıyorum. Seçimlerin huzur içerisinde, barış içerisinde geçeceğine inanıyorum ve Türkiye'ye istikrarın geleceğine inanıyorum, ekonomiye istikrarın geleceğine inanıyorum. Sadece seçim kararının alınmak üzere olduğunun bilinmesinin bile, ekonomiye biraz da olsa bir istikrar getirdiğini dikkate alırsak, seçim sonrası Türkiye'nin çok daha aydınlık olacağına inanıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum; sağ olun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gül.

Söz sırası Saadet Partisinde efendim.

Rize Milletvekili Sayın Mehmet Bekâroğlu; buyurun. (SP sıralarından alkışlar)

SP GRUBU ADINA MEHMET BEKÂROĞLU (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz seçim kararı önergesi üzerinde Saadet Partisi Grubu adına söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, seçim isteniyor. Öyle anlaşılıyor ki, bugün, burada, 3 Kasım için seçim kararı vereceğiz. Hemen hemen bütün siyasi partilerin ortaya koymuş olduğu gerekçe şu: "Siyasi belirsizlik var. Siyasi belirsizlikten dolayı, zaten kriz içinde bulunan ekonomide daha fazla sorunlar ortaya çıkıyor, ekonomik kriz derinleşecek; o halde siyasi belirsizliği çözmek için seçime gideceğiz."

Gerçekten, eğer, hükümetler ülkeyi yönetemiyorlarsa -57 nci hükümette olduğu gibi- parlamentaryer demokratik sistemlerde, parlamento başka bir hükümet çıkarır. Eğer, parlamento başka bir hükümet çıkaramayacaksa, doğal bir şekilde seçim kararı alınır ve milletin hakemliğine başvurulur; bunu yapıyoruz ve doğru yapıyoruz. Gerçekten, biz, Saadet Partisi olarak, şimdiden, bu alınan kararın hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bundan aylar önce, gidişi gören Sayın Genel Başkanımız, hem parti grubunda yapmış olduğu bir konuşmada hem de Genel Kurulda yapmış olduğu bir konuşmada bu belirsizliğe dikkat çekmiş ve "siyasetteki bu belirsizlik siyasetin üzerindeki oyunları artırabilir, daha fazla sorunlar ortaya çıkarabilir; geçmişte bu olmuştur. Yapılacak iş, seçim kararı almak, Parlamentosu yenilemektir; ancak, bu seçimin siyasi belirsizliği çözmesi için yapılması gerekenler var, onları yaptıktan sonra seçim kararı alınır" demişti.

Değerli arkadaşlarım, 1999 yılında da benzer tartışmalarla seçime gidildi. 18 Nisanda seçim yapıldı, 19 Nisandan itibaren, yine, temsilde adalet ve yönetimde istikrarla ilgili, Parlamento üzerinde tartışmalar devam etti. Şimdi, öyle anlaşılıyor ki, yine aynı Seçim Yasası ve Siyasal Partiler Yasasıyla seçime gidiyoruz ve 4 Kasımdan sonra, bu Parlamento üzerinde aynı tartışmalar devam edecek gibi. Neyse, netice itibarıyla, yapılan iş iyidir; millete gidiliyor. Millet, elbette doğrusunu yapacaktır. Yeni bir Parlamento, belki, yeni bir Seçim Yasası ve Siyasal Partiler Yasasıyla seçime gidecektir. Hayırlı olsun diyorum.

Öyle anlaşılıyor ki, 21 inci Dönem Parlamentasının son toplantılarını yapıyoruz ve bunlar son konuşmalar. Peki, bu dönemin bir muhasebesini yapalım; buraya nasıl geldik, bugüne kadar neler oldu, neler yapıldı?

Değerli arkadaşlarım, 18 Nisan seçimleri çok olağanüstü bir ortamda yapıldı. 18 Nisandan önce... Türkiye'de, bildiğimiz gibi, halen devam eden ve birilerine göre bin sene daha devam edecek olan 28 Şubat şartları içinde bu seçimler yapıldı. Hatırlanacaktır, 28 Şubatta siyasete çok ciddi müdahaleler yapılmış -daha önce olduğu gibi ve halen yapılmakta olduğu gibi- ve bu müdahalelerden iktidar devşirenler olmuştu. Sayın Yılmaz, Sayın Ecevit ve Sayın Bahçeli, bu müdahalelerin ürünü olarak 57 nci hükümeti kurdular. Ondan önceki 55 inci ve 56 ncı hükümetler de olağan hükümetler değildi, olağanüstü dönem hükümetleridir.

Hatırlayacaksınız, yine, Sayın Yılmaz'a "demokrasiye sahip çıkalım" denildiğinde "hayır, biz çarpmadık, siz duvara çarptınız" demiş ve bu enkazın içinden iktidar çıkarmaya çalışmıştı. O zaman demokrasi diye hiçbir problemi yoktu, öyle bir problemi yoktu Sayın Yılmaz'ın; şimdi ise, demokrasi havarisi kesilmiş ve demokrasiyi de Avrupa Birliğine endekslemiş durumda. Elbette, millet, bütün bunları değerlendirecektir.

Değerli arkadaşlarım, tekrar ediyorum: 1999 seçimleri, milletin yöneliminin bozulduğu 28 Şubat şartlarında, olağanüstü dönemde, yasakların devam ettiği, partilerin kapatıldığı, partilerin kapatılma tehdidi altında olduğu, adil olmayan Seçim Yasası ve Siyasal Partiler Yasasıyla yapılmıştır. Yani, bir şekilde birilerinin eli kolu bağlanmış, diğerlerine ise "buyurun, kazanın" denilmiştir. Böyle bir ortamda bu seçim yapılmıştır. Seçimin sonucunda, bugün devam eden -ben öyle sanıyorum, 4 Kasımdan itibaren de yapılacak- tartışmalar yapılmış; "milletin büyük bir kesimi Parlatonun dışında kalmış, siyasi istikrar sağlanmamış" gibi, Meclis üzerinde tartışmalar yapılmıştır.

Sonra, hepiniz biliyorsunuz değerli arkadaşlarım, meşhur o tarihî uzlaşma; Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi hükümet kurulmuş "istikrar" kelimesi öne çıkarılmış. Peki, bu 57 nci hükümet, bu tarihî uzlaşma ne oldu, ne yaptı bu hükümet değerli arkadaşlarım, üç senede bu ülkede neler oldu; kısaca özetliyorum:

Üç senede hükümet ne yaptı, gerçekten yönetti mi yönetmedi mi; buna tarih karar verecek elbette; ama, ben, size, birkaç tane rakamdan söz etmek istiyorum. Bu hükümet kurulur kurulmaz IMF'yi çağırdı ve Ocak 2000'de başlayan, daha sonra Şubat 2001'de iflas eden program uygulanmaya başlandı. Bu programın yanlış olduğu, bu programda üretimin olmadığı, halkın olmadığı, insanın olmadığı, bu programın çökeceği defalarca söylendi, bu kürsüden arkadaşlarımız defalarca konuştular; ama, maalesef, aldırmadılar. 2001 Şubat krizi ortaya çıkmadan bir ay evvel, çok önemli işadamları kuruluşları, meslek kuruluşları, hükümet üyeleri "on seneyi, yirmi seneyi görüyoruz, bu programı destekliyoruz" diyorlardı; ama, 2001 Şubatında program çöktü. Ne oldu çöktü de, değerli arkadaşlarım, millet perişan oldu, işyerleri kapandı, yüzde 100'lere varan devalüasyonlar oldu, sefalet oldu, işsizlik oldu, borçlar katlandı, sonra 2001 programı uygulanmaya başlandı, Sayın Derviş'i getirdiniz.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde böyle bir şey olmamıştır. 550 milletvekili arasında Türkiye'nin ekonomisine vaziyet edebilecek, ekonomiyi bilen bir insan bulunamadı; gittiniz, değerli arkadaşlarım, Amerika'dan, Dünya Bankasından Kemal Derviş'i getirdiniz. Doğru, getirdiniz. Peki, ne oldu, ne diyordunuz; Kemal Derviş işleri halledecekti, Türkiye'yi borç-faiz-borç sarmalından çıkaracaktı!.. Rakamlar ortada değerli arkadaşlarım; Sayın Derviş geldiğinde 54 milyar dolar olan içborç, bugün 100 milyar dolara yaklaşmıştır Hani, borç idaresini çalıştıracaktınız; hani, borç-faiz-borç sarmalından ülkeyi kurtaracaktınız; kurtaramadınız, yapamadınız. Neticede, 1997'de -54 üncü hükümet- Refahiyol Hükümeti hükümeti bırakırken 117 milyar dolar olan borç stoku, bugün 230 milyar dolara ulaşmıştır değerli arkadaşlarım. 57 nci hükümet bunu yaptı.

Bir başka rakam: Olağanüstü dönem hükümetleri, 55 inci, 56 ncı ve 57 nci hükümetler işbaşına gelirken 200 milyar dolar civarında olan gayri safi yurtiçi hâsıla, bu milletin, bu ülkenin üretmiş olduğu zenginlikler, bugün, 145 milyar dolara düşmüştür değerli arkadaşlarım. Siz, bu dönemde, beş sene içerisinde, rantiyeye sınıfına 140 milyar dolar faiz ödemenize rağmen, ekonomik tablo budur.

Şimdi ne yapıyorsunuz; şimdi, siz, ülkenin stratejik önemini, bu milletin geleceğini, daha doğacak olan çocuklarımızın geleceğini pazarlayarak, yeni borçlar almaya çalışıyorsunuz. Bugün, sizin elinizde, bu ülke, bu millet şu sözlere muhatap oluyor: Amerika'da bir densiz çıkıyor "Türkiye'yi IMF bizim için satın aldı; biz, Türkiye'ye istediğimizi yaptırırız" diyor. Bir başka densiz geliyor, Türkiye'yi dolaşıyor, şöyle bir vaziyet ediyor -meşhur spekülâtör Soros- diyor ki: "Sizin ihrac edeceğiniz hiçbir şeyiniz yok, tek ihrac ürünüünüz ordunuzdur." Değerli arkadaşlarım, bu millet bunu hak etmiyor; ama, siz, bu millete bu sözleri dinlettiniz; yazıklar olsun! (SP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM YAŞAR DEDELEK (Eskişehir) - Doğru konu!

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - Evet, yazıklar olsun! Bunu, millet adına bu kürsüde söyleme hakkım var.

İBRAHİM YAŞAR DEDELEK (Eskişehir) - Ama, olmaz öyle bir şey.

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Kemal Derviş'i bu millet seçmedi, siz bakan yaptınız; siz sorumlusunuz. Kimden bu hakkı alıyor, bilemiyorum; ama, gidiyor, İstanbul'da, bir işadamının evinde, ABD Savunma Bakanıyla, komşumuz Irak'ta ölecek onbinlerce çocuğun, yaşlının, gencin kam üzerinde pazarlık yapıyor "para verirsiniz, sizi destekleriz" diyor. Bunu, bu millet hak etmiyor değerli arkadaşlarım. (SP sıralarından alkışlar) Bunun sorumlusu sizsiniz; siz getirdiniz bu Derviş'i buraya.

Değerli arkadaşlarım, siz, bu ülkede, rant ekonomisini hayata geçirdiniz, üretimi durdurdunuz. Bakınız, siz geldikten sonra yüzbinlerce işyeri kapandı. Sadece, Kemal Derviş geldikten sonra 2 000 000 insan işsiz kaldı; köylüylü saymıyoruz, çiftçinin durumundan hiç söz etmiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, ya yolsuzluklar... Cumhuriyet tarihinde görülmemiş olaylar sizin döneminizde yaşandı; bakanlıklar basıldı, iki tane bakanlık... Değerli arkadaşlarım, jandarma gece yarısı bakanlıkları bastı. Bakanlıkların bütün bürokratları toplandı, toparlandı. Bakanlar istifa etmek zorunda kaldı. Değerli arkadaşlarım, sadece faize, rant ekonomisine 140 milyar değil, bu yolsuzluklara da milletin milyarlarca doları gitti. Bütün bunlar, 57 nci hükümet ve ondan önceki 55 ve 56 ncı hükümetler döneminde oldu. Şimdi, millet perişan; memuruyla, işçisiyle, çiftçisiyle, emeklisi, dulü, yetimiyle, gerçekten perişan.

İlk defa sizin döneminizde, gerçekten, millî ürünlerimizle ilgili yasa çıkartılarak, piyasaları çökütüslü tekellere verdiniz; böyle bir şey yoktur. Değerli arkadaşlarım, bir millî hükümet, bu milletin bir hükümeti, sizin çıkardığımız Tütün Yasasını çıkaramaz. Tütün ekimini, sigara üretimini yasaklayarak yabancı tekellere Türkiye'yi peşkeş çekemez; siz, bunu yaptınız.

İlk defa sizin döneminizde tarım ürünleri dışicaretinde açık verdik değerli arkadaşlarım. Halbuki, Türkiye, kendi kendisine yeten birkaç ülkeden biriydi.

Siz, sadece ekonomiyi değil, demokrasiyi ve siyaset kurumunu da tahrip ettiniz; milletvekillerini oy makinesine çevirdiniz, milletvekillerinin saygınlığını bırakmadınız. Değerli arkadaşımız Sayın Abdullah Gül, biraz evvel, milletvekillerinin saygınlığından, Parlamentonun saygınlığından söz etti; ama, çok üzüldüm; çünkü, geçen gün diyordu ki: "Bakınız, önce seçim yasasını çıkaralım, seçim kararını alalım; daha sonra, Avrupa Birliğine uyum yasalarını çıkarınız. Kim demiş ki, seçim kararı alındıktan sonra milletvekilleri burada oturmaz; hayır, seçim kararı alındıktan sonra, milletvekilleri, genel başkanlarına ve genel merkezlerine mahkûmdurlar, onların gözüne bakarlar, hiçbir yere gitmezler, dedikleri her şeyi yaparlar."

Demokrat bir arkadaşımız bunu diyor değerli arkadaşlarım; üstelik de, partisini, partiçi demokrasi yoktur diye demokrasi yoktur diye terk eden bir arkadaşımız diyor. İşte, siyasetin tablosu değerli arkadaşlarım; iktidarıyla, muhalefetiyle geldiğimiz yer burası.

Değerli arkadaşlarım, evet, siz, siyaset kurumunu tahrip ettiniz, siyasi rakiplerinizin siyaset dışı yöntemlerle diskalifiye edilmesine alkış tutunuz, Anayasa Mahkemesinden çıkacak kararı beklediniz; çünkü, bir siyasî partinin lideri yasaklanacaktı. Bütün bunları, maalesef, yaptınız değerli arkadaşlarım.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) - Acıdır, ama gerçektir.

MEHMET BEKAROĞLU (Devamla) - Acıdır, ama, gerçektir; evet.

Hatta ve hatta, Sayın Başbakan "parti kapatmak yetmez, bunların kökünü kazımak gerekir" dedi. Değerli arkadaşlarım, işte siyasetin, işte demokrasinin ne kadar tahrip edildiğini gösteren, ibret alınması gereken bir cümle.

Değerli Başkanım, sayın milletvekilleri; siz, demokrasiden kaçıyorsunuz, bindiğiniz dalı kesiyorsunuz. Avrupa Birliği konusunu, demokratikleşme konusunu hükümet olarak sürekli savsakladınız. Evet, anlaşma yaptınız, 1999'da, Helsinki'de, bununla övündünüz, "Türkiye'nin önünü açtık" dediniz; ama, daha sonra ayak sürüyerek, Türkiye'nin önünü kapattınız.

Değerli arkadaşlarım, Avrupa Birliğinin şartları belliydi. Türkiye, Avrupa Birliğine isteyerek başvurmuştur. Niye başvurmuştur; ekonomide, demokraside, insan haklarında, özgürlüklerde standartlarımız yükselecek diye başvurmuştur. Bu standartların neler olduğu belliydi, bunu siz yazmayacaksınız. Nitekim, katılım ortaklığı geldi; ama, oturdunuz Ulusal Programı yazdınız, bizim önceliklerimiz diye. Ama, Türkiye'nin öncelikleri özel durumu kabul edildi, tamam, Ulusal Programın gereğini yapın dediniz; yapmadınız değerli arkadaşlarım. Buraya getirmiş olduğunuz Anayasa ve uyum yasalarında, gerçekten, demokrasi, insan hakları, özgürlükler adına fazla bir şey yoktu; ama, küçük de olsa ileri adımlar olduğu için sizleri destekledik.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bir parti idam cezasının kaldırılmasına karşı çıkıyorum diyor. Güzel de, değerli arkadaşlarım, niçin bu konuyu siyasetin malzemesi yapıyorsunuz?! Siz, Ulusal Programı yapmadınız mı, imzalamadınız mı, orada "bizde idam zaten yok; biz, 1984'ten beri idamı uygulamıyoruz" demediniz mi? Peki "orta vadede idamı kaldıracağız" demediniz mi?

Değerli arkadaşlarım, soruyorum o sayın partiye: Sizin hükümetinizin bekletmiyor mu bu bir kişinin idam dosyasını Başbakanlıkta? Peki, şimdi, ne diyeceksiniz; yani, millete diyeceksiniz ki: "Biz aslında asacaktık da, ortaklarımız, muhalefet astırmadı" ve bu millet bunları yiyecek; öyle mi değerli arkadaşlar?! Hayır, böyle bir şey yok. Dürüst olmak lazım, milletin karşısında dürüst olmak lazım...

YALÇIN KAYA (Mersin) - O protokolü siz imzaladınız, unutmayın bunu.

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - Protokol mütotokol filan yok. Biz protokol imzaladık; ama, siz daha fazla şeyler imzaladınız. Ulusal Programı siz imzaladınız...

ŞEVKET BÜLEND YAHNİCİ (Ankara) - Siz 425 kişisiniz, kaldırım...

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayın; istirahat ederim... Sataşmayın efendim.

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - ... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine mektubu siz yazdınız. İyi yaptınız değerli arkadaşlarım, doğru yaptınız, Türkiye için doğru olan buydu. Biz, bu işte 30 000 evladımızı, 150 milyar dolarımızı kaybettik, verdik, daha da mı vereceğiz?! Barıştan iyisi mi var. İyi yaptınız; ama, yanlışız, bunu seçim meydanlarında istismar edeceğinizdir. (MHP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET BÜLEND YAHNİCİ (Ankara) - En büyük şahit halktır...

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, şimdi seçime gidiyoruz ve iyi yapıyoruz seçime gitmekle; çünkü, bu hükümet, bu hükümetin ortakları millete hesap verecek. Hiç kimsenin şüphesi olmasın ki, bu seçimlerde, bu millete bu sıkıntıları yaşatanlar, yani, bu ekonomik sıkıntıları yaşatanlar, milleti aç bırakanlar, yoksul bırakanlar, milleti perişan edenler, hak ihlalleri yapanlar, özgürlükleri kısanlar hesap verecektir.

İyi ki seçime gidiyoruz; ama, çok acelece gidiyoruz. Bundan önceki seçimlerde olduğu gibi belirsizlikler ve yasakların bulunduğu bir ortamda gidiyoruz değerli arkadaşlarım. Bu Siyasal Partiler Yasası ve bu Seçim Yasasıyla seçime gidiyoruz.

Tekrar ediyorum, 4 Kasım'da, biz, bu Parlamentonun meşruiyeti üzerinde yine tartışıyor olacağız, sivil toplum örgütleri bu Parlamentonun meşruiyeti üzerinde yine tartışıyor olacak. Birileri kazanacak, birileri kaybedecek. Nitekim, 18 Nisan seçimlerinde birileri kazandı, birileri kaybetti; ama, kazananların halini görüyoruz şimdi.

Değerli arkadaşlarım, gerçekten Türkiye'nin kazanmasını istiyorsanız, gerçekten milletimizin kazanmasını istiyorsanız, serbest seçimleri; ama, gerçek anlamda serbest seçimleri yaparsınız; yasakları kaldırarsınız, serbest siyasetin mümkün olacağı bir Siyasal Partiler Yasası çıkarırsınız; yine, millet iradesinin bu Parlamento'ya tam yansımını sağlayacak bir Seçim Yasası çıkarırsınız ve eşit şartlarda seçim yaparsınız. O zaman milletin öndü açarsınız değerli kardeşlerim; o zaman, 4 Kasım'da, şu parti kazandı, şu parti kaybetti'nin yanında, millet kazandı deriz, ülke kazandı deriz değerli arkadaşlarım.

Evet, seçime gidiyorsunuz. Peki, ne diyeceksiniz?.. Ben size söyleyeyim ne diyeceğinizi: DSP'nin ne diyeceğini bilmiyorum. Anavatan Partisi, Sayın Mesut Yılmaz diyecek ki, ben, Avrupa Birliği şampiyonuyum, demokrasi şampiyonuyum. Tabii, milletin hafızası bu kadar kaybolmuş değil. 28 Şubat'tan bu yana Sayın Mesut Yılmaz'ın demokrasi sicili var, ortaya konulacak.

Bu konuda samimi olsalardı, bugüne bırakmazlardı bunu değerli arkadaşlarım; bugüne kadar bunlar yapıldı ve gerektiği gibi yapıldı; yapılmadı... Bakınız, siz, Anayasa paketini değiştirirken "siyasal yasaklar devam etsin" diye oy kullandınız; yani, rakiplerinizin elini bağlayarak, onunla güçleş tutacaksınız ve "demokratim" diyeceksiniz... Böyle demokrasi olmaz değerli arkadaşlarım, böyle demokrasi anlayışı olmaz! (SP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) - Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Değerli arkadaşlarım, sanılıyor ki, bu seçimde, Avrupa Birliğinin yanında olanlar, karşısında olanlar... Millet bu şekilde cepheleşecek, Avrupa Birliğinin yanında olanların şampiyonları çıkacaklar... DYP'nin Sayın Genel Başkanı için de aynı şeyler söylenebilir: "Efendim, biz, Avrupa Birliği yanlısıyız..." MHP'de diyecek ki: "Avrupa Birliği... Olur mu?! Biz, bu projeyi engelledik." Bununla oy alacaksınız ya da -biraz evvel arz ettim- "biz asacaktık, astırmadılar" diyerek oy alacaksınız. Yanılıyorsunuz...

Değerli arkadaşlarım, bu seçimde, bu rant ekonomisi, bu yoksulluk ekonomisi test edilecektir. Bir taraftan bu IMF'ciler, IMF ekonomisi, rant ekonomisinden yana alanlar ki, burada bulunan siyasi partilerin -Saadet Partisinin dışında- hepsi rant ekonomisinden yana, hepsi Sayın Derviş'i paylaşmaya çalışıyor -AK Parti dahil- Sayın Derviş bize gelsin, biz IMF ekonomisini uygulayacağız diyorlar. (SP sıralarından alkışlar)

Bu seçimde, IMF ekonomisi ile üretim ekonomisi, baskı ve totaliter zihniyet ile gerçek demokrasi, insan hakları ve özgürlükler test edilecek. Bu seçimde, millet, kendisini yoksulluğa, açlığa, baskıya, perişanlığa mahkûm edenleri, sizleri sandığa görecektir, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Bu duygu ve düşüncelerle, seçimin hayırlı olmasını diliyorum. Her ne kadar eşit olmayan şartlarda, adil olmayan yasalarla seçime gidiyorsak da; ama, elimizi kolumuzu da bağlasanız, biz bu milletin onayını almışız, alacağız. Geçmişte de biz böyle gittik seçimlere ve geçmişte de bu milletin onayını aldık, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Saygılarımı arz ediyorum. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sağ olun Sayın Bekâroğlu, teşekkür ederim.

Söz sırası Anavatan Partisinde.

Denizli Milletvekili Sayın Beyhan Aslan, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA BEYHAN ASLAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olağanüstü toplantıya çağrıldı. İki çağrı var. Yani, milletin aydınlanması için ben bu konuyu izah etmek durumundayım.

Çağrının ilki, Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri tarafından, 3 Kasım 2002 tarihinde erken seçimlerin yapılmasına ilişkin çağrıdır. Bu çağrı metninde sadece seçim tarihi vardır. Bu çağrı hukuken geçerli bir çağrıdır ve Meclis Başkanlığı da bu çağrıya dayanarak milletvekillerimizi olağanüstü toplantıya çağırmıştır.

İkinci çağrı, Anavatan Partisi milletvekilleri ve Saadet Partisi milletvekillerinden oluşan, Beyhan Aslan ve 123 arkadaşının çağrısıdır. Bu çağrıda neler vardır; bu çağrıda, Avrupa Birliği uyum yasalarını içeren kısa ve orta vadeli yasa teklifleri vardır. Yani, aralık ayında Kopenhag zirvesinde masaya oturduğumuzda elimizin güçlü olmasını sağlayacak yasa teklifleri vardır. İkincisinde ne vardır; ikincisinde, çok konuşulan, ağızlarda sakız gibi çiğnenen, gazete sütunlarında, meydanlarda, sivil toplum örgütlerine, halka açıkça lafı edilen, sözü edilen; ama, hiç gerçekleştirilemeyen siyasi partiler ve seçim yasalarının görüşülmesi konusu vardır. Daha sonra ne vardır; yine bu paketin içerisinde, Anavatan Partisinin 3 Kasım 2002 tarihinde seçimlerin yapılmasına ilişkin kanun teklifi vardır ve daha sonra ne vardır; seçimlerin adil ve dürüst yapılabilmesi için ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşan yeni siyasi partilerimize de merkez ilçe seçim kurullarında ve sandık kurullarında temsil imkânı sağlayacak olan, seçimlerin temel hükümlerine ilişkin, değişikliğe ilişkin, 2 maddeden ibaret kanun teklifi vardır.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl)- Reddettiniz.

BEYHAN ASLAN (Devamla)- Yani, şunu demek istiyorum: Anavatan Partisinin ve Saadet Partisinin birlikte yaptığı çağrının dışında hiçbir çağrıda siyasi partiler ve seçim yasaları için çağrı yapılmamıştır. Avrupa Birliği uyum yasaları için de çağrı yapılmamıştır. Bunu niçin ifade ediyorum; bunu, meydanlarda Siyasî Partiler ve Seçim Yasaları için gezenlerin ve "bu değişmeden seçime gitmeyelim" diye nara atanların millet önünde nasıl hesap vereceklerini ifade için söylüyorum ve bunun için de, Anavatan Partisi olarak, Anayasa Komisyonunda bulunan 26 adet teklifi bizzat çağrıya ekleyerek, numaralarını yazarak, sadece Anavatan Partisine mensup arkadaşlarımızın kanun tekliflerini değil, Doğru Yol Partisindeki arkadaşlarımızın kanun tekliflerini de, Saadet Partisindeki arkadaşlarımızın kanun tekliflerini de, DSP'deki arkadaşlarımızın kanun tekliflerini de -hepsini- yazarak çağrımızı yapmışızdır.

Yani, şunu demek istiyorum: Biz istiyorduk ki, bu seçimlere giderken, sivil toplum örgütlerinin, halkın, bizden istediği Siyasî Partiler ve Seçim Yasalarını değiştirelim de öyle gidelim. Bunu, seçimlerin daha lafı edilmeden, seçim sahi mailine girilmeden, toz dumana karışmadan yapalım diye, biz, hemen 1999 seçimlerinden üç ay sonra basın toplantısıyla ifade ettik: "Şimdi yeni Parlamento oluşturduk. Seçimlere çok uzun zaman var. Gelin, bunu yapalım; Siyasî Partiler Yasasını değiştirelim, Seçim Yasalarını değiştirelim" diye defalarca söyledik.

Bir partimiz hariç -bakın bir partimiz hariç- diğer partiler bu konuya ilgi göstermediler. Doğru Yol Partisi bu konuda görüş alışverişinde bulundu; ama, maalesef, diğer siyasi partilerle bir araya gelerek bir konsensüs sağlayamadık. Eğer, bugün bu seçim sistemiyle biz seçimlere gidiyorsak, bana göre, bu Parlamento'nun bundan şikâyet etmeye hakkı fazla yok; çünkü, Seçim ve Siyasî Partiler Yasalarını sakız gibi ağızlarımızda çiğnedik; ama, bir türlü gerçekleştiremedik.

Şu noktadan itibaren, verdiğimiz ve şu anda Anayasa Komisyonunda bulunan yasa tekliflerinin, Siyasî Partiler ve Seçim Yasalarının -tabii, ne kadarı bu dar takvim içerisinde gerçekleştirilebilir bilemiyorum- Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığıyla görüşülerek, eğer, imkân varsa bunların yapılması Anavatan Partisi olarak en büyük dileğimizdir.

Ayrıca, seçimlerin adil, dürüst yapılabilmesi ve her siyasi partinin, özellikle grubu bulunan siyasi partilerin, merkez seçim kurullarında ve sandık kurullarında temsil edilebilmesinin sağlanabilmesi için gerekli gayreti bu Parlamento göstermelidir. Çünkü, seçimler adil ve dürüst yapılmalıdır. Rekabet eşit şartlarda olmalıdır.

Parlamentomuzdan 3 yeni siyasi parti doğmuştur; bu siyasi partilerin, merkez ilçe seçim kurullarında temsil edilmemesi, sandıklarda temsil edilmemesi bana göre rekabette eşit olmadığımızın ifadesi olur. Biz, dün Anayasa Komisyonunda reddedilen bu konunun tekriri müzakere edilmesi için Anavatan Partisi olarak imza verdik; şu anda ne durumdadır bilemiyorum; toplantının yapıp yapılmadığını da bilemiyorum; onu daha sonra öğreneceğiz.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) - Bir eksik... Bir eksik... Demokratlar vermiyor.

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Tabii ki, biz, bugün, 3 Kasım'da seçim yapılması için Meclis kararı alınmasını görüşüyoruz, teklifi değil. Meclis kararı ayrı, teklif ayrıdır. Yani, Meclis kararı alınacağı için, Meclis kararı alınmasını görüştüğümüz için, Anayasa Komisyonundan Meclis kararı çıktığı için Anavatan Partisinin paket içindeki teklifi, dün verilen bir önergeyle paket dışına çıkarılmıştır. Yine, Doğru Yol Partisinin bir kanun teklifi de galiba geri çekilmiştir. Çünkü, burada seçim kararı alınmak üzere, artık, pratik bir faydası yoktur. Seçim kararı ile teklifin elbette farkı vardır; ama, burada bunun teknik detayına girecek değiliz. Tabii, seçim kararı Cumhurbaşkanına gitmeden, Resmî Gazetede

yayımları ve yürürlüğe girer; çünkü, Meclis kararıdır. Belki, seçim teklifi yasalasaydı daha sağlıklı bir karar olurdu, onu değiştirmek mümkün olmazdı; ama, umarım ki, geçmiş yıllarda olan olmaz, liste dışında kalanlar yeniden buraya gelip bu seçim kararını değiştirmek gibi bir yola gitmezler. Seçim, kanun teklifinin yasalasmayla olsaydı, daha zor olurdu; seçim kararında bu daha kolaydır; ama, şunu ifade ediyorum ki, inşallah, böyle bir yola tevessül edilmez diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyaset tarihini yazanlar ya da siyaset galerisini zaman tüneline seyredecek olanlar, 21 inci Dönem Parlatentonun başarılı çalışmalarını, 57 nci hükümetin, popülizmden uzak, değişime, dönüşüme ilişkin tasarruflarını anacaklar ve gelecek nesillere anlatacaklardır. Bu Parlamento, 21 inci Dönem Parlamento, cumhuriyet tarihindeki -belki, 1 inci Dönem Parlamento hariç- en başarılı parlamentodur. Bu Parlamento kadar değişime, dönüşüme ilişkin yasaları ortaya koyan bir parlamento, cumhuriyet tarihinde -1 inci Türkiye Büyük Millet Meclisi hariç- yoktur.

Yine, popülizmden uzak, elini taşın altına koyan, oy kaygısına düşmeyen 57 nci hükümet de çok başarılı bir hükümettir ve bunun da hakkını teslim etmek en büyük görevimizdir.

Değerli arkadaşlar, şimdi biz, cumhuriyet tarihinin reform diyebileceğimiz ve en büyük sivil anayasa değişikliğini bu Mecliste yapmadık mı? 34 maddeyi, iktidarıyla muhalefetiyle çıkarmadık mı? Yıllardır değişecek diye sakız gibi çiğnenen, kadınlarımızın uğruna sokaklara döktüğü Medeni Kanunu bu Mecliste değiştirmedik mi? Yine, değişime, dönüşüme ilişkin olarak Bankalar Yasasını, Sosyal ve Ekonomik Konseyini kurmadık mı? Yine, Avukatlık Yasasını değiştirmedik mi? Yine, kurulları oluşturmadık mı; Enerji Kurulunu, İhale Kurulunu oluşturmadık mı? Yine, sivil inisiyatifte ağırlık veren yasaları çıkarmadık mı? Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanununu çıkarmadık mı? Tahkimi koymadık mı ortaya? Sübvansiyonları bütçenin içine alıp, artık bundan sonra kim gelirse gelsin keyfi bir şekilde sübvansiyonların verilmeyeceğini ortaya koymadık mı? Bu yasalar belli başlı yasalardır. İşte, bunlar, bu Meclisin başarıları ve bu milletvekillerinin, onurla, gururla, çocuklarına anlatacakları başarılarıdır. Bu Meclis için, hiç kimse, bu kürsülerden "hiçbir şey yapmadık, çıkardığımız kanunların sayısı çok olabilir; ama, hiçbir şey ifade etmez" diyemez; o zaman, kendi kendimizi inkâr etmiş oluruz. Biz, iktidarımızla muhalefetimizle, hep beraber bunları yaptık. Ben, bu Meclisi kutluyorum. 21 inci Dönem Parlamento başarılıdır; iktidara mensup milletvekilleri de, muhalefete mensup milletvekilleri de başarılıdır; çok iyi işler yaptık. Bunun, böyle bilinmesinde fayda var diyorum.

Tabii ki, şartlar oluşur erken seçime gidilir. Şartlar oluştuğu zaman erken seçime nasıl gidilir Anayasamızda bellidir; ya 45 gün içerisinde hükümet kuramazsınız, Cumhurbaşkanı, erken seçime buyurun der ya da Meclis, kendi iradesiyle, şartların oluşması gereği, erken seçim kararını alır. İşte, bu Meclis, erken seçim kararını alıyor; millete gidiyor; yani, daha önce teslim aldığı emaneti sahibine iade etmeye gidiyor; iade ettiği emaneti, sonra, tekrar talep etmeye gidiyor. Yine, milletin huzuruna çıkacak ve orada vicdan terazisinde, millet huzurunda tartılacak. Yine, millet, kimin kaç okka olduğunu ölçecek ve bizi boy sırasına sokacak. İşte, bu asalet, bu Parlatentonun en önemli özelliğidir. İşte, burada, biz, millete, tartılmaya gidiyoruz; yaptıklarımızla tartılmaya gidiyoruz. Milletin vicdan terazisinde tartılacağız ve millet de, bu vicdan terazisinde tarttıktan sonra, bizi bir boy sırasına sokacak. Millet iradesi tartışılmaz. Millet iradesine ancak saygı duyulur. Millet iradesine gitmek, kaçmak da değildir bazılarının ifadesi gibi. Hani, bir zamanlar, Anavatan Partisi hükümeti seçime gittiği zaman "kaçtınız, hükümeti bırakıp kaçtınız" dediler. Bakın, şimdi, sakın ha demeyin! Biz, milletimizin sinesine gidiyoruz; kendimizi millete emanet ediyoruz. Oradan yeniden emaneti almaya talip oluyoruz. Biz değil, bütün siyasî partiler buna talip oluyorlar. Onun için, bu, kaçmak değil, milletin sinesine gitmek ve ondan tekrar emaneti istemektir. Yüce Milletimiz, elbet- te ki, emaneti kime vereceğini biliyor.

Sayın Ercan, burada, barajları filan aşırıldı bizi; bizim barajlardan geçemediğimizi, barajlara gömüldüğümüzü söyledi.

Sayın Ercan, siz, mihenk taşı değilsiniz ki, kim barajı aşıyor, kim aşmıyor buna karar veresiniz. Yüce Millet karar verecek. Kimin ne olduğuna Yüce Millet karar verecek; vicdan terazisinde tartacak, kimin ne olduğuna Yüce Millet karar verecek.

Ha, şimdi "kamuoyu yoklamaları" diyorsunuz. İşte, Elazığ-Palu'da gördük, İzmir'de gördük, Ereğli'de gördük ne olduğunu. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yani, ne gerek var bu kadar şey yapmaya?!

Ama, biz demiyoruz ki, bunlar, bu seçimler Türkiye geneline ölçü olur; sakın ki, söylemeyin. Yani, biz "bunlar ölçü olur" demiyoruz; ama, şunu diyorum, yani, şu kürsüden ben, şu ya da bu partinin barajı aşacağını, aşmayacağını söyleme yetkisinde değilim, söyleyemem; çünkü,...

NİDAI SEVEN (Ağrı) - Doğru Yol aşamıyor, aşamıyor...

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Ha, ben onu da söyleyemiyorum...

NİDAI SEVEN (Ağrı) - Onu da söyle, onu da söyle.

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Ben, bütün siyasi partilere başarılar diliyorum ve milletimizin hayrına ne ise, onu diliyorum. Ben "Anavatan Partisi kazansın" diye de dua etmiyorum; "Türkiye, kazansın" diye dua ediyorum. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bu nedenle, Yüce Milletimizin takdirine karşı burada ahkâm kesmeyelim. Yüce Millet ne takdir ederse, boynumuz kıldan incedir; biz, o takdirin karşısında eğilelim. Herhalde aynı düşüncededeyiz diye düşünüyorum.

Tabii ki, seçimler, adil, dürtüst, millî iradenin Meclise adalet ölçüleri içerisinde yansımaları sağlayacak şekilde olmalıdır. Biz, bu dar çerçevede, dar zaman diliminde de olsa, seçimlerin adil yapılacağına inanıyoruz. Kamuoyunun bizden istediği Siyasî Partiler ve Seçim Yasaları değişikliğine yine gayret gösterelim; ama, bunları yapamadan gidersek de, bundan sonraki Meclisin bana göre en büyük görevi, değişmeyecek olan, oyunun kurallarının önceden bilindiği, belirlendiği Seçim ve Siyasî Partiler Yasalarını çıkarmak olmalıdır. Bana göre, Seçim ve Siyasî Partiler Yasaları, anayasalardan daha katı olmalıdır, daha zor değişmelidir; çünkü, oyunun kuralları önceden bilinmelidir. Siyasî Partiler ve Seçim Yasaları, öyle yasalar olmalıdır ki, bunun standardını ve oyunun kurallarını, bu oyunun içine girecek olanların ve seçilecek olanların ve seçecek olanların çok önceden bilmelerinde büyük fayda olur ve böylece millî iradenin tecellisinde de fevkalade önemli bir görevi yapmış oluruz.

3 Kasımda seçimler yapılacak, bütün siyasi partilerimize başarılar diliyorum. Her şeyin, milletimizin hayrına tecelli etmesini, hayırlısını Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum.

Değerli arkadaşlar, görevimiz, seçim kararı alınmasıyla sona ermiyor. Yani, bu Meclisin görevi, seçim kararının alınmasıyla sona ermiyor; yeni Meclis seçilince sona eriyor. Onun için, eğer, biz, görevimizi yaparken, Türkiye, olağanüstü şartlarla karşı karşıya kalırsa, herhangi bir savaşın eşliğinde bulunursa, görev bu Meclisindir. O zaman, elbette, bu Parlamento, görevini yapacaktır, gelip burada hükümetin istediği kararları verecektir ve bu Parlamento, yeni seçilen Parlamente'ya kadar, yani 3 Kasım'a kadar görevdedir, bunu -milletimiz bundan zaten emindir- bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazıları, tabii ki "niçin erken seçim" diyor; ben, şunu ifade etmek istiyorum. Önemli olan Türkiye'dir, partilerimiz değildir. Artık bir hükümet var; ama, hükümetin arkasındaki çoğunluk, Meclis desteği azalmış. Bu hükümetle, artık, çözümler üretmemiz mümkün değildir; bu hükümetle çözüm üretmeyeceğimize göre, bu hükümetin seçim hükümeti olarak devamını ve bu hükümetle seçime gidilmesini, biz, Anavatan Partisi olarak, en uygun yol olarak gördük. Artık, seçime gitmesek, seçim kararı almasak, 3 Kasım'da seçim demesek, bu hükümet, millete hizmet etmek yerine, yük olur; o zaman, yeni hükümetlerin kurulması gerekir; ki, Türkiye'nin de kaybedecek zamanı yoktur. 3 Kasım 2002 tarihinde yapılacak seçimler, Türkiye'nin yararına, ülkemizin yararına. Seçimler, tekrar, bütün siyasi partilerimize hayırlı olsun; inşallah, hepimizi, sizleri, bizleri, tekrar bu Mecliste görmeyi Allah nasip eder diyorum; hepimizin hakkında Cenabı Hak hayırlısını versin.

Bir dileğim de, Avrupa Birliği uyum yasalarıyla ilgili teklif, tali komisyonlardan geçti, şimdi Adalet Komisyonunda görüşülüyor; inşallah, 48 saat geçmeden huzura getirdiğimiz bu önergeye gösterdiğimiz ilgiyi ve alakayı, Avrupa Birliği uyum yasalarıyla ilgili teklife de gösteririz, 48 saat geçmeden burada görüşürüz ve o zaman, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini de, aralık ayında Kopenhag Zirvesinde, elini, güçlü kılarız ve Türkiye'nin önünü açarız diyorum ve Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Aslan.

17.10'da toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 16.59

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 17.17

BAŞKAN : Başkanvekili Mustafa Murat SÖKMENOĞLU**KÂTİP ÜYELER : Sebahattin KARAKELLE (Erzincan), Burhan ORHAN (Bursa)**

BAŞKAN - 123 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Kaldığımız yerden devam ediyoruz.

VI - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

1. - *Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arıncı, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Tarihinde Yapılması Hakkındaki Önergeleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (4/499, 4/500, 4/501) (S. Sayısı : 889) (Devam)*

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Yeni Türkiye Partisine söz vereceğim.

Yeni Türkiye Partisinden Mersin Milletvekili Sayın İstemihan Talay; Sayın Bakanım, buyurun.
(YTP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

YTP GRUBU ADINA MUSTAFA İSTEMİHAN TALAY (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisi, gerçekten, tarihî bir oturum yapmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, ülkemize, toplumumuza demokratik bir değişimin imkânını ve güzel bir örneğini sunmaktadır. Hepimiz biliyoruz ki, bugüne kadarki değerlendirmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisi belki en çok eleştirilen kurumdur; ama, şu da bir gerçektir ki, Türkiye'nin, ülkemizin en şeffaf, en açık, toplumsal dinamizme, toplumun beklentilerine ve kamuoyu istemlerine en duyarlı kurumu da Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Böyle bir kurumun üyesi olmak, gerçekten, hepimiz için kıvanç vericidir, hepimiz için iftihar edilecek bir olgudur.

21 inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi, gerçekten, çok önemli ve başarılı görevler ifa etmiştir; Anayasa değişikliklerini gerçekleştirmiştir, ülkemizde kurumsallaşmayı ve siyasetin müdahale etmediği bir yönetim anlayışını sergileyen yasalar çıkarmıştır ve bize göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi, 21 inci Dönemde, ülkemizin ihtiyaç duyduğu yasaları çıkararak, üzerine düşen görevi yerine getirmiştir. Ancak, her kurumun değişim ihtiyacı, her yönetimin değişime ve yenileşme ihtiyacı, süreç içinde gündeme gelir. Önemli olan, bu değişimi görebilmek ve bunun gereğini yapabilmektir. Bize göre, siyaset, toplumda itibar için ve ülkeye hizmet için yapılır. Siyaset süreci kişisel itibarı zedeleyecek bir aşamaya geldiği zaman, kaçınılmaz bir şekilde değişimi savunmak ve gerçekleştirmek, o kurumun kendine yapabileceği en büyük katkıdır ve siyasetin saygınlığının temeli de buradan kaynaklanır.

Kısa bir süre önceye kadar, hepimizin bildiği gibi, giderek yönetime zafiyeti içine giren ve organlar arasındaki ilişkileri yeterince yürütme gücünü yitiren bir yönetim süreci başladı. Bu süreci gördükten sonra, bir değişimin gerekliliği artık kaçınılmaz olarak gündeme girdi. Siyaset içinde veya dışında, bu değişim nasıl gerçekleşecek, bu nasıl demokratik bir süreçte ortaya çıkacak şeklinde, gerçekten cevabı verilmekte zorlanan sorular kamuoyunda belirmeye başladı.

İşte, böyle bir ortamda, bizler, bir yeni oluşumu başlatmak ve bu oluşumla yeni Türkiye hareketini bir parti haline dönüştürmek üzere, hükümetten ve iktidar partisinden istifa ederek, bu değişimin önünü açma ve toplumun beklentileri doğrultusunda, öncelikle seçimin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından halkımızın önüne getirilmesi amacıyla, bu kararlarımızı aldık ve gerçekleştirdik.

Tabii ki, seçim, halkın önüne, bütün birikimlerinize ve bütün yaşanan süreçlerle birlikte gitmek sonucunu getirecektir; ama, demokrasilerde değişimin, yenileşmenin temeli de seçimdir. Seçimin kaçınılmaz olduğu bir noktada buna direnmek, bunu görmezlikten gelmek, hem kurumların hem de kişilerin itibarı açısından, onarılmaz yaralar açacak sonuçlar doğurur.

Bugün, büyük bir memnuniyetle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bir uzlaşma anlayışı içerisinde bu sürece gelmiş olması ve erken genel seçimin yapılması konusunda bu kararı almış olması, ülkemiz demokrasisi açısından çok olumlu bir gelişmedir, vatandaşlarımıza dönük olarak da, bu Meclisin, gerçekten, sorumluluk bilinci içerisinde görevini yerine getirdiğinin güzel bir örneğidir.

Bu kararı almak, onun hemen ertesinde Avrupa Birliğiyle ilgili yasaları da çıkarmak ve bunun sonucunda, halkımızın önüne görevlerini yapmış siyasetçiler olarak çıkmak, bugün, bizim için, gerçekten, onur kaynağı ve mutluluk kaynağı olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, inanıyorum ki, öndümüzdeki dönem, seçimlerden sonra, Türkiye'nin, yeni bir anlayış içerisinde, yeni bir yönetim anlayışı içerisinde şekillendiği bir dönem olacaktır.

Biz, çoğu kez, burada, birbirimizi eleştirirken, çok ağır ve haksız eleştiriler yaptık, birbirimize karşı yaptık ve bu eleştirileri yaparken, muhalefet ya da iktidar görevi yaptığımız gibi bir düşünce içinde, aslında, hak etmediğimiz halde, bu kurumun yıpratılması gibi bir sonucu da kendi ellerimizle yarattık.

Artık, iktidar ile muhalefet ilişkilerinin bir kavga, bir bilek güreşi veya birbirini alt etmeye veya yok etmeye yönelik bir anlayıştan çıkarak, uzlaşmaya yönelen, doğruları bulmak için herkesin dikkatli ve ölçülü birbirine yaklaşacağı, bir yeni demokratik yönetim anlayışının doğacağı bir süreç diye düşünüyorum bu seçimlerden sonra ortaya çıkacak yeni Meclis dönemini. Buna hepimizin katkı sağlamasının vatandaşlarımız tarafından da bir beklenti haline geldiğini biliyorum; çünkü, bizler, artık, sorun çözen siyasetçiler, sorunlarda ve çözümlerde uzlaşan siyasetçiler olarak görev yaptığımız ölçüde, hem kendimizi hem de çok değerli ve hepimiz için çok önemli olan bu siyaset kurumunu daha da yücelteceğimizi düşünüyorum.

Bu duygularla, Yeni Türkiye Partisi olarak, bu seçimlere, bütün partilerimizin başarılı bir şekilde katılmalarını, görev yapmalarını ve bu seçimlerde, barış içerisinde, yeni Türkiye'yi yaratacak bir anlayışla yarışmamızı diliyorum; hepimizi, sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Talay, teşekkür ediyorum.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Ahmet İyimaya; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA AHMET İYİMAYA (Amasya) - Değerli Başkan, Yüce Parlamento'nun muhterem üyeleri; erken seçim önergesiyle ilgili Anayasa Komisyonu raporunun müzakeresi vesilesiyle, Doğru Yol Partisinin görüşlerini sizlerle paylaşmak istiyorum. Sözlerimin başında, Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Aziz arkadaşlar, bir dönem kapanıyor, yeni bir dönem açılıyor. Önemli bir kararın arifesindeyiz. Siyasal partilerin merkezlerine ve bütün milletvekillerinin bağrılarına erken seçim ateşi düşmüş vaziyettedir. Kulaklar bulanık, beyinler bulanık, ruhlar bulanıktır. Bu dönem, siyasetin susması gerektiği ve milletin konuştuğu, reyleriyle hüküm kurduğu bir dönemdir. Demokrasiyi, demokratik rejimleri demokrasi yapan, milletin kendisidir. Krizler, sorunlar, aşılmaz problemler, yetkinin asıl sahibi millete müracaat yoluyla, onun hakemliğinde çözülür; çünkü, seçim olmasaydı krizlerde çatışma kaçınılmaz olurdu.

Doğrusu, erken seçim değil, zamanında seçim olmalıydı. Seçim tarihlerine baktığımız zaman, seçimli demokraside Türkiye'de üç veya dörtten daha fazla zamanında seçim yok, hep erken seçimlere başvurulmuş. Seçimler, aslında, birer atımlık baruttur; çünkü, millet, politikacıları; millet, karar verenleri seçecektir. Gerçek seçim, kararların millet tarafından verildiği, politikaların millet tarafından belirlendiği ve karara bağlandığı seçimlerdir. Yakın gelecekte, çok yakın gelecekte, böyle bir gerçeği, Türkiye, zannediyorum, yaşayamayacak.

Değerli arkadaşlar, olaylar vardır; mantığınızı aşar, istemerseniz dahi kabule mecbursunuzdur. Şu anda, Türkiye, toplum olarak, siyaset kurumu olarak çok önemli bir krizin içerisinde. Kriz, ekonomik anlamda sefaleti, yoksulluğu ve açlığı sürekli şekilde beslemektedir ve bu belirsizliğin içinden çıkmanın yolu, milletin hakemliğine müracaattır.

Bu erken seçimin temel sebeplerinden birisi, siyasi tecrübesiyle toplumun övünmesi gerektiği Başbakanımızın göstermesi gerektiği refleksi zamanında gösterememesidir. Hükümetin tıkağın, krizden çıkılmazlık gerçekleştiği zaman kendileri istifa etseydi, Parlamento çoğunluğunda ve Parlamento siyasal yelpazesinde yeni bir umut, yeni bir hükümet çıkabilirdi. Şu anda, yine aynı irade, ibretle ve demokrasiye aykırı tavırla, müşahade ediyoruz ki, seçimi erteletmenin gayretleri içerisinde. Gerçekten, bu seçim kararının ertelenmesi halinde, içinde yaşadığımız herhangi bir sorunun çözülme kabiliyeti veya krizin yoğunluğunun düşme ihtimali mevcut değildir. Ne var ki, demokrasi lügatında yer almayan yöntemler işletilmiştir. "A partisi gelecek, B partisi gelecek" diye, ancak ararejimler itibar ettiği korkulara, vehimlere geçerlik tanınmak istenmiştir. Türkiye, rejimiyle, sistemiyle güçlüdür ve herhangi bir antisistem partisinin cumhuriyeti sarsması, demokrasiyi örsellemesi mümkün değildir; cumhuriyette de, demokraside de bu kuvvet vardır ve Türkiye, milletin iradesiyle hangi tecrübeyi yaşayacaksa, o tecrübeyi yaşamaya mecburdur; demokratik akıl bunu gerektirir, demokratik tecrübe bunu gerektirir.

Değerli arkadaşlar, erken seçim kararının alınması süreci içerisinde, Türkiye'nin devlet olarak, millet olarak doğrultusunun tabii yansıması olan Avrupa Birliği uyum iradesinin bütün unsurlarıyla bu Parlamentoda benimsenmesi lazımdır. Mimarı, Doğru Yol Partisinin köklerinden merhum Menderes ve Dışişleri Bakanı olan -hatta, ondan evvel, 200 yıl önceye götürebilirsiniz- Avrupa Birliği projesinde, Doğru Yol Partisi, yapıcı, kurucu, çözücü katkısını şu süreçte de esirgemeyecektir; bu konuda, seçim dönemlerinde herhangi bir kutuplaşmanın içinde olmayacak; meseleleri, Türk Milletine doğru şekilde anlatacak ve onlarla görüşünü paylaşacaktır.

Değerli arkadaşlarım, acaba, gerçek bir seçim iradesinin ortaya çıkması için gerekli ve yasama organının uhdesinde bulunan yükümlülükler yerine getirilmiş midir; üzülerək ifade edeyim ki, millî iradenin Parlamenteoya doğru şekilde yansıması, bir daha koalisyonların yaşanmaması, parçalı siyasetin ortadan kaldırılması için gerekli siyasal reformlar, yapılanma hareketleri, maalesef, Parlamenteoca esirgenmiştir. Doğru Yol Partisi olarak, değerli Genel Başkanımız Prof. Dr. Tansu Çiller'in girişimiyle, 1999 seçimlerinin hemen sonrasında, siyaset reformunun yapılması için, bütün partiler heyetler halinde gezilmiş; paket, taslak paketler partilere verilmiş, bir defa gezilmiş, iki defa gezilmiş, üç defa gezilmiş; maalesef, bu konuda ortak bir irade oluşmamış; siyaset, âdeta, kendiyile ilgili reformlardan, millî irade reformlarından kaçmıştır.

Şimdi, Siyasal Partiler Yasasını değiştirseydik, isteyen partiye, millete tercih imkânı veren bir düzenleme yapsaydık, millete Parlamento arasındaki bağı daha iyi kurmuş olmaz mıydık?! Şu anda, adayların, siyasal partilerin gelirlerinin, harcamalarının ve giderlerinin mercek netliğinde ortaya konulduğu saydamlık reformunu yapsaydık, sermayeyle candaş, öbürüyle yandaş olanları veya perdenin arkasındaki gizli destekçileri ortaya çıkarsaydık, siyasete bir kalite getirmez miydik?! Çift tur yoluyla milletin ittifakının yolunu açsaydık, yanlış mı yapardık?! Bu dönemde, teknolojiyi -üyeleri elektronik ortamda kayıt, teknolojik ortamda güncelleştirme ve elektronik oy yöntemini- getirseydik, acaba, Parlamentoyu, gerçek reformcu parlamento mevkiine yükseltebilir miydik?!

Değerli arkadaşlarım, kıymetli milletvekilleri; bu seçimleri başka açıdan da tahlil etmek lazımdır; aynı zamanda, millete Parliamentonun, siyasetin ve siyasal partilerin hesap vermesi noktasında başka hususların da gözden geçirilmesi, irdelenmesi, değerlendirilmesi lazımdır.

Arkadaşlar, bu seçimler, başka seçimlerden farklı bir karakterdedir. Şu ana kadar belki bütün seçimler, milletvekili arkadaşlarımızın yüzde 50'sini, yüzde 60'ını Parliamentonun dışında bıraktı; ama, bu seçimler, siyasal partiler yönünden tasfiyeci seçimler olacaktır. Kimi siyasal partileri, önmümüzdeki dönemde, 4 Kasım'da Parliamentoda göremeyeceğiz. 18 Nisan'daki, toplum mühendislerinin, siyasetle, demokrasiyle en ufak ilgisi olmayanların yöntemleriyle halkı yönlendirmenin bedeli, cezası, karşılığı, zannediyorum sandıkta verilecektir. Bir dış iradenin Apo'yu ambalaj gibi Türkiye'ye teslim ederek bir partiye propaganda malzemesi kılınmasının ve bir siyasal partinin şehit kanları üzerinden siyaset yapmasının bedeli, zannediyorum, doğrusuyla yanlışıyla, müspetiyle menfisiyle, millet terazisinde tartıya konulacaktır.

Değerli arkadaşlar, "reformcu hükümet" deniyor komisyon müzakerelerinde, iktidarın basın toplantılarında. Siz kim, reform kim... Reform ciddi bir dönüşümdür. Reform, bir kanunu çıkarmak, Anayasa Mahkemesi iptal etti diye bir daha çıkarmak, üç defa çıkarmak değildir. Siz iktidar olduğunuz gün, Avrupa Birliği noktasında, ulusal taahhütleriniz çerçevesinde Avrupa Birliği uyum yasalarını çıkarsaydınız, gerçekten "reformcu" derdik, başımıza taç ederdik ve alkışlardık.

MUSTAFA GÜL (Elazığ) - Sayın İyimaya, otuz senedir siz iş başındasınız.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - IMF dayatmalarını Dervişnameler içerisinde reform olarak millete takdim edemezsiniz. Yarın bütün, yarın pancar ekemeyenler, elbette ki, sizden bu reform tılsımlı sahate ambalajlarınızın sorgusunu yapacak, suallerini soracak ve bedelini ödeyecektir sevgili arkadaşlarım.

YALÇIN KAYA (Mersin) - Pancar yasasının altında Sayın Tansu Çiller'in imzası var.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Korkunç bir güven vardı. Bu güveni çok hızlı şekilde tükettiniz, erittiniz ve milleti sefaletin, yoksulluğun içerisinde perişan ediyorsunuz.

MÜKERREM LEVENT (Niğde) - Amerika'da Çiller'in mal varlığı var.

BAŞKAN - Sayın Levent, lütfen...

MUSTAFA GÜL (Elazığ) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Gül, hatip konuşuyor efendim...

YALÇIN KAYA (Mersin) - Efendim, hatibe itirazımız yok; ama, Genel Başkanlarının imzası olan yasa var. Benim imzam yok altında.

BAŞKAN - Dün dündür, bugün bugündür!..

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, övgüler düzünüz. methiyeler yazıyoruz, reformcu parlamento diyoruz, 1921 Meclisi hariç onun dışındaki tüm Meclislerden önde gelen, takdim gören bir Meclistir diyoruz.

Aziz arkadaşlar, kanunun kalitesi önemlidir. Enver Paşaya "kanun yok Sayın Paşa" diyorlardı, Enver Paşa "yok kanun, yap kanun" diyordu. Kanunların içerisine bakıyorsunuz, muhtevaya bakıyorsunuz, hukuktan yoksun, adaletten yoksun ve peşkeş çeken kanunlar, reform kanunları değil. (DYP sıralarından alkışlar) Onun için, bu dönem, sayısal çokluk bakımından belki önde olabilirsiniz; kalite ve adalet bakımından, nitelik bakımından bu dönem övünülecek bir dönem değildir.

Bir parlamento akademisinin olması lazımdı, kurmamız lazımdı. Parlamento akademisinin, kendi iç hukukunu, gelenekleri ortaya koyması lazımdı. Bütün taleplere, bütün konuşmalara rağmen, bu konuda herhangi bir harekette bulunulmadı.

İçtüzük reformunu bir gece içerisinde dinamitlediniz ve şu anda, yeni gelen Meclis, 4 Kasım Meclisi, çalışma düzeninden yoksun olarak işe başlayacak. Burada bağırдық, burada çağırдық, olmaz dedik; ama, neredeyse oybirliğiyle, bütün maddeleri, getirdiğiniz maddeleri, Anayasa Mahkemesi iptal etti.

Sevgili arkadaşlar, pozitiflerimiz yok mu; uzlaşma öne geçtiği, mütalaanın niteliği öne geçtiği zaman, bu Parlamento bir şeyler yapmıştır. Bugün, anayasa değişikliği gerçekten bu Parlamentonun müşterek övünücüdür, bütün partilerin övünücüdür; ama, gerçek reform vadisinde bir şeyler yaptığımızı zannemeyelim, kendi kendimize övünmeyelim.

Öyle görüyorum ki, şu ana kadar, her zaman erken seçim yapmış olmamızın önemli bir anlamı var, anlamı var; o da, zannediyorum, Türkiye, parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçmeye mecbur kalacaktır.

Arkadaşlar, demokrasiye evet, ama, yöneten demokrasi, sorunları çözen demokrasi. Demokrasiye evet, ama, bağırsaktaki kirleri mercer hassaslığında teşhir eden, saydam demokrasi. Demokrasiye evet, ama, doyuran demokrasi, sefalete son veren demokrasi, açlığa son veren demokrasi, üreten demokrasi. Demokrasiye evet, ama, istifa geleneğini bir kültür, bir zihniyet olarak bünyesinde taşıyan demokrasi. Bir milletvekili yolsuzlukla mı itham edildi, bir bakan yolsuzlukla mı itham edildi; millî kürsüde çıkmalı, itham doğrusu itiraf etmeli, istifa denilen bir mekanizmaya başvurmalı; işte demokrasi o. Seçim mi kaybedildi, çıkmalı o seçim sorumlusu, kürsüden, ben siyasetten ayrılabilirim diyebilmeli. Belli bir yaşlılık engel midir -buna biz gerontokrasi diyoruz, yaşlıların iktidarı diyoruz- o oturmalı, muhasebesini yapmalı, istifa mekanizması yoluyla hem kendisinin şöhretine sahip olmalı hem de gençlerin yolunu açmalıdır.

Aziz arkadaşlarım, değerli milletvekilleri; seçim platformları önemli mekânlardır. Zannediyorum, 3 Kasım'a kadar bu platform bütün unsurlarıyla çalışacaktır. Aziz milletimiz, 18 Nisan 1999 seçimlerinin bütün hatıralarını, kusurlarını ve yönlendirmelerini hafızasında taşımaktadır. Aziz milletimiz, bundan böyle, telkinlere, yönlendirmelere kulak asmayacaktır; çünkü, telkinlere ve yönlendirmelere kulak astığı gün ne olduğunu, hangi sonuçların olduğunu, 1999'dan bu yana -her gün devam ediyor- her gün anılıyor ve milletimiz, zannediyorum, vicdanının gereğini yapacaktır; artık "keşke elim kırılıysaydı da, ben şunlara oy vermeseydim" demeyecektir. Millî vicdan hareketine geçecektir.

3 Kasım, siyasetin sustuğu bir gündür. 3 Kasım, bütün partilerin sustuğu bir gündür. 3 Kasım, millî heyecanın doruğa çıkacağı, millî iradenin ve millî hükmün kurulacağı bir gündür.

Değerli arkadaşlarım, bu düşünceler içerisinde, seçimlerin milletimiz için, memleketimiz için hayırlı uğurlu olmasını diliyor, gelecek dönem Parlamenta da başarılar temenni ediyor, aziz milletimi ve Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (DYP ve AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İyimaya, teşekkür ediyorum efendim.

Şimdi söz sırası, Demokratik Sol Parti Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Necdet Saruhan'da. Buyurun efendim. (DŞP sıralarından alkışlar)

DŞP GRUBU ADINA NECDET SARUHAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Demokratik Sol Parti Grubu adına görüşlerimizi arz etmek üzere huzurlarımızdayım; Partim ve şahsım adına Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum.

Değerli arkadaşlarım, öncelikle şunu söylemek istiyorum -ki, bendeniz, Anayasa Komisyonu Başkanvekiliiyim- dün, bu önergeleri komisyonda görüştük; Demokratik Sol Partili 3 arkadaşımız da, erken seçimlere hayır oyu kullandık. Bu, bizim, erken seçimlere karşı olduğumuz anlamına gelmez. Demokratik Sol Parti, erken seçimlere karşı olamaz; olduğu takdirde, Anayasanın üstünlüğünü inkâr etmiş olur. Anayasada erken seçim müessesesi var. Demokratik Sol Parti, bu seçimin zamanlamasına itiraz etmiştir değerli arkadaşlarım. Biz, erken seçime değil, erken seçimin zamanının uygun olmadığına itiraz ediyoruz. Bu seçimin -beni bağışlayın lütfen- bir erken seçimden ziyade, bir baskın seçim niteliği taşıdığını ve siyaset tarihinde de bu isimle anılacağını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, 3 tane önerge birleştirilerek görüşüldü komisyonda. Bu önergelerin özellikle 2 tanesinde, hükümetin başarısızlığı, hükümetin gerekli işlevi yapamadığı dile getirilmiş. Arkadaşlar, Anayasamızda üç ayrı kuvvet vardır; yasama, yürütme, yargı. Eğer, yürütme, görevini yerine getirememişse, yürütmeyi, Bakanlar Kurulunu, gerekirse güvenoylamalarıyla gerekirse hükümetten çekilmek suretiyle düşürsünüz. Bu Parlamentoda şu an 7 tane, grubu bulunan, 2 tane de, grubu olmamasına karşın milletvekili olan siyasi parti var. Bu Parlamento, yeni bir hükümet kurabilmek veya mevcut hükümeti düşürebilmek yeteneğine mi sahip değildi?! Hükümetin kusurunu parlamentere yüklemek, bana yüklemek, sizlere yüklemek, başkasının suçunun cezasını parlamentelere çektirmek anlamına gelir. Yasama organı apayrı bir kuruluştur, yürütme organı apayrı bir kuruluştur.

Değerli arkadaşlarım, Parlamentomuz, maalesef, hükümetin... Ki, ben katılmıyorum başarısız, beceriksiz olduğuna; bu hükümet, sessiz devrimler yapmıştır; bu hükümet, yetmiş senedir yapılamayan Medeni Kanun değişikliğini yapmıştır; bu hükümet, memur imtihanını getirmiştir; bu hükümet, sekiz yıllık kesintisiz eğitimin perçinleşmesini sağlamıştır. Bir an için diyelim ki hükümet beceriksizdi; arkadaşlar, o zaman, hükümeti düşürmemiz gerekirdi; neden kendimizi, Parlamentoyu feshediyoruz bir türlü akıl erdiremedim. Yani, biz bu kadar beceriksiz milletvekilleri miydik; hadi, iktidar kanadı öyle, kaldı ki, erken seçim talebinde bulunan iktidar partilerimiz var. Sayın Beyhan Aslan biraz evvel dediler ki "efendim, bu hükümetin yürütülemeyeceğini gördük." O halde, değerli arkadaşlarım, Anavatan Partisi hükümetten çekilirdi veya verilen bir gensoruya "evet" oyu verirdi, bu hükümet de düşerdi. Ha, şunu mu demek istiyorlar "bu Parlamentoda Anavatan Partisinin yerine gelebilecek, ikame olacak hiçbir siyasi parti yoktur." Ben buna katılmıyorum; her bir siyasi partimiz bir değerdir, her milletvekilimin bir özelliği, bir değeri, bir gücü vardır.

Değerli arkadaşlarım, biz neden erken seçimin zamanlamasına itiraz ettik, kısaca açıklamaya çalışacağım: Türkiye'nin üzerinde büyük oyunlar oynanıyor, bu oyunların bir kısmı Avrupa'da yapılan basın toplantılarıyla da bağlantılı. Türkiye'nin Avrupa Birliğine girme sürecinde bir Kıbrıs problemi var; bizim problemimiz yok. Türkiye, Kıbrıs'taki problemi otuz yıl önce çözdü, oraya barışı getirdi, oraya huzuru getirdi; ama, birileri, Kıbrıs'ta yeniden huzursuzluklar yaratabilmek için gayret gösteriyor ve Avrupa Birliğine girme sürecinde Kıbrıs'ı karşımıza engel olarak çıkarmaya çalışıyor. Biz ne yapıyoruz; Avrupa Birliğine girme sürecinde, bu bağlamda çalışmalarımızı hızlandıracağımıza, başkalarına, bizleri dışarıdan idare etmeye alışkanlara malzeme vermeye, hatta, Parlamentomuzu dolaylı bir biçimde feshederek teslim olmaya gayret ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, seçimlerin mali bir yükü vardır; sanıyorum -yanılabiririm rakamlarda- yapılacak bir erken seçimin maliyeti 150-200 trilyon civarında olacak; bunu geçiyorum. Türk Milleti çok sıkıntılar yaşadı, bu ekonomik sıkıntıyı da aşar, bu harcamayı da karşılar.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye üzerinde bu oyunlar oynanırken Avrupa Birliğine girmeyi amaçladığımız bir dönemde... Ki, burada bir parantez açmak istiyorum: Türkiye, Avrupa Birliğine, sırf ortak olmak için girme gayretini göstermiyor; büyük Atatürk'ün yetmiş seksen sene önce bize çizmiş olduğu bir yol var, çağdaş medeniyetlerin üzerinde bir Türkiye düşünüyor. Biz, Avrupa Birliğine girme bağlamında yaptığımız yasalarla, demokrasimizi ve Türk Milletinin standartlarını da yükseltmiş oluyoruz. Bu millet, Avrupa Birliğine mensup olanlardan çok daha üstün şeylere layıktır, çok daha fazla kazanmaya layıktır, çok daha fazla değere sahiptir. Dolayısıyla, yapılacak Avrupa Birliği çalışmalarını, bu ülkenin hak ettiği yere gelme gayreti olarak görüyorum, dış baskılar olarak da görmüyorum.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa Komisyonumuzda Yüksek Seçim Kurulu Başkanımız da vardı. Kendisine, ekonomik maliyetin paralelinde iki ayrı soru sordum. Bunların birini, bendeniz yaklaşık birbuçuk yıl kadar önce Dışişleri Komisyonunda görev yaparken, sohbet sırasında görüşmüş, tartışmıştık. "Sayın Başkanım, Yüksek Seçim Kurulunun bilgisayar donanımı yok, bunun için bütçede de para ayıramadık, şu anda bu donanımı yapabildiniz mi" diye sordum, yanıt yok. Ben açıklayayım -belki yanıt vermek istemedi Sayın Başkan- Türkiye'nin, maalesef, arkadaşlar, gerçek demokrasiye ayak uyduracak araç gereç ve bilgisayarlarla donatılmış bir seçim hazırlığı düzeni yok. O halde ne olacak; yıllarca önce yaptığımız gibi, yine -beni bağışlayın lütfen- en iptidai biçimde, bir yandan en iyi demokrasiyi ararken, öbür taraftan demokrasinin en alt düzeyindeki araç ve gereçlerle seçime gideceğiz.

İkinci olarak şu soru sordum arkadaşlarım: "Sayın Başkan, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın oy kullanması konusunda bir çalışmanız vardı, bu çalışmalar ne oldu?" Aldığım yanıtlardan biri: "Sadece Almanya'da 1 350 000 seçmenimiz var."

Değerli arkadaşlarım, 1 350 000 seçmen, Tunceli'yi örnek alırsanız, Şırnak'ı örnek alırsanız, bir parti grubu kuracak kadar milletvekili seçilmesine yetecek oy oranıdır. Benim bölgemden 24 milletvekili seçildi, 2 039 000 seçmeni vardı. Demek ki, İstanbul'u baz alsanız -ki, burada, milletvekili seçilme seçmen adedi Türkiye geneline göre çok yüksektir- en az 15-20 milletvekilimiz var. Maalesef, bu düzenlenememiş. Almanya, bazı gerekçelerle "konsolosluklara sandık koyarsınız; ama, ben, bunun güvencesini veremem" diyor. Biz, yine, gümrüklerde oy kullanacağız değerli arkadaşlarım.

Bunun dışında, mektupla oy kullandırmanın sakıncaları var, faksla oy kullandırmanın sakıncaları var; bunları Sayın Başkan anlattı. Bütün dünyayı katarsanız, Avrupa'nın bütününe düşünürseniz, bu seçmen sayısı 2 000 000'un üzerine çıkacaktır.

Değerli arkadaşlarım, yapılacak bu seçim, Türkiye'ye sadece ekonomik yük getirmeyecektir, Türkiye'nin yabancı ülkelerle arasında olan siyasal ve ekonomik işbirliklerine de engel olacaktır. Bizim, ekonomik istikrar programımız var. Hükümetin, IMF'yle yaptığı -yanlış doğru- programlar var. Bir erken seçime gittiğiniz zaman, bunlar bozulacaktır.

Değerli arkadaşlarım, en önemlisi, Amerika'da da Kasım ayının başında seçim var; Amerika, maalesef, komşumuz Irak'ı vurmak üzere harekete geçti. 3 Kasım'da seçim yapacağız; 2 Kasım günü, ekimin sonunda Amerika Irak'a savaş açarsa, Türkiye, savaşın dışında nasıl kalacaktır; Türkiye'de hangi koşullarla demokratik ve rahat bir seçim yapılacaktır?

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Sen de hükümet ol açtırma savaş canını; iradeni ortaya koy!

BAŞKAN - Sayın Dağcıoğlu, lütfen, hatibin sözünü kesmeyin efendim. Anayasada yazıyor ne yapılacağı; gereğini yaparız.

NECDET SARUHAN (Devamla) - Sevgili milletvekilleri, Anayasamızda bu konuda da hüküm var. Eğer, savaş hali olur ve -Allah göstermesin- o savaşın içerisinde bulunursanız, seçimleri bir yıl erteleyebiliyorsunuz; bu koşullar ortadan kalkmazsa, bu süreyi de tekrar uzatabiliyorsunuz. Bu, mümkündür; ama, biz, bu mümkünü kullanmak üzere şimdiden seçim zamanını daha iyi bir tarih olarak seçip bu risklere girmesek ne kaybederiz.

Sayın milletvekilleri, yine, biz, seçim tarihinde bir uzlaşma yaratalım istedik. Önce Parlamentodaki siyasi partilerimizle görüştük, ben bunun dışına çıkıyorum, sanıyorum, Türkiye'de seçime girecek 22 kadar parti var; ama, siyasi parti olarak da, seçime katılmasa da, 50'nin üstünde partimiz var; Türkiye'de sivil toplum örgütleri var, Türkiye'nin sanayi odaları var, işveren sendikaları var, işçi sendikaları var. Biz dedik ki, Türkiye'nin genelinde herkesle bu konuyu görüşelim, uzlaşalım bir tarih üzerinde ve o tarihte kendimizi seçime hazırlayalım, Türk toplumunu seçime hazırlayalım ve seçimi üç ay, beş ay, altı ay sonra yapalım. Yangından mal kaçırıcısına böyle bir baskın seçime gerekçe ne; tekrar ediyorum, yine anlamış değildim.

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Göle su gelinceye kadar kurbağanın gözü patlamış sayın vekil!

NECDET SARUHAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, biraz evvel Sayın İyimaya da söyledi - çok sevdiğim bir meslektaşımıdır- gittiğimiz seçimde seçim yasalarımız yeterli değil, harcamaları kontrol edecek yasaları çıkaramadık, Anayasamızla uyum sağlayacak seçim yasalarını çıkaramadık; hatta, dün Anayasa Mahkemesinde kabul edilmeyen bir kanun vardı, bu, sandık kurullarında görev alması...

Değerli arkadaşlarım, bu acı kendimize geldiği zaman farkına varıyoruz. Bunun tersini alalım, şu anda örgütlerini tamamlamadığı için siyasi partileri tek tek dolaşan ve siyasi parti liderlerimizin çoğundan da "haklısınız, mağduriyetinize son verilmelidir" denilen partilerimiz bu seçime katılamayacaklar, onun acısını niye duymuyoruz?!

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Mani olmayın da oy verin, destekleyin, adaletsizliği düzeltin.

NECDET SARUHAN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, yine, Sayın İyimaya söylediler: "İki tur lu seçim." Beğeniriz, beğenmeyiz, kabul ederiz, etmeyiz; ama, bir siyasi görüşü, belki de Türkiye için bir gelecekti; ne oldu?!

ÖZKAN ÖKSÜZ (Konya) - RTÜK'ü çıkaracağımıza onu çıkarsaydınız.

NECDET SARUHAN (Devamla) - Demokratik Sol Partinin milletvekilliğine seçilme yaşını 25'e çekme projesi vardır. Hani gençlerin önünü açacaktık arkadaşlar; açtık mı?! Lafta kalan bir sürü şey, eski yasalarla... Ha, seçim yasalarını bu ara değiştiririz... Değiştiremeyiz arkadaşlar, zaman yetmez...

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Getirin, getirin; sabahlara kadar çalıştırırınız!..

NECDET SARUHAN (Devamla) - Avrupa Birliği yasalarında Demokratik Sol Parti, en az ANAP kadar o işe yatkındır "evet" diyor, onlarla beraberdir. Sonuna kadar da, Avrupa Birliği yasalarının, uyum yasalarının veya Anayasaya uyarılama yasalarının çıkmasına destek vereceğiz. Ama, değerli arkadaşlarım, üzülerek söylüyorum, inşallah yanılırım; Avrupa Birliği yasalarını da, o paketi de görüşmeyeceğiz. Niye; Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmeyen, 3 yıllık devam çizelgeleri yüzde 5'i, 6'yı geçmeyen siyasi partiler, ne oldu da, kışın tatil yapıyorlardı, tatilleri bitti, şimdi, Meclisin tatili sırasında mı çalışmak gerekti ya da İhtütüğü mü tersinden okuyorlar!..

Demokratik Sol Partinin devam grafiği yüzde 60'larda, MHP'nin, sanıyorum yüzde 40-45'lerde; ama, bizim üçüncü ortağımız, seçim yapılmasını gerekli gören ortağımızın yüzde 6. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, anlattığım bütün bunların yanında üzöldüğüm başka bir nokta var: Biz, Mecliste seçim kararını 139 evet oyuyla alacağız; Anayasamız böyle.

Değerli arkadaşlar, bir milletvekili arkadaşımız Parlamenteoya devamsızlık ediyor; belli bir süre içerisinde 5 defa gelmezse, Meclis Başkanlığının uygun görmesi üzerine oylama yapılıyor, bu arkadaşın milletvekilliğine 276 evet oyuyla son verilebiliyorsunuz. Ben, Meclise başından beri çok iyi devam ettim; bunu övünç olsun diye söylemiyorum, görevimdi. Ama, arkadaşlar, Meclise devam sırası 3,5 yıl boyunca ilk 10'un altına düşmeyen Necdet Saruhan'ın parlamentelerliğine niye 139 oyla son veriyorsunuz?!. Anayasada bu değişiklik de yapılmalıydı.

Değerli arkadaşlarım, şu anda orada bakanım oturuyor. Biz, yasama organının işlevini konuşuyoruz. Yasama organının faaliyetine bir bakıma dolaylı biçimde son vermeyi konuşuyoruz; ama, burada benim Meclis Başkanvekilim yok, Meclis Başkanım yok, bakanım var. Burası yasama organı arkadaşlar, yürütme organı değil. Biz, bunlara sahip çıkmadık. İttüzük konusunda Sayın İyimaya'ya yerden göğe kadar katılıyorum; ama, bunları çıkarmadık, beceremedik, hadi gelsin başkaları çıkarsın deyip, kendimizi hakir görmenin anlamı yok.

Yine, Doğru Yol Partisinin önergesinde "milli iradeyle Meclis çoğunluğu arasında temsil çatışması vardır" deniliyor. Arkadaşlarım, milli irade, belki, hükümete mensup olan milletvekillerine karşı bunu duyar; ama, Doğru Yol Partili bir arkadaşıma, bir Sayın Ahmet İyimaya'ya karşı niye böyle bir çatışmaya girsin?! Dolayısıyla, arkadaşlar, biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetini korumamız gerekirken, tam aksine, bazı çıkar gruplarının, bazı kişilerin bazı yönlendirici mekanizmalarının sonucunda Parlamenteoyu, bir bakıma, ortadan kaldırmaya çalıştık, kendimizi hiç saydık.

Elbette, ben, anamdan milletvekili olarak doğmadım ve ömrüm boyunca da milletvekili olarak kalmayacağım; bu iddiada olursam, yeni insanlara, kaliteli insanlara, genç insanlara yer vermemiş, onların önünü tıkamış olurum; ama, değerli arkadaşlarım, hiçbirimizin de kendimizi bu derece kötülemeye hakkı yok. Üç kişinin, beş kişinin söylediklerine göre... Bir tanesini söylüyorum, İstanbul Ticaret Odası Başkanı -benim köylüm, canım, ciğerim, arkadaşım- Mehmet Yıldırım'ın söylevleri üzerine Parlamento kendi yaşamına son vermemelidir değerli arkadaşlarım.

Vaktinizi almak istemiyorum, netice olarak söylemek istediğim şu: Demokratik Sol Parti erken seçime hayır demiyor, seçimden de hiç çekinmiyor; çünkü, Demokratik Sol Partinin tüzüğüyle bağlantılı seçim genelgesinde ve seçim yönergelerinde "Demokratik Sol Parti, seçimlerin bittiği günün ertesi günü seçimler yenilenecekmiş gibi çalışmaya başlar, sürekli mahalle ve köy çalışma gruplarıyla bunu harekete geçirir ve sandık kurullarını, her sandık başında asgari dokuz kişi olmak üzere, oluşturur" deniliyor.

Biz varız. Büyük milletimiz, Demokratik Sol Partinin bu Parlamento çatısı altında olmasına gerek duyuyorsa bizi buraya yollar, biz de onlara minnettar kalırız. Asıl olan onlar; ben vekilim. Avukatlık yapıyordum, beni müvekkilim her zaman azledebilir. Her şeye saygımız var.

Ben neticede şunu söylüyorum arkadaşlarım: Allah, bu millete, demokrasiyi yaşatmayı, demokrasiyle yaşamayı nasip etsin ve Allah bizleri kem gözlerden, dış baskılardan ve ihanetlerden korusun.

Hepinize saygılar sunarım. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Saruhan.

Söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisinde.

Erzurum Milletvekili Sayın İsmail Köse, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna mensup milletvekillerimizin vermiş olduğu ve iki grubun da desteklenmiş olduğu önergemiz üzerinde söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şu anda, 3 Kasım 2002 tarihinde yapılacak olan erken genel seçimle ilgili önerge üzerinde konuşuyoruz. Bu öneriyi ilk ortaya koyan Milliyetçi Hareket Partisi olmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi erken genel seçim önergesini neden vermiştir; bunu, kamuoyumuz, basınımız ve Meclisimiz bilmektedir; ama, yine de bilgileri tazelemekte fayda vardır.

Az önce konuşmacı arkadaşlarımızın da ifade ettiği gibi, 350'ye yakın milletvekilinin desteğiyle üç siyasi partinin kurmuş olduğu koalisyon hükümetimiz şu anda 260'a yakın milletvekiliyle desteğini maalesef çok büyük ölçüde kaybetmiştir. Millet iradesine inanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde her ne kadar güvenoyu istemi olmamasına rağmen, belki güvenoyu alabilir; ancak, sayı itibarıyla bu kadar zafiyete uğrayan böyle bir hükümetin devam ettirilmesi, demokrasiye, millet iradesine saygısızlık olur düşüncesinden hareketle, 3 Kasım'da seçim istedik.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydı) - O zaman çekilirsiniz, sorun biter Sayın Köse.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Çünkü, 18 Nisan 1999 tarihinde yapılan seçimde Türkiye Büyük Millet Meclisine giren 5 siyasi partimiz, şu anda 7 parti olmuştur.

Yine, Sayın Başbakanın hükümetin başı olarak devam etmesine rağmen, birinci parti olan Sayın Başbakanın partisi; yani, DSP ikiye bölünmüştür.

Böyle bir kaosta, böyle bir sıkıntılı dönemde ve siyasi partilerin sıkıntılı olduğu bir dönemde, ekonomik, sosyal ve siyasal meselelerin kamuoyunda çok daha fazla tartışmaya açılmaması ve milletimizin de demokrasiye olan inancını yitirmemesi için 3 Kasım seçimlerini istedik.

Türk Milletinin iradesi, Yüce Meclisimizin vereceği karardan sonra, 3 Kasım'da ortaya çıkacaktır ve 3 Kasım'a kadar, her siyasi parti kendi durumunu, özellikle hükümette olan partiler de, 3,5 yıldan bu yana hükümet etmenin sorumluluğu içerisinde yaptıkları icraatları anlatacaktır.

Anlatılacak çok şeyimiz vardır. Muhalefet özellikle merak etmesin; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, yüce milletimize anlatacağımız çok şeyimiz vardır. Tarımı anlatacağız, tarıma verilen desteği anlatacağız, sağlığı anlatacağız, sağlık politikalarındaki gelişme ve düzeltilmeleri anlatacağız. Dışticarete, sanayide, bayındırlıkta, ulaştırma ve ulaştırmanın kanatları olan Posta İşletmeleri, Telekom, Devlet Demiryolları gibi kurumlarımızda, bu 3,5 yıl içerisinde yapılan hizmetler anlatılacaktır. Tabii, 3,5 yıldan bu yana hükümet olan 57 nci cumhuriyet hükümetinin, Türk Milleti ve devletimiz için almış olduğu kararları ve ortaya koymuş olduğu icraatları anlatacağız.

Yolsuzluk ve hırsızlıkları anlatacağız. Bu hükümet zamanında otuza yakın bankamızın içini boşaltanların, Türk Milletinin hakkına ve hukukuna tecavüz edenlerin kimler olduğunun fotoğraflarını göstereceğiz. (MHP sıralarından alkışlar) Milletten vermiş olduğu vergilerle oluşan Hazinemizi kimler boşalttı ve alt yapısı olmayan, yasası olmayan, hiçbir tedbir alınmadan kurulan bankaları, kapatılan bankaları ve maalesef, milletin sırtında yük olan, bugün katrilyonlarca lira millete fatura edilen bu yolsuzluk ve hırsızlıkları anlatacağız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; döviz, faiz ve borsa şeytan üçgenini anlatacağız. Evet, Türk Milletinin Hazinesi, maalesef, döviz, borsa ve faiz üçgeni birilerinin eline, şeytanın eline geçmiştir. Kim ne yaparsa, kimin ağzından ne söz çıkarsa veya kim ne konuşursa, bunların kimler tarafından...(SP sıralarından gürültüler)

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) - Bravo[!] Bravo[!]

BAŞKAN - Efendim, lütfen, hatibin sözünü kesmeyelim.

Sayın Pamukçu, lütfen...

İSMAİL KÖSE (Devamla) ...yönlendirildiğini ve Türkiye'nin nasıl bir ihanetle karşı karşıya olduğunu anlatacağız; hiç merak etmeyin, bunları anlatacağız, siz de anlatacaksınız, biz de anlatacağız.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydı) - "Siz hükümete, ne yaptınız" diye sorarlar.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Millî olmayan davranışları anlatacağız.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım efendim, lütfen...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Türk Devletinin Hazinesine el atmak suretiyle, Türk Milletini bölmeye çalışan gayri millî ellerin kimler olduğunu anlatacağız.

İnsan sağlığına saygısızlığı anlatacağız. İnsana saygı, insanın en fazla üzerinde durmuş olduğu en önemli fazilettir. Sayın Başbakan'a gösterilen saygısızlığı anlatacağız. (MHP sıralarından alkışlar) Bir insanın sağlığını istismar ederek, onun üzerinden politika yapmak suretiyle "bırakın bunu, gelin, beraberce ortak olalım ve devam edin" diyenlerin bir insan sağlığına karşı nasıl saygısızca davrandığını Yüce Milletimize anlatacağız. (MHP sıralarından alkışlar; SP sıralarından "Bravo[!]" sesleri)

Yine, bir siyasî partinin -olabilir- bölünmesinden fayda umanları, onun zafiyetinden istifade etmek suretiyle siyasî menfaat temin etmek isteyenleri milletimize anlatacağız. Anlatılacak çok şey var...

ŞÜKRÜ ÜNAL (Osmaniye) - Anlat, anlat...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Siyasette seviyesizliği, siyasette ahlaksızlığı ve siyasette ilkesizliği anlatacağız. Türk Milleti, üçbuçuk yıldan bu yana, gerek Yüce Mecliste gerek meydanlarda, çok önemli ilkeler, çok önemli kriterler gördü, siyasetle ilgili çok önemli şeyler öğrendi. Onun için bunların hepsini anlatacağız.

Türk Milletine, aynı zamanda, Avrupa Birliğini anlatacağız. Gönül isterdi ki, Avrupa Birliği kriterlerini -getirmiş olduğunuz şu kanun teklifiyle değil- gidelim milletimize anlatalım, 3 Kasım'dan sonra teşekkül edecek olan Meclis bu kararı alsın, bu kanunlarla ilgili yeni yasaları çıkarsın. Buna rağmen, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, verilen tekliflerde, komisyonlarda ve bugün, yarın da Genel Kurulda düşüncelerimizi ifade edeceğiz. Üç ayda, bugüne kadar esirgenen, bilgilendirilmeyen, ne mende olduğu henüz millet tarafından anlaşılmayan bu Avrupa Birliği fenomenini Türk Milletine anlatma imkânını bulacağız. (MHP sıralarından alkışlar) Evet, Avrupa Birliği süreci Türk Milletine bütün doğrularıyla anlatılmalıdır.

Bu çerçevede çok önemli bir nokta gözden kaçmakta, kamuoyu tartışmalarında, bilinçli olarak, sessizce geçiştirilmek istenilmektedir. Avrupa Birliğine üyelik sürecimiz konusunda sürekli pembe bir tablo çizen çevrelerin dile getirdiği görüntülere bakıldığında, Kopenhag siyasî kriterlerinin Avrupa Birliğinin ve kendilerinin anladığı şekilde, bu yıl yerine getirilmesi halinde, Türkiye'nin üyeliğe çok yaklaşacağı gibi bir sonuç çıkmaktadır. Bu, doğru değildir. Bugün Avrupa Birliğine aday olan 13 ülke arasında, henüz katılma görüşmelerine başlanmamış yegâne ülke Türkiyedir. Avrupa Birliği üyelik sürecimiz konusunda çok iyimser senaryolara inanan çevrelere göre, Kopenhag siyasî kriter-

lerine uyum adına dayatılan bazı taleplerin karşılanması halinde, Avrupa Birliği Aralık 2002 Kopenhag zirvesinde, en iyimser ihtimalle, Türkiye ile muhtemelen, 2004 yılında katılma görüşmelerine başlanacağı ifade edilmektedir. Diğer bir ifadeyle teröristbaşı Öcalan'ın, hak ettiği cezadan kurtulmasını sağlamak için, diğer PKK teröristleriyle birlikte, kendisi için özel af anlamına gelecek şekilde, idam cezasının bu safhada kaldırılması ve anadilde eğitim ve yayın hakkının tanınması sonucu, Türkiye'ye, önümüzdeki dönemde katılma görüşmelerinin başlaması için, sadece bir tarih verilmesi ümit edilmektedir.

Türkiye'de bu üç konuya odaklanan tartışmalar ile bu konuda çizilmeye çalışılan pembe tablolara karşılık, Avrupa Birliği yetkilileri, Türkiye'nin üyelik müzakereleri için bir tarih almasında bunların yeterli olmayacağını, bu konuda yersiz beklentiler yaratıldığını ifade etmektedirler.

Son dönemde, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin büyükelçilerinin ifade ettiğine göre, Türkiye'de kafalar, maalesef, karıştırılmış. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik süreci konusundaki kamuoyu tartışmalarını bazen anlamakta güçlük çekmekteyiz. Bu tartışmaların, idam cezası, anadilde eğitim ve yayın konuları üzerinde odaklaşmasını ve Türkiye'nin Kopenhag zirvesinde üyelik müzakerelerine başlamak için bir tarih alabilmesinin, bu üç konuya kilitlenmesini yanlış buluyoruz diye ifade edenler, Avrupa Birliğinin şu anda asıl üyesi olanların büyük elçileridir. (MHP sıralarından alkışlar) Bunu tehlikeli bir eğilim olarak görmekteyiz. Beklentilerin aşırı derecede yükseltilmesi, hayal kırıklıklarının da aynı ölçüde derin olması sonucunu doğuracaktır.

Idam cezasının kaldırılması, Türkiye'nin ileride Avrupa Birliğine üye olmasında yerine getirilmesi gerekli bir şarttır. Kopenhag zirvesinde Türkiye'nin üyelik müzakerelerine başlaması için bir tarih verilmesinde, idam cezasının kaldırılması aranan bir şart değildir. Müzakere sürecine geçilebilmesi için, idam cezalarının fiiliyatta yerine getirilmemesi yolundaki moratoryumun sürdürülmesi yeterlidir. Bu bakımdan, idam cezasının bu safhada kaldırılması etrafında yapılan tartışmaları anlamakta güçlük çekmekteyiz.

Öte yandan, Türkiye bu aşamada idam cezasını kaldırsa, anadilde eğitim ve TV yayınları konusunda gerekli düzenlemeleri yapsa bile, bunlar Kopenhag zirvesinde Türkiye'ye bir müzakere tarihi verilmesinde yeterli olmayacaktır. Bunların yanı sıra, bir bütün olan Kopenhag kriterleri kapsamında yer alan diğer birçok önemli alanda kaydedilecek ilerlemeler de Avrupa Birliği için büyük önem taşımaktadır. Bu alanlarda bazı yönleriyle yetersiz olan yeni yasal düzenlemelerin uygulanmasına da -maalesef- bakılacak ve ondan sonra müzakere tarihi verilecektir. Ancak, Avrupa Birliğinin, Kopenhag kriterlerinin tüm unsurlarının yerine getirilmesi ve uygulamanın görülmesi ısrarından vazgeçebileceği varsayılrsa, unutulmamalıdır ki, böyle bir tarih için bu üç asgari talebin karşılanması da tek başına yeterli olmayacaktır. Bu üç şartın yanı sıra, Kıbrıs sorununun, Yunan-Rum emellerine uygun olarak çözülmü veya en azından, siyasi çözüm öncesi, Güney Kıbrıs'ın tüm adayı temsilen Avrupa Birliğine üye olmasına Türkiye'nin rıza göstermesi de talep edilecektir. Bunu da kabul etmemiz halinde, iyimser çevrelerin beklentilerine göre, muhtemelen 2004 yılında katılım görüşmelerine başlanabilecektir.

Bir nokta daha Türk Milletinin -maalesef- bilgisinden saklanmaktadır. En iyimser bir bakış açısıyla, Avrupa Birliğiyle üyelik görüşmelerinin en az 10 yıl sonra başlayabileceği ifade edilmektedir. Bu uzun süreç sonunda Türkiye'nin Avrupa Birliğine resmen üye olabilmesi için tüm AB üyesi ülkelerin milli parlamentolarının ayrı ayrı onayı gerekecektir. Yani, Türkiye'nin üyeliğinin her şart altında Yunan ve Kıbrıs parlamentoları tarafından da oylanması ve kabul edilmesi zorunludur.

Konunun çok önemli bir diğer yönü daha görmezlikten gelinmektedir. Şimdilik sınırlı bir çerçevede masum bir istek olarak takdim edilen anadilde yayın ve eğitim gibi isteklerin kabul ettirilmemesinden sonra, asgarî 10 yıl sürecek katılım görüşmeleri safhasında bu konularda daha ileri bazı tamamlayıcı talepler de karşımıza çıkacaktır. Bunların kabul edilmemesi halinde, katılım görüşmelerinde ilerleme sağlanması engellenebilecek, böylece, Avrupa Birliği üyelik sürecimiz bir şantaj ve tehdit kışkıracıma yozlaştırılacak ve bir belirsiz ortama sürüklenebilecektir.

Anadilde yayın ve eğitim konusu: Ana çerçeve içerisinde bakıldığında, bugün tartışmaların odak noktası haline getirilen anadilde yayın ve eğitim isteklerinin, bireysel ve kültürel hakların geliştirilmesi samimî arzusunu yansıtan masum, zararsız ve doğal hak ve talepler olarak görülemeyeceği ortadadır.

Bu konunun değerlendirilmesinde şu unsur ve mülahazalar göz önünde bulundurulmalıdır: Önce, anadil kavramını iyi değerlendirmemiz gerekir. Türkiye'nin resmî dili Türkçedir, eğitim dili de Türkçedir. Bununla birlikte, Müslüman Türk vatandaşlarımızın günlük hayatlarında konuşma dili olarak Türkçeden başka şive, ağız ve lehçeleri kullanmakta oldukları da bir vaki'dir. Özel hayatta, özel alanda bunların öğrenilmesi, öğretilmesi ve konuşulması yönünde, esasen, yasal bir engel bulunmamaktadır. Bu ağız ve lehçelerin nesilden nesile taşınması bu şekilde mümkün olmuştur.

Türkiye'de bazı vatandaşlarımızın Türkçe konuşma ve anlama konusunda ciddi sorunları olduğu da doğaldır. Tüm vatandaşlarımızın, hâlâ gerekli düzeyde Türkçe bilmemesi, Türkiye'nin eksikliği ve hatta, bir ayıbidir. (MHP sıralarından alkışlar)

Burada birinci derecede önemli ve acil konu, tüm vatandaşlarımızın fırsat eşitliğine sahip olabilmesi için Türkçe eğitimin yaygınlaştırılmasıdır. Bunun için, bütün vatandaşlarımızın resmî eğitim dili olan Türkçeyle eğitim hakkından yararlanmalarını sağlayacak imkân ve şartların oluşturulması öncelikli hedefimiz olmalıdır.

Türkçe Dilinde eğitimin ülke sathında yaygınlaştırılması ve Türk vatandaşlarının Türkçe okuma yazma oranlarının Avrupa Birliği ülkelerindeki standartlara yaklaştırılması, fırsat eşitliği temelinde eşit vatandaşlık hakkının gerçekleştirilmesinin temel koşulu olarak görülmelidir.

Hal böyle iken, bu yerel dil ve konuşma ağızlarına kültürel bir hak olarak hukuki bir statü tanınması, sosyal bir ihtiyaca cevap vermeyeceği gibi, Türkiye'nin sosyal dokusunu zedeleyebilecek gelişmelere ve taleplere kapıyı açabilecektir. Bu, aslında, farklı etnik ve kültürel özelliklere sahip olan vatandaşlarımızın da yararına olmayacaktır. Hayatını Türkiye'de idame ettirecek vatandaşlarımızın, fırsat eşitliği temelinde eğitim ve iş imkânına kavuşmaları, maddî ve manevî yönden kendilerini geliştirmeleri daha güç hale gelebilecektir. Eşit haklara sahip Türk vatandaşlarının bir kısmı, bu suretle dezavantajlı bir konuma düşeceklerdir. Bunun için, bunun üzerinde çok iyi tartışılması, Yüce Milletimize giderek, Avrupa Birliğine nelerin götürüleceğini, hangi kriterlerde hasasiyet gösterdiğimizi anlatmamız gerekmektedir.

Evet, Avrupa Birliğine gidilecek; fakat, Avrupa Birliğine giderken, Türk Milletini silahla bölmeyenlerin, siyasal araç olarak Kopenhag kriterlerini kullanmalarına da fırsat verilmemesi gerekmektedir. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 30 000 insanımızı kaybettik, 5 000 şehidimiz ve 100 milyar dolarlık maddî kaybımız var. İşte, yarın getireceğiniz kanun teklifi ve diğer siyasî partilerin milletvekillerinin kullanacağı oylar istikametinde Türk Milletinin onbeş yıldan bu yana çekmiş olduğu acı ve ıstırapla, kaybetmiş olduğu maddî imkânlarla yarın millî bir imtihandan geçecektir Türkiye Büyük Millet Meclisi. Onun için, şimdiden Yüce Milletimize şunu hatırlatmak istiyoruz: Sokaklara gelecekler, meydanlara gelecekler ve milliyetçi olduklarını ifade edecekler; Türkiye'nin bölünmezliğinden bahsedecekler.

Değerli milletvekilleri, Vakıflar Kanununda yapılacak değişiklikle "yabancı cemaat" dediğimiz Hıristiyan ve Yahudi cemaatleri için Lozan Antlaşmasına rağmen Lozan'ı Türk Milletinin temsilcisi olan sizler kendi oylarınızla delmeye çalışacaksınız. Şimdiden bunu milletimize hatırlatmak istiyoruz. (MHP sıralarından alkışlar) Dün, bu cemaat vakıfları demek suretiyle, Türklerle hiçbir alakası olmayan ve ancak dinî yönden azınlık statüsünde olan ve statüleri de Lozan Antlaşmasıyla belirlenmiş olan bu yabancı Hıristiyan ve Yahudi cemaatlerine, şimdi, Türkiye'nin istediği yerde istediği kadar mülk alma imkânının ve bırakın onu, vakıflar aracılığıyla bugüne kadar yapılan siyasallaşmayı, aynı şekilde, bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin eliyle siyasallaştırmanın yollarını açacaksınız. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Onun için, buna fırsat vermemek için komisyonlarda gerekli ikazımızı yaptık. Türk milliyetçisi olduğunu ifade eden, otuz, kırk, elli, altmış yıldan bu yana, bu milletin bölünmezliği üzerinde titizlikle, belki, heyecan duyan arkadaşlarımızın, hangi siyasi partide olursa olsun, bu hassasiyetleri ortaya koymadıklarını da Yüce Türk Milletine anlatacağız. (MHP sıralarından alkışlar) Evet, bunun siyasi boyutu yoktur. Bunlar, milletin birlik ve bütünlüğünü alakadar eden, Türk Devletinin bekasını alakadar eden ilkelere. İşte onun için seçim istedik. Yüce Milletimize anlatalım, bu kriterleri hep beraberce anlatalım. Kim, hangi anlayışta anlatması değil, bize vermiş oldukları belgelerdeki konuları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun efendim.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - ...bize, önümüze getirmiş oldukları -biliyorsunuz- Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi var. Sayın hükümet okudu, inceledi ve gereğini yapmak suretiyle "Ulusal Program" dediğimiz millî bir görüşümüzü bu ilgili devletlere, Avrupa Birliğine bildirdik. Avrupa Birliğine bildirmiş olduğumuz ve Milliyetçi Hareket Partisini bağlayan en küçük bir imza bunun altında yoktur.

EYÜP FATSA (Ordu) - Kim imzaladı?

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) - Ulusal Program ne oldu?

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Müsaade buyurun...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Terörle ilgili idamın kaldırılmayacağına dair ve Anayasanın 38 inci maddesine koyduğumuz, sizin de oylarınızın olduğu bu PKK terörist başı, yılanın başı da dahil, onların idam cezalarının kaldırılmayacağını koyduğumuz bu hükmün devam edeceğini, anadilde hiçbir şekilde insanlarımızı bir baskı, bir ayrıcalık tanımadığını ve herkesin anadilini sokağında, kahvesinde, mahallesinde konuştuğunu, lehçe ve şive farklılığının hiçbir şekilde bir baskı unsuru olmadığını ifade ettik. Televizyonlarda yayınların Türkçe olacağını ifade ettik. Hiçbir devlet, Avrupa Birliğine giderken arkasını görerek gitmedi. Bakın, Avrupa Birliğine giren devletlerden hiçbir tanesi ne azınlık yarattı ne de kendisini böldürerek gitti.

Avrupa Birliğine "evet" diyoruz, Türk Milletinin değerleriyle beraber gideceğimizi ifade ediyoruz; 70 000 000'la gitmek istiyoruz!.. (MHP sıralarından alkışlar) Dilimiz Türkçedir. Türkçeden başka bir dile, yayın, eğitim ve öğrenim hakkı verenlerin, Türk Devletini kuran başta Aziz Atatürk'e ve Türkiye Cumhuriyeti tarihini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini kuranlara ihanet etmeye karşı karşıya olduklarını bir daha hatırlatıyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Köse.

Efendim, önerge üzerinde gruplar adına görüşmeler tamamlandı.

Şahısları adına iki arkadaşımıza söz vereceğiz. Ben, şahısları adına müracaatları okuyayım ki, diğerleri de zabıtlara geçsin: İstanbul Milletvekili Osman Kılıç, Erzurum Milletvekili Aslan Polat, Konya Milletvekili Veynel Candan, Adana Milletvekili Yakup Budak, Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, İstanbul Milletvekili İsmail Kahraman, Aydın Milletvekili Sema Pişkinşüt, Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle, Elazığ Milletvekili Mustafa Gül, Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu, İçtüzüğü'nün 86 ncı maddesine göre söz istediler; ancak, 86 ncı maddeye göre, kanun tek-lifi olmadığı için, söz veremiyorum efendim. Söz isteminizi zabıtlara geçirmiş oluyorum.

Efendim, şimdi, söz sırası, İstanbul Milletvekili Sayın Osman Kılıç'ta.

Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

OSMAN KILIÇ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 3 Kasım 2002 tarihinde seçimlerin yenilenmesi kararı hakkında söz almış bulunmaktayım; sözlerime başlarken, sizleri ve bizleri izlemekte olan çok değerli yurttaşlarımızı en derin saygılarımla selamlıyorum.

Sayın üyeler, öncelikle, nasıl bir tabloyla erken seçime sürüklendiğimizi görebilmek için bazı hususlara değinmek, son kez de olsa, dikkatlerinizi çekmek istiyorum.

3 Kasım'da erken genel milletvekili seçimi yapılması, uygulanmakta olan ekonomik istikrar programını ciddi olarak etkileyecektir; beklenen olumlu gelişmelerin alınmasını ve programın başarıyla sonuçlandırılmasını engellenebilecektir.

Nitekim, IMF Heyetinin son gözden geçirme çalışmaları sonrası yazılan niyet mektubunda, bu hususun özellikle altı çizilmiş, erken seçim kararının alınması durumunda, yasal reformlarda kaçınılmaz olarak gecikmeler olacağı, ekonomik program için gerekli yasaların zamanında çıkarıl-mayacağı vurgulanmıştır.

57 nci hükümet dönemine kadar, çoğu, IMF ve Dünya Bankası destekli 17 ekonomik istikrar programı başlatılmış, ancak, hiçbiri sona erdirilememiştir. Böylece, faturayı, ülkemiz ve halkımız ödemiş, katlanılan fedakârlıklar karşılığı, hedeflenen istikrara ulaşamamıştır. Aynı zamanda, ulus-lararası düzeyde prestij ve itibar kaybedilmiştir.

57 nci hükümetçe uygulanmakta olan 18 inci ekonomik istikrar programı başarıyla yürütül-mekte, program gereği, tüm yasal düzenlemeler, kurumsal yeniden yapılanmalar ve her türlü önlem, duraksanmaksızın alınmakta ve gereği yapılmaktadır.

Sayın üyeler, ekonomimizi, istikrar programı uygulamak zorunluluğuna taşıyan ve yılların birikimiyle yapısal hale dönmüşen sağlıksız ekonomik yapıdan halkımız, son derece olumsuz etkilenmektedir. Bu sağlıksız ekonomik yapı, ulusal üretimi yeterli düzeyde artırmadığı gibi, gelir dağılımında da uçurum-lar yaratmıştır; kişisel ve bölgesel bazda gelir dağılımında büyük adaletsizlikler oluşturmuştur.

57 nci hükümet, ekonomideki yapısal sorunları, bu nedenle ortaya çıkan sosyal çarpıklıkları gidermek için ekonomik önlemlere öncelik vermiştir. 1999 yılında 57 nci hükümetçe başlatılan üç yıllık ekonomik program başarıyla uygulanmış, ancak, Kasım 2000'de bankacılık sistemimizdeki rekabetten kaynaklanan finans krizi sonucu malî sektörü sarsılmış ve yaşanan panikle piyasalarda yaşanan malî kriz, alınan bir dizi önlemlerle kontrol altına alınabilmiştir. Yaşananların da etkisiyle devalüasyon beklentisi içine girilmiş ve çok geçmeden, Şubat 2001'de, ekonomiyle doğrudan hiç-bir ilgisi olmaması gereken bir siyasî olayın tetiklemesiyle başlayan malî sektör krizi, reel sektörlü de, peşinden, derin bir krize sürüklemiştir. Yaşanan istikrarsızlık sürecinde faizler sıçramış, finans sektörü, reel sektör ve bağlı olarak ekonominin tüm kurumları, elemanları, âdeta bir deprem yaşamıştır. Bu süreçte işletmeler kapanmış, atıl kapasiteler oluşmuş, milyonlarca yurttaşımız işsiz kalmış, zincirleme olarak olumsuzluklar, sıkıntılar, tüm halkımıza yansımıştır.

Bu aşamalardan sonra, borç döndürmeyle ilgili önlemler başta olmak üzere, çarpık, sağlıklı ekonomiyi, mali yapıyı tümtüyle yeniden yapılandırmaya yönelik kararlı bir sürece girilmiş ve IMF ile Dünya Bankası destekli ekonomik istikrar programı revize edilerek kararlılıkla uygulanmaya başlanmıştır.

2002 yılının başından itibaren, ekonomide, makro dengeler ve göstergelerde, önce kötüye gidişin durduğu, sonra iyiye gidişin başladığının işaretleri alınmaya başlanmıştır. İlk dört ayda faizlerin önemli ölçüde gerilediği, dövizde belli bir istikrarın yaşandığı, enflasyonun düştüğü, üretimde olumlu gelişmelerin yaşandığı, reel büyüme sürecine girildiği gözlenmektedir.

Sayın Başbakanımızın mayıs ayı başındaki rahatsızlığının bahane edilmesiyle başlayan süreçte, kısa zamanda göstergelerde anlık sıçramalar veya gerilemeler görülse de, genelde, ekonomideki, piyasalardaki iyiye gidiş işaretleri sürmektedir. Nitekim, tüm yaşananlara karşın, IMF'nin, haziran ve temmuz gözden geçirmelerinde görülmüştür ki, programdan bir sapma ve gecikme olmaksızın başarıyla uygulama sürdürülmektedir. Altı aylık enflasyon ilk kez yüzde 12'ler düzeyindedir, cari işlemler dengesi son derece olumludur, beşinci ay itibarıyla açık 665 000 000 dolardır, döviz rezervlerimiz yeterli düzeydedir; döviz fiyatı, piyasa koşullarına göre makul düzeylerde seyretmektedir; büyüme hedefi olan yüzde 3'e, hatta üstüne ulaşabilecektir. Faizlerde bir miktar artış gözlenirse de, bu oynamalar dönemseldir; dün yapılan son ihalede birleşik faiz, yüzde 62'ler civarında gerçekleşmiştir.

Ekonomide böylesine iyiye gidiş sürerken bir erken seçimle bunu riske etmek, öncelikle koalisyon ortakları açısından doğru bir davranış değildir. Zira, halkımız, sıkıntılar çekmesine karşın, sonunda ekonominin düzeleceğine, ülkemizin yeniden kalkınma sürecine gireceğine olan umudunu korumaktadır. Bunun en basit göstergesi, bugünlerde sıkça yapılan kamuoyu yoklamalarında görülmektedir. Kamuoyu yoklamalarına göre, kararsız seçmenlerin yüzde 50 düzeyinde olduğu söylenmektedir; şayet doğruysa, bunun başlıca nedeni ekonomidir, ekonomide yaşanan olumsuzluklara halkımızın bir tepkisidir. Uygulanan hükümet programı, ekonomik program, Avrupa Birliği programı ve diğer düzenlemelerde oluşacak performansa göre yüzde 50 kararsız seçmenin tercihi de şekillenecektir; hatta, bugün için tercihini belirten diğer yüzde 50 seçmenin tercihi de önemli ölçüde değişebilecektir. O nedenle, 57 nci hükümetin başlattığı icraatın olumlu veya olumsuz kesin sonuçları alınuncaya kadar makul bir süre daha devam etmesi, seçime gidilmemesi gereklidir. Ülkemiz ve halkımız tarafından katlanılan, üstlenilen bunca fedakârlığa, sıkıntıya karşın, siyasi otorite tarafından siyasi risk alma pahasına, popülizme sapsadan, kararlılıkla uygulanan ekonomik programın olumlu sonuçlarının alınacağı, halkımıza iş, aş, sosyal güvenlik, eğitim, sağlık hizmeti olarak yansıtacağı bir aşamada erken seçime gitmek, son derece yanlıştır. Ekonomi yetkililerinin de belirttiği gibi, bu aşamada, seçim, istikrar programını aksatacağı, olumsuz etkileyecektir. Böyle bir sonuç, maliyete katlanan, bedel ödeyen halkımıza da, ülkemize de, siyasi risk üstlenerek programı kararlılıkla yürüten siyasi partilere de haksızlıktır.

Politikacı olarak benim bu tahlilime tereddütle, ihtiyatla bakılabilir; bu nedenle, basınımızın iki gözde temsilcisinin değerlendirmelerinden alıntılar yapmak istiyorum. Radikal Gazetesindeki köşesinde Sayın Gündüz Aktan, bu haksızlığı, bugün, şöyle dile getirmektedir: "Özellikle 1990'lar da fütursuzca başvuru olan popülist ekonomik politikaların yarattığı krizden çıkmak için, bu hükümetin uyguladığı 'güçlü ekonomiye geçiş' programı amacına ulaşmadan seçimlere gidiliyor. Bu, önce, siyasi varlığını program uğruna tehlikeye atan hükümet partileri için büyük bir haksızlık. Programı tamamlayıp 2004'te seçimleri yapabilselerdi siyasi açıdan ödüllendirileceklerdi. Şimdi, programı bu aşamaya kadar getirme cesaretini gösterdiklerinden dolayı cezalandırılacaklar. Fazladan, seçimleri, Türkiye'yi krize sokan popülist politikaları uygulayan veya siyasi maliyetinden korktuklarından gerekli önlemleri almayan partiler ve politikacılar kazanacaklar. Bu daha da büyük haksızlık; ama, en kötüsü, seçimlerden sonra istikrar programı tehlikeye düşecek.

Program daha yarısındanayken, yani, halk açısından yararları hemen hiç görülmemiş, buna karşılık çekilen sıkıntılar had safhaya ulaşmışken seçimler olacak. Bu nedenle muhalefet seçim kampanyasını programın dolaylı ve doğrudan eleştirisi üzerine oturtacak. Böyle yapılacak seçimlerden sonra da IMF ile sürülmeler içinde programın aksaması, hatta erken bırakılması ihtimali doğacak."

Bir erken seçimin ekonomide nasıl tahribatlar yapacağını, Milliyet Gazetesinin değerli ekonomi yazarı Güngör Uras, 8 Temmuz tarihinde, "Baskın Seçim Ekonomiye Sallayacak" başlıklı yazısında şöylece vurgulamaktadır:

- 1- İstikrar tedbirlerinin başarıya ulaşmasını engeller.
- 2- Avrupa Birliği konusundaki gelişmelere set çeker.
- 3- Türkiye'de, tarımda, sanayide, bankacılıkta, bürokraside yürütülen yeniden yapılanma çalışmalarının aksamasına neden olur.
- 4- Ülkeye döviz girişini durdurur.
- 5- Borçların çevrilmesini güçleştirir."

Sayın üyeler, 57 nci hükümet, Aralık 1999'da, Avrupa Birliğine adaylık statüsünü sağlayarak, yaklaşık kırk yıllık Avrupa Birliği hedefimizde son derece önemli bir aşama kaydetmiştir. Katılım Ortaklığı Belgesi karşılığı Ulusal Program oluşturulmuş ve gerekleri bir bir yapılmaya başlanılmıştır. Müzakere sürecini başlatmak amacıyla ülkemiz adına yapılması gereken düzenlemeler yapılmaksızın seçim kararı almak, Avrupa Birliği sürecimizi sabote etmekle eşanlamlıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

OSMAN KILIÇ (Devamla) - AB üyeliği için olmazsa olmaz koşul olan Kopenhag Kriterleri adı verilen düzenlemelerin mutlaka bugünlerde Meclisten geçmesi ve uygulamaya geçirilmesi son derece önem arz etmektedir. Böylesi kritik bir aşamada, en büyük partimizin engelleme yapacağını açıkça beyan etmesi, yine aynı partimizin 3 Kasım'da seçim isteğini âdeta dayatması, bu düzenlemelerin Meclisten çıkarılabilmesini son derece zorlaştırmakta, hatta Meclisimizin çalışma yöntemi ve engelleme yöntemleri de düşünüldüğünde olanaksız bir hale getirmektedir. Bu nedenle, erken seçim kararı almaksızın Meclisin çalışmalarını sürdürerek Avrupa Birliği yasalarını çıkarması, sonrasında ise partilerin mutabakata varacakları makul bir tarihte seçim yapılması daha doğru olacaktır.

Sayın üyeler, öte yandan, çalışanların, başta iş güvencesi olmak üzere haklı olarak istedikleri bir dizi yasal düzenleme süratle yapılmalıdır. Siyasal Partiler ve Seçim Kanunlarında köklü, özlü düzenleme isteği öteden beri tüm toplum kesimlerince istenmektedir. Bu bağlamda, yurtdışındaki yurttaşlarımızın oy haklarını güvenceye alacak; siyasi partilerin seçimlere katılmalarını ve Mecliste temsil edilmelerinin önündeki engelleri kaldıracak; aday ve parti harcamalarında adaleti, eşitliği ve şeffaflığı sağlayacak; partileri, gerek örgütsel gerek parlamento çalışmaları bazında demokratik işleyişe kavuşturacak önlemler alınmalı, gerekli düzenlemeler süratle yapılmalıdır. Bunlar yapılmaksızın gidilecek bir seçim, gerçek manada adil, dürüst ve demokratik bir seçim olmayacaktır.

Sayın üyeler, öte yandan, bilindiği gibi dinî duyguların ve etnik kökenlerin siyasi amaçlarla istismar edildiği ülkemizde bu argümanları açıktan veya gizli, takıyyeci bir yöntemle kullanan çevreler, siyasi partiler her zaman olmuştur, halen de var olmaya devam etmektedir.

Siyasî parti adı altında oluşan ve yasal olanakları kullanan bu yapılanmaların acele bir seçimle Mecliste etkin olarak yer almalarının yaratabileceği sakıncaları, riskleri bugünden tahmin etmek zor olmasa da, siyasî rejimimize getireceği yük ve bedelleri bugünden öngörebilmek mümkün değildir. İnsanımızı ve ülkemizi bu tür faturaları ödemek zorunda bırakacak her türlü oluşuma izin verilmemelidir.

3 Kasım'da erken seçim öngörüsü, bir ölçüde de olsa, böyle bir riski de beraberinde taşımaktadır. Bu nedenle, 3 Kasım'da bir erken seçimin, bu yönüyle de ülke yararına olmayacağı inancındayım.

Diğer yandan, dışpolitikayla ilgili acil gelişmeler söz konusudur. Irak ve Kıbrıs konuları başta olmak üzere, sıcak gelişmelere seçim sürecinde yakalanmamız da kuvvetle muhtemeldir. Böylesi bir gelişme, ulusal yararlar açısından ciddi riskler oluşturabilecektir.

BAŞKAN - Sayın Kılıç, lütfen toparlar mısınız, 3 dakika oldu...

OSMAN KILIÇ (Devamla) - Sayın üyeler, mensubu olmaktan her zaman büyük bir onur ve kıvanç duyduğum Partim Demokratik Sol Parti, yukarıda kısmen değindiğim nedenlerle, başından beri erken seçime karşı olmuştur; ancak, tüm çabalarına rağmen, bu gidişi şu ana kadar engelleyememiş, başta ortakları olmak üzere, partilerimizi ikna edememiştir. Kaçınılmaz olarak sürüklediğimiz 3 Kasım erken seçiminin hiçbir sorumluluğuna, Demokratik Sol Parti ortak olmayacaktır. Bugünden görülebilen ve görülemeyen risklerin, olumsuzlukların tarihî sorumluluğu da, vebali de, ülkeyi bu maceraya sürükleyenlerin olacaktır.

Bu nedenlerle, ülkeye bir yararı olmayacağına, aksine, çeşitli olumsuzluklara yol açacağına inandığım 3 Kasım 2002 tarihinde erken seçim yapılması kararına katılmadığımı bildirir, hepinize en derin saygılarımı sunarım. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat, buyurun efendim. (SP sıralarından alkışlar)

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 3 Kasım 2002'de yapılacak erken seçimler konusunda şahsî görüşlerimi belirtmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, şimdi, burada, biraz önce yapılan konuşmalarda, bazı İktidar Partiler milletvekillerinin, iktidarda hiç yaşamamış gibi, hiç orada bulunmamış gibi, orada sadece misafir gibi olarak konuşma yaptıklarını gördüm. Mesela, MHP Grup Başkanvekili, banka hortumlamalarından, vakıflarla ilgili kanunların boşluğundan bahsetti. Siz neydiniz Başkan orada? Üç yıl orada siz ne yaptınız?! O kadar hortumlama yapıldıysa, o kadar haksızlık yapıldıysa, sen ne iş yapıyordun orada?! (MHP sıralarından gürültüler, SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Polat, Genel Kurula hitap ediniz.

ASLAN POLAT (Devamla) - Bunları iyi bilin... Yok, bunları halka anlatacağız. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, bir dakika...

ASLAN POLAT (Devamla) - Halktan öyle kolay kurtulmak yok.

Şimdi, siz, bu hükümette neler yaptınız?.. (MHP sıralarından gürültüler) Beyler, boş bakanlar...

BAŞKAN - Efendim, biliyorsunuz alışkanlık, hep o tarafa bakılıyor da ondan.

ASLAN POLAT (Devamla) - Sayın Başkan, bir dakika...

BAŞKAN - Sayın Polat kötü niyetle yapmadı.

ASLAN POLAT (Devamla) - Sayın Başkan, bir dakika...

Şimdi, siz hükümete geldiğiniz zaman, 54 üncü Refahiyol Hükümeti, Erbakan Hükümeti, size Türkiye'nin millî gelirini 200 milyar dolarda bırakmıştı. Siz, 148 milyar dolara düşürmediniz mi? Erbakan Hükümeti, fert başına millî geliri size 3 100 dolarda bırakmıştı, siz bunu 2 100 dolara düşürmediniz mi? Şimdi, siz neyi gelip de konuşacaksınız?! (MHP sıralarından gürültüler)

Ben size anlatacağım. Kendinizden bir ekonomist bulamadınız, bir tane Kemal Derviş getirdiniz, afaklı olarak şişirdiniz. Güçlü ekonomiye geçiş programı yaptı, programda hedefler yazdı; ne dedi hedeflerde; 2001 yılında yüzde 3 küçüleceğiz dedi, yüzde 9,4 küçültüldünüz; (Gürültüler) yüzde 57 TEFE dedi, yüzde 88,6 çıktı; TÜFE'ye yüzde 52,5 dedi, yüzde 68,5 çıktı, her ne rakam verdiyse yanlış çıktı. Bu Derviş'in, bu kadar övündüğünüz Derviş'in verdiği program işte bu ve sizin de şeyiniz bu...

Sayın milletvekilleri... (Gürültüler)

Yok öyle, hepsini burada konuşacağız.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmaktan vazgeçiniz.

ASLAN POLAT (Devamla) - Şimdi, sizin getirdiğiniz bugünkü bütçede ne durumdasınız; sanki çok iyi bir durumda gibi konuşuyorsunuz. Bakın, bütçenizin altı aylık gerçekleştirmeleri öntümde. Siz 53 katrilyon 695 trilyon lira harcama yapmışsınız; harcama, geçen seneye göre yüzde 73 artmış. Bütçe içinde yüzde 54'ünü harcamışsınız; yani, şu anda siz bütçenin ancak yüzde 46'sını harcayabilirsiniz. Aynı harcama stilinde devam etseniz, 9 katrilyon açık vereceksiniz. Nereden kapatacaksınız bu açığı? Siz, koyup kaçmaya başladınız. Baktınız ki, ne bu bütçeniz bütçe, ne gidişiniz gidiş!

Bakın, siz bir yerde ne yaptınız; şu anda faiz harcamalarına 28 katrilyon 464 trilyon lira ödediniz. Bütçedeki öngörünüze göre yüzde 66 artırdınız; geçen yıldan yüzde 80,8 artırdınız. Sizler, sadece faiz ödemelerinde artış yaptınız. 5,7 katrilyon yatırıma para koydunuz, ancak 1,5 katrilyonunu, yani dörtte birini verebildiniz. Yatırımcıya gelince yok, faizciye gelince bol keseden verdiniz.

Siz, bu arada, tutunuz, bütçe dengesi dediniz, 26 katrilyon 913 trilyon lira açık vereceğiz dediniz, altı ayda 17 katrilyon 874 trilyon lira açık verdiniz. Bütçe açık artışınız yüzde 66'dır, geçen yıla göre yüzde 120'dir. Sizin rakamlarınız işte buradadır. Bütçenizde bütçe tutmadı, hayatınızda hayat tutmadı.

Bakın, şimdi size, rakamları, yine, devletten vereyim. Şimdi, sizin Sayın Tarım Bakanınız burada, Tarım Bakanını anlatacağız dediniz; hep beraber anlatacağız. Şu anda, şu gün için, 3.7.2002 itibariyle, 12 aylık toptan eşya fiyatlarındaki artış yüzde 71,5; TÜFE'de artış yüzde 60,1'dir; fakat, hayvancılıkla uğraşanların -Sayın Bakan, bunu her yerde anlatacağım- eline geçenlerdeki artış yüzde 29,3'tür; yani, şu andaki 12 aylık ortalama enflasyon yüzde 70, hayvancılıkla uğraşanların eline verdiğiniz yüzde 29,3'tür. Siz, sadece, hayvancılıktan, tarımla uğraşanlardan aldınız, başka yerlere verdiniz. Bakın, bunun başka izahları da var.

Yine, 22 Temmuz 2002 tarihli Devlet İstatistik Enstitüsü rakamlarına göre, inşaat fiyatlarında -Sayın Bayındırlık Bakanım, senin eski dönemindeki fiyatlarda- artış bir yılda yüzde 51,9 olmuş; malzemede artış yüzde 62 olmuş; ama, işçilik artışı yüzde 36,1 olmuş. İşçiden kesmişsiniz, malzemelere ve toplam başkalarına vermişsiniz.

Şimdi, geldim, MHP Grup Başkanvekilim, tarım kesimindeki harcamaları söyleyeceğim; gelin bütçeden söyleyelim, bütçe rakamları da önümde, gelin; hepsi bütçe rakamları, sizinki gibi afaki rakamlar değil.

Bakın, şimdi, siz, bütçe içerisine tarımsal destekleme olarak 2 katrilyon 125 trilyon lira koymuşsunuz, şu ana kadar sadece 870 trilyon lirasını harcamışsınız; harcamanız yüzde 40'tır. Yani, siz, tarım kesimine vereceğiniz diye bütçeye bu Meclisin koyduğu paranın ancak yüzde 40'ını vermişsiniz, yüzde 60'ı duruyor. Bugün, seçim olursa belki verirsiniz; ama, seçim olmasa bunu vermeyecektiniz.

Bakın, mesela, burada, pancar için ayırdığımız 210 trilyon lira var, daha bir kuruş verdiğiniz yok. 200 trilyon lira bütün ofisine para koymuşsunuz, ancak 60 trilyon lirasını vermişsiniz. Zaten, siz, çiftçiye, esnafa vermezsiniz, vereceğiniz paraları hep dışarıdan, afaki olarak vermişsiniz. Bu uygulamanızın sonucunda ne olmuş; bakın, bütün gazetelerde var "800 000 tane çiftçi icralık oldu" deniliyor.

Size, devletin resmi rakamlarını vereyim. Ekim 2001 tarihi itibarıyla, Türkiye Cumhuriyeti hapisanelerinde 59 108 mahkûm var; bunlar içerisinde en büyük rakam tarımla uğraşanlar 9 049, hayvancılıkla uğraşanlar 4 049; Türkiye'deki toplam mahkûmların yüzde 23'ü, hemen hemen dörtte 1'i, sizin uyguladığımız politikalar yüzünden bu dönem hapse düşmüştür, 800 000'i de icralık olmuştur; çünkü, hayvancılıkla uğraşanlara, tarımla uğraşanlara bir şey vermediniz.

Siz geldiniz, kurban bayramına kadar et fiyatlarını zerre kadar artırmadınız, en son kurban bayramından sonra hayvan fiyatlarını artırmaya kalktınız; o da olmadı, beceremediniz.

Bakın, şimdi, yine basında var "deprem için bütçede 3 katrilyon lira toplandı, 2,2 katrilyon lira ancak harcandı" deniliyor. Deprem için verilen paranın bile 800 trilyon lirasını faize verdiniz, depremzedelere vermediniz.

Bakın, yine, deprem için, Sayın Koray Aydın'ın döneminde yapılan ihalelerden de bahsedeyim. Afet konutları için, 29 Nisan 2001 tarihinde, biz, fiyat farkı vermeyeceğiz dediniz; fakat, buna mukabil, ağustos ayında gelen kararnameyle, her bir konut başına, vermeyeceğiz dediğiniz konut başına, tam 9 milyar Türk Lirası fiyat farkı ödeyerek, toplam 14 trilyon lira -sırf kararname farkı olarak- fiyat farkı verdiniz.

Peki, ben, size, deprem konutlarını niye Sayıştay denetiminden kaçıyorsunuz diye, Türkiye Büyük Millet Meclisinde sordum, Sayıştaydan cevap geldi; diyor ki: "Kanun hükmünde kararname gereğince, bu afet konutları inşaatları, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 833 sayılı Sayıştay Kanununa göre vize ve tescil hükümlerine tabi değildir." Sayıştay, onun için, ben, bunu kontrol edemiyorum diyor. Siz, onu, kalktınız, kontrol dışına çıkardınız.

Siz ne yaptınız; bakın, ben, size yaptıklarınızı söyleyeyim. En iyi yaptığımız şey, vergileri arttırmak oldu. Sadece vergiler, on yıl içerisinde yüzde 15'ten yüzde 31,8'e çıktı.

Siz, bu kadar dışticaretten konuşuyordunuz. En son, 26.7.2002 tarihli verilere göre, dışticaret bile 0,3 gerilemeye başladı; dışticaret hedefiniz de tutmadı.

Bakın, şimdi, ben, size ne anlatayım: Siz, yarın, halka gideceksiniz. Sayın Grup Başkanvekili, burada, idam yarasından bahsetti, ekonomik konulardan bahsedemedi; çünkü, halk yaşıyor!.. Ben halka gidiyorum, her yere, kahvelere gidip tek tek soruyorum, siz Erbakan döneminden mi memnunsunuz, bugün mü memnunsunuz diye; herkes, elinde mumla, Erbakan'ı arıyor.

Bugün, yaptıklarınız ortada; bugün yüzde 35 tahmini enflasyondan bahsediyorsunuz, yaşanan enflasyon yüzde 80 oldu, memura yüzde 15 zam verdiniz ve en son, aralık ayındaki fiyat farklarını da, bütçe kanunu geçti diye ödemediniz. Şimdi de, geliyorsunuz, bana... Memura yüzde 5 zam verdikten sonra, buraya gelip ne anlatacaksınız?! Bunları, bütün halkla beraber gördük, yaşadık.

Şimdiye kadarki bütün politikanız -baktım, ekonomi yok, ekonomi bitmiş- Apo'nun idamına karşıtı. Peki, ben size söylüyorum; Apo'nun idam kararını temyiz mahkemesi onayladıktan sonra niye Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderemediniz?.. (DYP sıralarından alkışlar, MHP sıralarından gürültüler) Niye üç genel başkan oturup da, grupta bunu gönderemeyeceğinizi söylediniz?.. Şimdi, böyle, boş boş konuşmayın. Siz, Apo'nun idam kararını Meclise göndermekten korkan sizler, gelip de yarın ne konuşacaksınız? Bunun için, bırakın bu işleri!.. (MHP sıralarından gürültüler) Ölüm üzerine politika kurmayın; bırakın bunları!.. Yapacağımız şeyleri konuşun.

Vakıflardan konuşuyorsunuz; siz hükümettesiniz, bunlar kanun tasarıları, sizin imza atmadığımız hangi tasarı gelecek?..

Sayın Başkan, imza atmaktan bile eli titreyen sizler, ne konuşacaksınız halka, ne konuşacaksınız?.. (SP sıralarından alkışlar, MHP sıralarından gürültüler)

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Erzurum'da konuşacağız, Erzurum'da...

ASLAN POLAT (Devamla) - Bunlar sizin elinizde, bunlar kanun tasarısı, hükümette üyesiniz, sen kanun tasarısına imza atıyorsun buraya geliyor. Ulusal Programda kimin imzası var; sizin imzanız mı var bizim imzamız mı var? Ulusal Programda, idamı orta vadede kaldıracağımızı söylemiyor musunuz?..

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Öyle bir şey yok.

ASLAN POLAT (Devamla) - Ben, idam edin diye söyleyemiyorum; bunlar sizin söylediğiniz şeyler.

MÜKREMİN TAŞKIN (Nevşehir) - Ulusal Programı oku da gel.

ASLAN POLAT (Devamla) - Ben bunların hepsini okudum, ömrüm bunları okumakla geçti; ben okudum, sen oturdun, sen bir gün burada çıkıp konuşmadın, ben her gün bunları anlattım burada.

Sayın milletvekilleri, son olarak size bir şey daha söyleyeceğim: Seçimlere giderken, biz, halka, bunların her birisini konuşacağız, sizi de konuşacağız, herkesi konuşacağız. Yenilikçi olduğunu söyleyen, yeni olduğunu söyleyen herkes çıkıp fikrini söyleyecek artık, bırakacak bu işleri. Yeni olanlar "reel ekonomiden vazgeçtik, milli görüşten vazgeçtik" diyenler, IMF'ci mi oldular, Derviş'çi mi oldular, onu da soracağım ben, onu da anlatacağım size. (SP sıralarından alkışlar)

Birileri diyor ki "Derviş bize yakışır." Derviş size yakışırsa, siz nereye yakışırsınız?.. (SP sıralarından alkışlar) O zaman, gidin, DSP'yle birleşin. (SP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, toparlıyorum.

Şimdi, bakın, son olarak, DSP'lilere bir şey diyeceğim: Bu Parlamentonun ilk gününde, siz, toplu halde burada oturuyordunuz, bölünmüş halinizle, bölünmemiş halinizle. Sizin gibi, İstanbul'dan, seçimlerle, sandıktan gelen bir milletvekili için, hep beraber "dışarı, dışarı" diye bağırırdınız ve o "dışarı" dediğiniz milletvekili, şu anda, bir Amerikalı senatörün onayıyla, Harvard Üniversitesinde hocalık ve öğretim görevliliği yapmaktadır; fakat, siz, Allah'ın bir takdiri olarak, bu seçimde, hep beraber, bölünmüşünüzle, bölünmemişinizle dışarı gideceksiniz; sizi buradan halk dışarı atacak, halk!.. (SP sıralarından alkışlar) Halk, sizi dışarı atacak! Siz, sandıktan kovulacaksınız!.. Siz, sandıktan kovulacaksınız!.. Ömrünüz boyunca, sandıktan gelenleri, hukuksuz, kovmaya kalktınız.

Sayın Başbakan bir şey söylemişti: "Refahı kapatmak yetmez, onun kökünü kurutmak lazım..." Allah'ın bir takdiri, bu seçimlerde, bölünmüşünüz de, eskiniz de, sizin kökünüz sandıkta kuruyacak.

Hepinize saygılar sunarım. (SP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, teşekkür ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, Anayasa Komisyonunun milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılmasına dair 889 sayılı raporunun görüşmeleri tamamlanmıştır.

İçtüzüğün 95 inci maddesi hükmü uyarınca, Komisyon raporu açık oya sunulacaktır.

Açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, oylama için 5 dakika süre veriyorum.

Oylamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN - Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü yerine, Devlet Bakanı Sayın Tayyibe Gülek; Devlet Bakanı Sayın Şuayip Üşenmez'in yerine, Tarım Bakanı Sayın Hüsnü Yusuf Gökalp vekâleten oy kullanacaklardır.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, demokrasinin supabı olan seçimin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından karar altına alınması, milletimize hayırlar getirsin.

Oy sayısı : 514

Kabul : 449 (Ayakta alkışlar)

Ret : 62

Çekimser : 3

Sayın milletvekilleri, böylece, komisyon raporu kabul edilmiştir. Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması Meclisimizce kabul edilmiştir. (*)

Sayın milletvekilleri, gündemdeki konuları görüşmek için, 1 Ağustos 2002 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

* Açık oy tablosu tutanağa eklidir.

Kapanma Saati : 19.11

VII. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - Gaziantep Milletvekili Nurettin Aktaş'ın, ERT adlı yabancı bir örgütün İstanbul'da yaptığı toplantıya ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/7650)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularının Dışişleri Bakanı Sn. İsmail CEM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 31.05.2002

Nurettin AKTAŞ
Gaziantep Milletvekili

Konuyla ilgili uzmanların basında yer alan açıklamalarına göre, geçtiğimiz günlerde İstanbul'da yapılan, dünya siyasetini ve ekonomisini yönlendiren ve Bilderberg'in üst kuruluşu olan European Round Table of Industrialist (ERT) örgütünün toplantısında, Türkiye ile ilgili önemli siyasi ve ekonomik kararlar alınmıştır. Bu iddialarla ilgili olarak:

1. Söz konusu örgüt, toplantısını neden Türkiye'de yapmıştır? ERT örgütünün Türkiye'ye Sn. Başbakan tarafından davet edildiği doğru mudur? Doğru ise bu davetin sebebi nedir?
2. Basında, hükümeti temsilen toplantıya sizin katıldığınız yer almaktadır. Bu doğru mudur? Doğru ise ERT' nin Türkiye'ye daveti ve toplantıya sizin katılımınız hakkında hükümet ortaklarının bilgisi var mıdır? Hükümet ortaklarına toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar hakkında bilgi verdiniz mi?
3. Bu resmi bir toplantı değilse ve toplantıya hükümeti temsilen katılmadıysanız hangi sıfatla katıldınız? Bunun Sn. Ecevit sonrası parti içi ve Türkiye siyasetindeki olası gelişmelerle bir ilgisi var mıdır? TC Devletini temsil eden bir bakan olarak, dünya siyaseti ve ekonomisini kendi çıkarları için yönlendirmeye çalışan uluslar arası bir sermaye grubunun toplantısına katılmayı doğru buluyor musunuz?
4. Sizin katılımınız, toplantı gündeminde Türkiye ile ilgili konuların da görüşüldüğünü ve kararlar alındığını göstermektedir? Toplantıda Türkiye ile ilgili görüşülen konular ve alınan kararlar nelerdir? Ülkeyle ilgili kararlar alınan bu toplantı, neden gizli yapılmış ve herhangi bir açıklama yapılmamıştır? Bu gizliliğin ardında Türkiye aleyhine olan bir durum mu, yoksa normal olmayan ilişkiler mi vardır?
5. Toplantıyı izleyen günlerde Sn. Derviş, önümüzdeki yıllarda Türkiye'ye sermaye akımı olacağını açıklamıştı. Bunun yanında uluslar arası bir yatırım danışmanlık kuruluşu olan Schroder Salomon Smith Barney (SSSB) Türkiye'nin 2003'te ancak 1 milyar \$

yardım alabileceğini, gelecek yılın finansmanında özelleştirmenin ağırlıklı yer alacağını açıkladı. Bu açıklamalar ışığında; ERT'nin toplantısında Türkiye'deki özelleştirmeler konusu da görüşülmüş ve kararlar alınmış mıdır? Ahırdıysa bunlar nelerdir?

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : 026.21/2002/SPGY/244868
Konu : Yazılı Soru Önergesi

17.07.2002
SÜRELİ - ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İteğ: 14 Haziran 2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/7650-15746/37276 sayılı yazıları.

Gaziantep Milletvekili Sayın Nurettin Aktaş'ın yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

**GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ SAYIN NURETTİN AKTAŞ'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORULAR:

Konuyla ilgili uzmanların basında yer alan açıklamalarına göre; geçtiğimiz günlerde İstanbul'da yapılan, dünya siyasetini ve ekonomisini yönlendiren ve Bilderberg'in tat kuruluşu olan European Round Table of Industrialist (ERT) Örgütünün toplantısında, Türkiye'yle ilgili önemli siyasi ve ekonomik kararlar alınmıştır. Bu iddialarla ilgili olarak:

1. Sorunun Örgüt, toplantısını neden Türkiye'de yapmıştır? ERT Örgütünün Türkiye'ye Sn. Başbakan tarafından davet edildiği doğru mudur? Doğru ise bu davetin sebebi nedir?

2. Soruda, hükümeti temsilen toplantıya sizin katıldığınız yer almaktadır. Bu doğru mudur? Doğru ise, ERT'nin Türkiye'ye daveti ve toplantıya sizin katılımınız hakkında Hükümet ortaklarının bilgisi var mıdır? Hükümet ortaklarına toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar hakkında bilgi verdiniz mi ?

3: Bu resmî bir toplantı değilse ve toplantıya hükümeti temsilen katılmadıysanız hangi sıfatla katıldınız? Bunun Sn. Ecevit sonrası parti içi ve Türkiye siyasetindeki olası gelişmelerle bir ilgisi var mıdır? TC Devletini temsil eden bir Bakan olarak, dünya siyaseti ve ekonomisini kendi çıkarları için yönlendirmeye çalışan uluslararası bir sermaye grubunun toplantısına katılmayı doğru buluyor musunuz?

4. Sizin katılımınız, toplantı gündeminde Türkiye'yle ilgili konuların da görüldüğünü ve kararlar alındığını mı göstermektedir? Toplantıda Türkiye'yle ilgili görülmüş konular ve alınan kararlar nelerdir? Ülkeyle ilgili kararlar alınan bu toplantı, neden gizli yapılmış ve herhangi bir açıklama yapılmamıştır? Bu gizliliğin ardında Türkiye aleyhine olan bir durum mu, yoksa normal olmayan ilişkiler mi vardır?

5. Toplantıyı izleyen günlerde Sn. Derviş, önümüzdeki yıllarda Türkiye'ye sermaye akını olacağını açıklamıştı. Bunun yanında uluslararası bir yatırım danışmanlık kuruluşu olan Schroder Salomon Smith Barney (SSSB) Türkiye'nin 2003'te ancak 1 milyar \$ yardım olabileceğini, gelecek yılın finansmanında özelleştirmenin ağırlıklı yer alacağını açıkladı. Bu açıklamalar ışığında; ERT'nin toplantısında Türkiye'deki özelleştirmeler konusu da görüldüğü ve kararlar alınmış mıdır? Alındıysa bunlar nelerdir?

YANITLAR:

European Round Table of Industrialists (ERT) 1983 yılından beri faaliyet gösteren, Avrupa'nın en büyük 45 şirketinin başkanlarının üye oldukları ve merkezi Brüksel'de bulunan hükümet dışı bir kuruluştur.

Avrupa sanayinin sorunlarını hem üye firmaların ülkelerinde, hem de AB Komisyonu'nda en üst düzeyde gündeme getiren ERT, Avrupa ülkelerinin ekonomilerinin güçlenmesi, ABD ve Japonya karşısında rekabet gücü kazanmaları için politika önerilerinde ve lobi faaliyetlerinde bulunmaktadır. ERT ayrıca, üye firma başkanlarının iktisadi gücü, prestij ve saygınlığı sayesinde AB'nin gelişme sürecinde de etkili olabilmektedir.

ERT üyeleri her yıl iki defa bir araya gelmektedir. Bu toplantılar değişik ülkelerin evsahipliğinde yapılmaktadır. 27-28 Mayıs'taki toplantı, Kuruluşa üye Türk işadamlarının önerisi üzerine ülkemizde düzenlenmiş ve Türkiye'nin evsahipliğinde yapılan ilk toplantı olmuştur. Toplantılar, geleneksel olarak evsahibi ülke Devlet Başkanı, Başbakanı, Dışişleri veya Ekonomiden Sorumlu Bakanı gibi bir yetkilisinin katıldığı ve politikaları hakkında açıklamalarda bulunduğu bir akşam yemeğiyle başlamaktadır. Sayın Başbakanımız kendisine bu çerçevede yapılan daveti, katılmayacak olması nedeniyle dönemin Dışişleri Bakanı Sayın İsmail Cem'e yönlendirmiştir. Bu yemekte, AB ülkeleri nezdinde etkinliğe sahip bu seçkin gruba, gayri resmî bir ortamda siyasi ve iktisadi politikalarımız, önceliklerimiz ve beklentilerimiz aktarılmıştır.

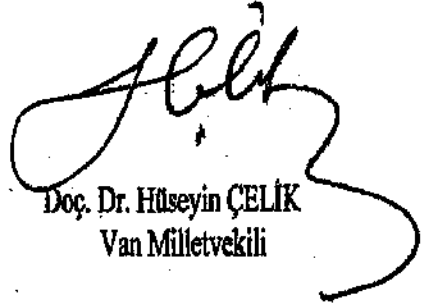

2.- Van Milletvekili Hüseyin Çelik'in, Van-Erciş-Çelebibağı beldesinde askerlerin at arabası yüklediği iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kazım Yücelen'in cevabı (7/7762)

11.06.2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Rüştü Kazım Yücelen tarafından yazılı olarak cevaplanması hususunda delaletinizi arz ederim.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Van Milletvekili

Soru Van'da yayımlanan 29 Mayıs 2002 tarihli Prestij Haber gazetesinde Van'ın Erciş ilçesine bağlı Çelebibağı Beldesinde Mustafa Gür isimindeki vatandaşa ait at arabasının askerler tarafından, kaçak balık taşımada kullanıldığı gerekçesiyle yakıldığı haber verilmektedir.

Bölücü unsurlarca istismar konusu yapılan olayın aşlı nedir? Böyle bir olay vaki olmuşsa, sorumlularla ilgili herhangi bir işlem yapıldı mı?

TASNİF DİSİ

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI
A N K A R A

GN.PL.P. : 0111-74 -02/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş.(262 556)

26 TEMMUZ 2002

K O N U : Van Milletvekili Hüseyin ÇELİK'in
Yazılı Soru Önergisi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığının
25 Haziran 2002 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02- 15925 sayılı yazısı.

1. Van Milletvekili Hüseyin ÇELİK'in, İçişleri Bakanı tarafından cevaplandırılması talebi ile TBMM Başkanlığına verdiği 77762 sayılı yazılı soru önergisindeki "Van-Erciş-Çelebiabağ Beldesinde Mustafa GÖR ismindeki Vatandaşa Ait At Arabasının Askerler Tarafından Kaçak Balık Taşınmasında Kullanılması Gerekçesi ile Yakıldığı" iddiası ile ilgili cevaplar müteakip maddelere çıkarılmıştır.

2. Konu hakkında yapılan araştırmada;

(a) 29 Mayıs 2002 tarihli Prestij gazetesinde, Mustafa GÖR'e ait at arabasının kaçak balık taşınmasında kullanıldığı gerekçesiyle askerler tarafından yakıldığı yönünde bir haberin yer aldığı,

(b) Erciş Kaymakamlığınca söz konusu haberle ilgili olarak yapılan ön inceleme sonucunda;

(1) Adı geçen şahsın alınan ifadesinde; olay günü olan 29 Mayıs 2002 tarihinde Van-Erciş İlçesi, Çelebiabağ Kasabası içerisinde kendisine ait at arabası ile elektrik direğine çarptığı, bunun üzerine atların boğularak kaçtığı, kaçan atları yakalamak için kendisinin olay mahallinden ayrıldığı, atları yakaladıktan sonra olay mahalline geri döndüğünde at arabasını yanmış halde bulduğu ve olayın Jandarma ile bir ilişkisinin olmadığını beyan ettiği tespit edilmiştir.

GN.PL.P. : 0111-74 -02/KUV.PL.D.PL.KOOR.Ş.(262 556)

26 TEMMUZ 2002

(2) Haberin yasak balık avlanmasını önlemek için görevli Jandarma devriyesini sindirmek amacıyla kaçak balık avlanması yapan art niyetli şahıslar tarafından Jandarma devriyesinin yapıldığına dair söylentilere dayandığı tespit edilmiştir.

3. Söz konusu gazetede yer alan haberin gerçekleri yansıtmadığı ve bu konuda adli mercilere ulaşan bir şikayet bulunmadığını arz ederim.

Rüstü Kazım YÜCELEN
Bakan

3.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Sezal'ın Suriye'deki bir barajın yıkılmasının yol açtığı su taşkınının oluşturduğu zararın tazminine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/7771)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Suriye Devletinde bulunan ZELFÜN Barajı'nın patlaması nedeniyle Asi Nehri havzasındaki HATAY ilimizin bir kısım bölgelerinde su taşkını olmuş ve 16000 dekar arazi zarar görmüştür.

Bu yıl, bölgedeki arazilerimizde tarım yapma imkanı kalmamıştır. Bu nedenle bölgedeki mağduriyetin giderilmesi açısından aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu takdirlerinize arz ederim. Saygılarımla.

13.6.2002

Ali Sezal

ALI SEZAL

Kahramanmaraş Milletvekili

- Soru 1. Suriye Devletinden tazminat talebinde bulunuldu mu? Bulunuldu ise tazminat ne zaman gelecek?
- Soru 2. Hudut Bölgesi olması nedeniyle Bölgede ikinci birtarık yapma imkanı yoktur. Bu sebeple Hükümetimiz çiftçilerimize herhangi bir yardımda bulunmayı düşünüyor mu?
- Soru 3. Bu ana kadar konuyla ilgili;
- Dışişleri Bakanlığımızın Suriye ile ilgili görüşmeleri ne aşamadadır?
  - Köyhizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanlığımızın çalışmaları hangi aşamadadır?
  - Tarım Bakanlığımız bölgede hangi çalışmaları yapmıştır?
  - Bölgede bulunan Hatay ili Altınözü ilçesine bağlı Hacipasa Belde Belediyesine Bayındırlık ve Maliye Bakanlıklarımız tarafından herhangi bir yardım yapıldı mı?
- Belediyemizin afet kapsamına alınması düşünülüyor mu?

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

Sayı : 026.21/2002/SPGY/281112
Konu : Yazılı Soru Önergesi

23.07.2002

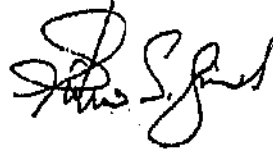
S¼RELİ - ÇOK İVEDİ

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 25 Haziran 2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/7771-15951/37719 sayılı yazıdan.

Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Ali Sezal'ın Sayın Başbakanımıza y¼neltiĐi ve Sayın BaŐbakanımızca eŐg¼d¼r¼l¼m¼de yanıtlanması tevsip olunan ilgede kayıtlı yazılarına ekli soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. S¼kri Sina G¼REL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ SEZAL'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ

Suriye Devleti'nde bulunan Zeyzun Barajı'nın patlaması nedeniyle Asi Nehri havzasındaki Hatay ilimizin bir kısım bölgelerinde su taşkını olmuş ve 16.000 dekar arazi zarar görmüştür.

Bu yıl, bölgedeki arazilerimizde tarım yapma imkanı kalmamıştır. Bu nedenle bölgedeki mağduriyetin giderilmesi açısından aşağıdaki soruların Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu takdirlerinize arz ederim.

SORULAR:

1. Suriye Devleti'nden tazminat talebinde bulunuldu mu? Bulunuldu ise, tazminat ne zaman gelecek?
2. Hudut bölgesi olması nedeniyle bölgede ikinci bir tarım yapma imkanı yoktur. Bu sebeple Hükümetimiz çiftçilerimize herhangi bir yardımda bulunmayı düşünüyor mu?
3. Bu ana kadar konuyla ilgili;
  - a) Dışişleri Bakanlığımızın Suriye'yle ilgili görüşmeleri ne aşamada?
  - b) Köy Hizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanlığımızın çalışmaları hangi aşamada?
  - c) Tarım Bakanlığımız bölgede hangi çalışmaları yapmıştır?
  - d) Bölgede bulunan Hatay ili Altınözü ilçesine bağlı Hacipaşa Belde Belediyesi'ne Bayındırlık ve Maliye Bakanlıklarımız tarafından herhangi bir yardım yapıldı mı?
  - e) Belediyemizin afet kapsamına alınması düşünülüyor mu?

YANITLAR:

Zeyzun Barajı'nın yıkılması sonucunda Asi Nehri'nde ortaya çıkan taşkınların Hatay ilimizde hasarlara yol açtığı öğrenilmesi üzerine, Dışişleri Bakanlığımızca çalışmalara başlanmıştır ve ilgili birimimiz başkanlığında, askeri ve sivil kuruluşlarımızın temsilcilerinin katılımlarıyla oluşturulan bir heyet, 6-8 Haziran 2002 tarihlerinde bölgede incelemelerde bulunmuştur.

Konuya ilişkin olarak yapılan ön incelemelerden sonra, Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'ne bir Nota verilerek oluşan hasar sonucunda tazminat isteme hakkımızı saklı tuttuğumuz bildirilmiştir. Bu konuda kesin hasar tespit çalışmalarının tamamlanmasının ardından Bakanlığımızca yeni bir değerlendirilmede bulunulacaktır.

Bölgede Hatay Valiliği'nce yapılacak kesin hasar tespit çalışmaları sonrasında mahsul ile ekilişleri yüzde 40'ın üzerinde hasar gördüğü İl Hasar Tespit Komisyonu Kararıyla belirlenen üreticilere, 2090 sayılı Kanun çerçevesinde yardım yapılabilir.

Maliye Bakanlığımız 2002 yılı bütçesinin 930.03.3.306.900 "Belediyelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinde yer alan ödenekten, nüfusu 50.000'in altında olan belediyelere yapılan yardımlar çerçevesinde Hatay İli Altınözü ilçesi Hacipaşa Belediyesi'ne, hizmetlerinde kullanılmak üzere 25.4. 2002 tarihinde 4 milyar Lira yardım yapmıştır.

Diğer taraftan, bölgede Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün yetki alanına giren yol, içme suyu ve tarımsal altyapı tesislerinde hasar meydana gelmemiştir.

4.- Adıyaman Milletvekili Mahmut Gökse'nun, Adıyaman'da sürdürülen erozyonu önleme ve ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Devlet Bakanından sorusu ve Orman Bakanı Nami Çağan'ın cevabı (7/7858)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın delaletlerinizle Devlet Bakanı Sayın Mustafa YILMAZ tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Mahmut GÖKSU
Adıyaman Milletvekili

- 1- Adıyaman'da sürdürülen "Öğrenci - Mehmetçik Elele Ağaçlandırma Kampanyası" ne zaman başladı, ne zaman bitirilmesi hedeflenmektedir?
- 2- Hedeflenen nihai fidan sayısı kaçtır? Erozyonu önlemek ve barajın ömrünü uzatmak için başka bir çalışma var mı?
- 3- Sorulan bir soruya verilen cevapta; "kampanya için 128 milyar harcanmış 990 fidan dikilmiş. Yani ortalama bir fidanın maliyeti 130 milyon. Bu çok pahalı değil mi? Bu paralar kime ödeniyor?
- 4- Adıyaman da işsizlik yoğun. Asgari ücretle çalıştıracağımız bir işçi günde en az 10 tane fidan dikse ayda 300 fidan eder. Böylece hem daha çok fidan dikilmiş hem de istihdam imkanı doğmuş ayrıca fahiş fiyattan idare kurtulmuş olmaz mı?
- 5- Erozyon ve rüşubat kontrolü yönünden baraj gölüne inen yan dereler üzerinde rüşubat tutucu tersip bentlerinin inşasına ne zaman başlanacaktır?
- 6- Baraj gölüne akan atık su ve kanalizasyon var mı?Varsa nerelerin, bunların kaçında arıtma var?
- 7- Baraj gölünün etrafındaki köyler, ilçeler ve illerin atık su ve kanalizasyonları göl için tehdit oluşturuyor mu? Oluşturuyorsa ne gibi tedbir düşünüyorsunuz?

T.C.
ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

SAYI : KM.1.SORU 436-1884
KONU : Sn. Mahmut GÖKSU'nun
Yazılı Soru Öngesi

31.7.2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

- İLGİ: a) Devlet Bakanlığın 8.7.2002 tarih ve B.02.0.010/031-2160 sayılı yazısı
b) TBMM'nin A.01.0.GNS.0.10.00.02-16023 sayılı yazısı

Adıyaman Milletvekili Sayın Mahmut GÖKSU tarafından Sayın Devlet Bakanına yönelttiği ve ilgili nedeniyle Bakanımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması istenilen 7/7858 esas sayılı yazılı soru öngesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabı yazımız ilglikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Prof. Dr. Nami ÇAĞAN
Bakan

**ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MAHMUT GÖKSU TARAFINDAN
SAYIN DEVLET BAKANINA YÖNELTİLEN VE İLGİSİ NEDENİYLE BAKANIMIZ
KOORDİNATÖRLÜĞÜNDE CEVAPLANDIRILMASI İSTENİLEN
77858 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI**

1- Adıyaman ilinde uygulanan "Yeşil Öncü GAP Ağaçlandırması Mehmetçik-Üniversite Gençliği El Ele Kampanyası" 1998 yılı Kasım ayında, İstanbul'da bulunan yedi Devlet Üniversitesinden 3000, GAP Bölgesindeki Üniversitelerden 500 gönüllü öğrenci ve 1500 Mehmetçik'in katılımı ile başlamıştır.

Prof. Dr. İsmail DUMAN'ın koordinatörlüğünde başlatılan bu kampanyaya, 1999 yılında meydana gelen depremler nedeniyle ara verilmiştir.

Kampanya 2000 yılının ilkbahar ve sonbahar aylarında 2. Ordu Komutanlığı öncülüğünde Devlet ve özel Üniversitelerden katılan gönüllü öğrenciler ve mehmetçik ile birlikte yapılmış ve sona ermiştir.

2- Adıyaman ilinde erozyonu önlemek ve böylece GAP bölgesine hayat veren Atatürk Barajının ekonomik ömrünü uzatmak için Dünya Bankası kredisi desteği ile yürütülen Doğu Anadolu Su Havzası Rehabilitasyon Projesi çerçevesinde, bu ilimizde 18 mikro havzada 1992-2001 yılı sonuna kadar 11 bin 985 ha. toprak muhafaza ağaçlandırması, yan derelerde oyuntu tahkimi için 195 km. lik kuru duvar eşik, 1005 ha. alanda mera ıslahı ve 1092 ha. alanda meşe rehabilitasyonu çalışması yapılmıştır. Proje 30 Eylül 2001 tarihinde sona ermiştir.

3,4- Kampanya çerçevesinde yapılan tüm harcamalar Adıyaman Valiliğinin koordinatörlüğünde ve kontrolünde yapılmış olup, Bakanlığımız bütçesinden herhangi bir harcama yapılmamıştır.

Yeşil Öncü Koordinatörü Prof. Dr. İsmail DUMAN tarafından, sponsorlar aracılığı ile toplanan paralarla 1998 yılında Adıyaman ili dışında boş bir alana elektrik, telefon ve su getirilmek suretiyle 12.200 kişilik Anfi Tiyatro, 205 adet tuvalet ve 50 adet duş yeri inşa ettirilmiş, 5.000 öğrencinin aynı zamanda yemek yiyeceği şekilde mutfak kurulmuş, ahşap masalar satın alınmıştır. Ayrıca; öğrencilerin kullanacağı fidan dikim malzemeleri çadır vs. temin edilmiştir.

Kampanya kapsamında Atatürk Barajı etrafındaki çıplak alanlarda, erozyonu azaltarak barajın ekonomik ömrünü uzatmak amacıyla 1.152.500 adet fidan dikimi ve tohum ekimi yapılmıştır. Bakanlığımız temin etmiş olduğu söz konusu fidanların dikiminde ve bakımında teknik destek sağlamıştır.

Bu kampanya dışında Bakanlığımız, yıllık bütçe imkanları ile Atatürk Barajı havzalarının muhtelif bölgelerinde ve baraja inen sel havzalarında, erozyonun önlenmesi amacıyla ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarını sürdürmektedir.

Çalışmaların boyutu yöre köylüsü ile birlikte tespit edilmekte olup, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarının önemli bir bölümü köy küznel kişiliği vasıtasıyla yöre köylüsüne yaptırılmaktadır. 2002 yılı içerisinde bu faaliyetler için Adıyaman AGM Başmühendisliğine 568 milyar 250 milyon TL. para gönderilmiştir. Yıl sonuna kadar 310 Milyar TL. daha gönderilecektir. Böylece, Adıyaman İline 2002 yılı içerisinde toplam gönderilecek para 878 Milyar 250 Milyon TL.'ye ulaşacaktır.

Adıyaman ilindeki ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarını yöredeki işsizliğin azaltılmasına da katkıda bulunan bir faaliyet niteliğindedir.

5- DSI Genel Müdürlüğü yasal çerçevede su yönetiminde etkin bir kuruluş olarak erozyonun kontrolü konusunda daima duyarlı bir yaklaşım içerisinde olup, bu çerçevede toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların sürekliliğini sağlamak ve etkinliğini arttırmak bakımından erozyonun kontrolüne ve dolayısıyla akarsu ve yan derelerde özellikle yatak hareketlerinden oluşan sediment taşınımının sınırlandırılması konusunda 6200 sayılı kuruluş yasasında görev verilmiş olmasına rağmen, çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu kapsamda Atatürk Barajı rezervuarına rüsubat taşıyan yan dereler 2001 yılı içerisinde yapılan etüdle belirlenmiş, özellikle sağ sahilde baraja mansap olan yan derelerde yoğun rüsubat hareketi olduğu ve rüsubatı baraja girmeden tersip bentleri ile depolamak üzere 40 adet tersip bendi yapılmasının gerektiği tespit edilmiştir. 2002 yılında özellikle enerji barajlarında erozyon ve rüsubat kontrolü için verilen ödeneklerden 400 milyar TL. Atatürk Barajı için ayrılmış olup, bu program 5 yıl süre ile yıllara sarı devam ettirilecek, ayrıca derelerin havzalarında erozyon kontrolü amaçlı ağaçlandırma çalışmaları da yapılacaktır.

6,7- DSI Genel Müdürlüğü tarafından Atatürk Barajı aks yerinde su kirliliğine yönelik bir istasyon kurulmuş olup, burada periyodik ölçümler yapılmaktadır. Ölçümlerde Atatürk Barajı aks yerindeki su kalitesi, A grubu inorganik parametreler açısından II. Sınıf (az kirlil), B grubu organik parametreler açısından I. Sınıf (temiz); bakteriyolojik açıdan II. Sınıf (az kirlil) olarak belirlenmiştir. Sonuçlara göre genelde Atatürk Barajının rezervuarındaki suyun az kirlil olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar gerektiği takdirde ilgili kurumlara mevcut durum değerlendirilmesi ile birlikte iletilmektedir.

Atatürk Barajı gölü havzasında yer alan yerleşimlerden Adıyaman (Merkez), Gerger, Samsat, Akıncılar, Bozova, Siverek, Hilvan, Çermik ve bu ilçelere bağlı çok sayıda köyün atık suları arıtılmaksızın baraj gölüne veya barajı besleyen akarsulara deşarj edilmekte ve dolayısıyla baraj gölü kirlenmektedir. Adıyaman Merkez kanalizasyon şebeke tesisleri tamamlanmış ancak arıtma tesisleri tamamlanamadığından henüz çalışmaya başlamamıştır. Adıyaman ilinde yalnız Samsat İlçesi atık su arıtma tesisi tamamlanmış ancak işletilmediği için atıl durumdadır. Kahta İlçesi kanalizasyon şebeke ve arıtma tesisinin yapımına GAP İdaresi tarafından devam edilmektedir.

Atatürk Barajı gölü, atık su arıtma, çöp depolama tesislerinin olmaması, sanayi ve tarımsal faaliyetlerden yüzeysel akış ve sızıntılarla gelen kirlenici yükler ve gölü besleyen akarsuların alıcı ortam olarak kullanılması, yetersiz altyapı nedeni ile kirlenme tehdidi altındadır. Ülkemizde toplum sağlığı ve çevre için büyük önem taşıyan "Su Kaynaklarının Korunması" 1986 yılında 19919 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği" ile Çevre Bakanlığı'na verilmiştir. Halihazırda yürütülen çalışmaların farklı kuruluşların yetki alanına girmesi nedeniyle, alınması gereken önlemler konusunda tek bir kuruluşun sorumlu olması mümkün görülmemektedir. İlgili kuruluşların yanı sıra yerel yönetimler, sivil toplum örgütlerini de içine alan bir yönetim modeli çerçevesinde gerekli teknik ve kurumsal düzenlemelerin yapılması durumunda Atatürk Barajının korunarak kullanılması mümkün olacaktır.

5.- Bolu Milletvekili İsmail Alptekin'in, kaldıkları prefabrikeler için katkı payı ödemeyen depremzedelere icra takibi başlatıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Bayındırlık ve İskan Bakanı Abdülkadir Akcan'ın cevabı (7/7884)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İsmail ALPTEKİN
Bolu Milletvekili

Yazılı basında çıkan "afetzedeye icra takibi" başlıklı haberde, Düzce Vali Yardımcımız Sayın Abdülkadir KARATAŞ'ın gazetelere yansıyan beyanlarında "hük sahibi olmayan depremzedelerin kaldıkları prefabrikeler için ayda 30 milyon lira katkı payı vermeleri gerektiği, ancak vatandaşların yüzde 50'sinin katkı payını ödemediklerini bu sebepten dolayı, depremzede vatandaşlarımıza icra takibi başlatıldığı" ifade edilmektedir.

Prefabrikelerde oturan kaç depremzede icralık olmuştur? Bu konuda ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Depremzedelerden alınan katkı payı konusunun vatandaşlar lehine çözümünü düşünüyor musunuz?

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
ANKARA

SAYI : B.09.APK.0.22.00.00.17/1461
KONU : Bolu Milletvekili
İsmail ALPTEKİN'in
Yazılı Soru Önergesi

30 TEMMUZ 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 12.07.2002 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-773-17/3904 sayılı yazı.

Başbakanlığın ilgi yazısı ekinde alınan T.B.M.M. Başkanlığı'nın 05.07.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-16116/38102 sayılı yazısı ekinde Bolu Milletvekili İsmail ALPTEKİN'in Sayın Başbakanımıza yönelttiği ve Sayın Başbakanımızın da Bakanlığım Koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını talep ettiği Basında Depremzede Vatandaşlara İcra Takibi başlatıldığı yolundaki haberlere ilişkin T.B.M.M. 7/7884 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi incelenmiş olup,cevabı ekte sunulmuştur.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Abdülkadir AKCAN
Bakan

BOLU MİLLETVEKİLİ
İSMAİL ALPTEKİN'İN T.B.M.M. 7/7884
ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Yazılı basında çıkan "afetzedeye icra takibi" başlıklı haberde,

Düzce Vali Yardımcımız Sayın Abdulkadir KARATAŞ'ın gazetelere yansıyan beyanatlarda "hak sahibi olmayan depremzedelerin kaldıkları prefabrikler için ayda 30 milyon lira katkı payı vermeleri gerektiği, ancak vatandaşların % 50 'sinin katkı payını ödemediklerini bu sebepten dolayı, depremzede vatandaşlarınıza icra takibi başlatıldığı" ifade edilmektedir.

Prefabriklerde oturan kaç depremzede icralık olmuştur? Bu konuda ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Depremzedelerden alınan katkı payı konusunun vatandaşlar lehine çözümünü düşünlüyömusunuz?

CEVAPLAR:

Bu güne kadar prefabrik konutlarda kalan depremzedelerden katkı payı alınmadığından bahisle haklarında icra takibi başlatılan hiçbir depremzede kişi veya aile bulunmamaktadır. Bu nedenle de prefabrik konutlarda oturan depremzedelerden icralık olan aile veya kişi mevcut değildir.

Vali Yardımcısı Abdulkadir KARATAŞ'ın gazetelere yansıyan böyle bir beyanat vermediği yapılan araştırmalarla anlaşıldığından böyle bir beyanat söz konusu değildir.

Depremzedelerden herhangi bir katkı payı alınmadığından depremzede lehine bir çözüm düşünülmemektedir. Ancak 7269 Sayılı Afet Yasasının 31. Maddesine göre işlemler yapılacaktır.

Milletvekili genel seçimlerinin yenilenmesi ve seçimin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına dair 889 sıra sayılı Anayasa Komisyonu raporuna verilen oyların sonucu:

Üye Sayısı : 550
Kabul edenler : 443
Reddedenler : 62
Çekimsizler : 3
Mükerrer oylar : 6
Toplam : 514
Açık Üyelikler : 14

Kabul edilmiştir.

Sıra Sayısı:

Birleşim: 123

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Adana	BİLDİK	İbrahim Yavuz	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Adana	BİLİCİ	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Adana	BUDAK	Yakup	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:24
Adana	ÇULHAOĞLU	Mehmet Metanet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Adana	DAĞLI	Mehmet Halit	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Adana	GÖREN	Ali	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	---	---
Adana	GÜLEK	Tayyibe	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:11
Adana	HALAMAN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:48
Adana	ÖZDEMİR	A. Fatin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Adana	ÖZTÜRK	Musa	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Adana	SEZER	Arif	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	---	---
Adana	TEKİN	Ali	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Adana	VURSAVUŞ	İsmet	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:40
Adana	YILDIRIM	Recai	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Adıyaman	BİLGİÇ	Mahmut Nedim	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Adıyaman	BOZKURT	Mahmut	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Adıyaman	FIRAT	Dengir Mir Mehmet	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Adıyaman	GÖKSU	Mahmut	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:09:27
Adıyaman	GÜLER	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Adıyaman	ÖZYOL	Mehmet	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Afyon	AÇBA	Sait	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Afyon	AKCAN	Abdülkadir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Afyon	ATTILA	İsmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Afyon	KAYAYERLİ	Müjdat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Afyon	ÖZSOY	Halil İbrahim	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Afyon	TELEK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:23
Afyon	YAKIN	Gaffar	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Ağrı	ERYILMAZ	Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:38
Ağrı	ESİN	Celal	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:12
Ağrı	KONYAR	Musa	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Ağrı	SEVEN	Nidai	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Amasya	GÖLLE	Akif	Adalet ve Kalkınma	KATILMADI	---	---
Amasya	İYİMAYA	Ahmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Amasya	SARAY ALPHAN	Gönül	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Amasya	UÇAŞ	Adnan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:59
Ankara	AKBULUT	Yıldırım	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Ankara	AKGÖNENÇ MUĞİS	Oya	Saadet Partisi	KATILMADI	---	---
Ankara	ARSEVEN	Nejat	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:32
Ankara	ARSLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:22
Ankara	AYDIN	Koray	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:45
Ankara	AYGÜN	Oğuz	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Ankara	BAYER	Melda	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:23
Ankara	BEDÖK	Saffet Ankan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Ankara	ÇELİK	M. Zeki	Saadet Partisi	KATILMADI	---	---
Ankara	ÇETİN	Şefkat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:23
Ankara	ÇEVİK	Sedat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:10:01

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ankara	ÇİÇEK	Cemil	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:26
Ankara	ERDAL	Birkan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Ankara	GÜRKAN	Uluç	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Ankara	GÜROCAK	Ayşe	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:09
Ankara	IŞIKLAR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Ankara	İÇLİ	H.Tayfun	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:03
Ankara	KÜÇÜK	Abdurrahman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Ankara	ÖZDEMİR	Hayrettin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:11:47
Ankara	ÖZDOĞU	Esvet	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:19
Ankara	PAÇACI	Mustafa Cihan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:10:30
Ankara	SANAY	Eyyüp	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Ankara	SEÇKİNER	Yücel	Anavatan Partisi	~~KABUL~~	---	---
Ankara	SEZER	M. Zeki	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:11
Ankara	TÖMEN	Aydın	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:06
Ankara	ULUCAK	Rıza	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:02
Ankara	ULUĞBAY	Hikmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:22
Ankara	YAHNİCİ	Şevket Bülent	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Antalya	AYDOĞAN	Cengiz	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Antalya	BAYSARI	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:21
Antalya	ÇELEN	Salih	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:26
Antalya	ÇELİK	Kemal	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Antalya	GÜRDAL	İbrahim	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Antalya	MÜDERRİSOĞLU	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Şaati
Antalya	OKUDAN	Mehmet Zeki	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:12
Antalya	SAYIN	Ahmet Sancar	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Antalya	ŞAHİN	Metin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Antalya	TOSKAY	Tunca	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:43
Antalya	ÜNAL	Nesrin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Antalya	VURAL	Mustafa	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:03
Artvin	BAYRAK	Ergün	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Artvin	EKİNCİ	Hasan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:32
Aydın	ALTINKAYA	Cengiz	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:03
Aydın	DIKİMEN	Halit	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:37
Aydın	GÖNÜL	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Aydın	KUMCUOĞLU	Ertuğrul	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Aydın	ONGUN	Bekir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Aydın	PIŞKINSÜT	Sema	Toplumcu Demokrat	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Aydın	UZUNIRMAK	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Aydın	YALOVA	Yüksel	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Balkesir	AYTEKİN	İlhan	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
Balkesir	GÖKMEN	Aydın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Balkesir	GÜLTEKİN	Numan	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:12:27
Balkesir	GÜNER	Agah Oktay	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Balkesir	KALKAN	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Balkesir	KANBER	Tamer	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:23
Balkesir	KARAHAN	M. Güven	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:21

İli	Soyadı-	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Şaati
Balıkesir	ÖZGÜN	İsmail	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Balıkesir	YILMAZYILDIZ	İlyas	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Bilecik	ARABACI	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Bilecik	VARDAR	Sebahat	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:19
Bingöl	GÜLER	Mahfuz	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Bingöl	KORKUTATA	Hüsamettin	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:52
Bingöl	YÖNDAR	Necati	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Bitlis	ÇEVİK	Yahya	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:41
Bitlis	ERGEZEN	Zeki	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Bitlis	GAYDALI	Edip Safder	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Bitlis	ORAL	İbrahim Halil	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Bolu	ALPTEKİN	İsmail	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Bolu	HOŞVER	Necmi	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Bolu	KARSLIOĞLU	Mustafa	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Bolu	ÖZCAN	Ersoy	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Burdur	COŞKUNER	Süleyman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:45
Burdur	MACİT	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:24
Burdur	ÖRS	Mustafa	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:12:11
Bursa	ARABACI	Ali	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Bursa	BEYRELİ	Ali Rahmi	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:55
Bursa	ÇELİK	Faruk	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Bursa	GÜLENER	Fahrettin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:32
Bursa	KARAPAŞAOĞLU	Mehmet Altan	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:09:54

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Bursa	KORKMAZ	Hayati	Demokratik Sol Parti	RED	31.07.2002	19:08:12
Bursa	OCAK	Orhan	Demokratik Sol Parti	RED	31.07.2002	19:08:12
Bursa	ORHAN	Burhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:26
Bursa	ÖNAL	Recep	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:28
Bursa	ÖZALP	Teoman	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Bursa	SÖNMEZ	Kenan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Bursa	SÖNNETÇİOĞLU	Ahmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Bursa	ŞEN	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:32
Bursa	TAYAN	Turhan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Bursa	TEZMEN	Oğuz	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Bursa	YALÇINBAYIR	Ertuğrul	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Çanakkale	ERSÜMER	Cumhur Mustafa	Anavatan Partisi	~~KABUL~~	---	---
Çanakkale	KIRBAŞ	Sadık	Demokratik Sol Parti	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Çanakkale	ŞAHİN	Nevfel	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:53
Çankırı	DURAN	Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:47
Çankırı	KARAGÖZ	Hüseyin	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Çankırı	KELEŞ	İrfan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Çorum	AKSOY	Bekir	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Çorum	ÇAY	Abdulhatuk Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Çorum	HATİBOĞLU	Yasin	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Çorum	KARACA	Melek DENLİ	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Çorum	KAYIRICI	Vahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Denizli	ASLAN	Beyhan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Denizli	AYKURT	Mustafa Kemal	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Denizli	ERBEYİN	Salih	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:28
Denizli	ERÇELEBİ	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:08
Denizli	GÖZLÜKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Denizli	KESKİN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:11:56
Denizli	KOCABATMAZ	Mehmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:57
Diyarbakır	ASLAN	Osman	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Diyarbakır	ATİK	Nurettin	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:56
Diyarbakır	DİLEK	Nurettin	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:50
Diyarbakır	ENSARIOĞLU	Mehmet Salim	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:05
Diyarbakır	ERDOĞMUŞ	Abdülbaki	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Diyarbakır	GÜNBEY	Sacit	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:45
Diyarbakır	HAŞİMİ	Seyyit Haşim	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Diyarbakır	HATİPOĞLU	Ömer Vehbi	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Diyarbakır	SEYDAOĞLU	Sebğatullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Diyarbakır	SÜMER	Salih	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
Diyarbakır	TURGUT	Abdülşamet	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:35
Edime	BULUT	Evren	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:49
Edime	ERTÖRK	Ali Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:10
Edime	İLİMEN	Mustafa	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Edime	ŞİMŞEK	Şadan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:25
Elazığ	AĞAR	Mehmet	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Elazığ	GÜL	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Şaati
Elazığ	ÖZTEK	Latif	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Elazığ	TUNÇ	Ahmet Cemil	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Erzincan	AKSU	Mihrali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Erzincan	KARAKAYA	Tevhit	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Erzincan	KARAKELLE	Sebahattin	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Erzurum	ERTUGAY	Zeki	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:43
Erzurum	ESENGÜN	Lütfü	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Erzurum	GÖKDEMİR	Ayvaz	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Erzurum	HİMOĞLU	Mücahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Erzurum	KÖSE	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Erzurum	KUKARACI	Fahrettin	Saadet Partisi	RED	31.07.2002	19:08:10
Erzurum	POLAT	Aslan	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Erzurum	POLAT	Cezmi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Eskişehir	ALBAY	Necati	Demokratik Sol Part	~~KABUL~~ RED	---	---
Eskişehir	BÜYÜKERMAN	Mehmet Mail	Bağımsız Milletvekili	RED	31.07.2002	19:11:29
Eskişehir	DEDELEK	İbrahim Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Eskişehir	ERDİR	Mahmut	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Eskişehir	SAZAK	Süleyman Servet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Eskişehir	YILDIRIM	Mehmet Sadri	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:40
Gaziantep	AKTAŞ	Nurettin	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:02
Gaziantep	AY	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Gaziantep	İLİKSOY	Ali	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Gaziantep	KONUKOĞLU	İbrahim	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:11:53

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Gaziantep	ÖZDEMİR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:10:53
Gaziantep	TAŞAR	Mustafa Rüşü	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Gaziantep	TIRYAKI	Mehmet Hanifi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:10:58
Gaziantep	YILMAZ	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:21
Giresun	AKGÜN	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:08
Giresun	ALÇELİK	Turhan	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:02
Giresun	KARA	Burhan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:14
Giresun	YAMAN	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:03
Giresun	ZAIMOĞLU	Rasim	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:28
Gümüşhane	DOĞAN	Lütfi	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:19
Gümüşhane	YAŞAR	Bedri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Hakkari	PARLAK	Evliya	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Hakkari	PIRÜZBEYOĞLU	Mecit	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Hakkari	TÖRE	Hakkı	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KAB UL	---	---
Hatay	AYKUT	Hakkı Oğuz	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:06
Hatay	ÇIRKIN	Süleyman Turan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:26
Hatay	DÖNEN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:50
Hatay	GEÇER	Mustafa	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:26
Hatay	GÜNAY	Ali	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Hatay	KALKAN	Meñ	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:57
Hatay	MISTIKOĞLU	Levent	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:24
Hatay	ŞANDIR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Hatay	TARHAN	Mehmet Nuri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:09

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Isparta	AKSOY	Osman Gazi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Isparta	GÜL	Ramazan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:21
Isparta	MUMCU	Erkan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Isparta	ZORLU	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:48
Mersin(İçel)	ER	Ali	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Mersin(İçel)	GÜNGÖR	Ali	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Mersin(İçel)	GÖVEN	Turhan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Mersin(İçel)	KAYA	Yalçın	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Mersin(İçel)	KILINÇ	Hidayet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:02
Mersin(İçel)	ÖKSÜZ	Eris	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Mersin(İçel)	ÖZGENÇ	Edip	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:21
Mersin(İçel)	SERİN	Akif	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:39
Mersin(İçel)	TALAY	M. İstemihan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Mersin(İçel)	TEKELİOĞLU	Cahit	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:55
Mersin(İçel)	YILMAZ	Ayfer	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Mersin(İçel)	YÜCELEN	Rüşü Kazım	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
İstanbul	ADAN	Celal	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:44
İstanbul	AĞAOĞLU	Fadlı	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:37
İstanbul	AKARÇALI	Bülent	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:33
İstanbul	AKSU	Abdülkadir	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:13
İstanbul	AKTAŞ	Ziya	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:26
İstanbul	AL	Erol	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
İstanbul	ANDICAN	Ahat	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saat
İstanbul	ATEŞ	Azmi	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:18
İstanbul	AYAYDIN	Aydın	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	AYRIM	Şamil	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:25
İstanbul	BAŞ	Mustafa	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:18
İstanbul	BAŞEĞMEZ	Mukadder	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:28
İstanbul	BUDAK	Rıdvan	Bağımsız Milletvekili	CEKIMSER	31.07.2002	19:09:11
İstanbul	COŞKUN	Ali	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:59
İstanbul	ÇAĞAN	Nami	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:07
İstanbul	ÇAKAR	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:30
İstanbul	ÇİLLER	Tansu	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:09
İstanbul	YILMAZ DOĞAN	Perihan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:08
İstanbul	DÜZ	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	RED	31.07.2002	19:08:14
İstanbul	ECEVİT	Bülent	Demokratik Sol Part	~~KABUL~~ RED	---	---
İstanbul	EMRE	Süleyman Arif	Saadet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	ERDENER	Yücel	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:17
İstanbul	FIRAT	Mehmet Fuat	Anavatan Partisi	RED	31.07.2002	19:08:24
İstanbul	GÖK	Bülent Ersin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:21
İstanbul	GÜL	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:38
İstanbul	GÜLER	Zafer	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:02
İstanbul	GÜNDÜZ	İrfan	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:16
İstanbul	GÜZEL	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:10
İstanbul	HUN	Ediz	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
İstanbul	İRTEMÇELİK	Mehmet Ali	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:13

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	KAHRAMAN	İsmail	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:30
İstanbul	KANSU	Hüseyin	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:25
İstanbul	KARAKOYUNLU	Yılmaz	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:08
İstanbul	KARAKUŞ	Nazire	Toplumcu Demokrat	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KAVAK	Cavit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KILIÇ	Osman	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:15
İstanbul	KOZAKÇIOĞLU	Hayri	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
İstanbul	KOCAOĞLU	Emre	Anavatan Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--	--:--
İstanbul	KÖSE	M. Tahir	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:09
İstanbul	MENDERES	Aydın	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	MERT	Hüseyin	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:06
İstanbul	NAS	Nesrin	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:35
İstanbul	OĞUZ	Ali	Saadet Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	--:--	--:--
İstanbul	OKUMUŞ	Nazif	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
İstanbul	ÖZ	Esat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:20
İstanbul	ÖZKAN	H.Hüsamettin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:26
İstanbul	ÖZKAN	Söhan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
İstanbul	ÖZTÜRK	Bozkurt Yaşar	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
İstanbul	PAK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:26
İstanbul	SARUHAN	Necdet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:38
İstanbul	SERBEST	Sulhiye	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:52
İstanbul	SİPAHI	Bahri	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
İstanbul	SÖKMENOĞLU	Murat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	ŞAHİN	Mehmet Ali	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:08
İstanbul	TAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:49
İstanbul	TANER	Güneş	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:40
İstanbul	TANTAN	Sadettin	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--	--
İstanbul	TOPRAK	Erdoğan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--	--
İstanbul	TUZCU	Şadan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
İstanbul	TÜRKER	Masum	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:14
İstanbul	VERKAYA	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
İstanbul	YAGIZ	Süleyman	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:09
İstanbul	YALÇINTAŞ	Nevzat	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:26
İstanbul	YAZICI	Cahit Savaş	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:01
İstanbul	YUMAKOĞULLARI	Osman	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
İstanbul	ZENGİN	Bahri	Saadet Partisi	RED	31.07.2002	19:08:28
İzmir	ASLAN	Güler	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:12
İzmir	BAŞARAN	Saffet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:37
İzmir	BIÇAKÇIOĞLU	Burhan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
İzmir	ÇAĞLAYAN	B. Suat	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:08
İzmir	ÇELEBİ	Işın	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:23
İzmir	ÇÜMEN	Mehmet	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:58
İzmir	DAYIOĞLU	Salih	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
İzmir	DIRİ	Hayri	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:24
İzmir	GÜREL	Şükrü Sina	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:05
İzmir	KIRKPINAR	Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:03

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İzmir	METİN	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:10
İzmir	MUTMAN	Atila	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:07
İzmir	ORAL	Sümer	Anavatan Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
İzmir	ÖZCAN	Mehmet	Toplumcu Demokrat	KABUL	31.07.2002	19:08:07
İzmir	SAYGIN	İşlay	Anavatan Partisi	RED	31.07.2002	19:08:19
İzmir	SERDAROĞLU	Rifat	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
İzmir	SEZGİN	Rahmi	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:04
İzmir	SÖYLEMEZ	Hasan Ufuk	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
İzmir	TANIK	Süha	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:04
İzmir	TANRIKULLU	Ahmet Kenan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:06
İzmir	TARTAN	Hakan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:20
İzmir	ULUPINAR	Yıldırım	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
İzmir	VATAN	Kemal	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
İzmir	VURAL	Oktay	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Kars	AKÖZÜM	İlhan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:39
Kars	AYDAR	Arsian	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Kars	BİLGİR	Çetin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:02
Kastamonu	BAŞESGİOĞLU	Murat	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:35
Kastamonu	DİLEKÇİ	M. Hadi	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Kastamonu	SERDAROĞLU	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Kastamonu	TEKİNEL	Nurhan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:45
Kayseri	BAKTIR	Hamdi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Kayseri	CEM	İsmail	Yeni Türkiye Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---

T.B.M.M.

B : 123

31.7.2002

O : 2

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kayseri	ÇAKMAKOĞLU	Sabahattin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:24
Kayseri	ESEN	Sevgi	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Kayseri	GÜL	Abdullah	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:32
Kayseri	KAPUSUZ	Salih	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:09:12
Kayseri	ÜSTÜNBAŞ	Hasan Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:22
Kayseri	YAKUT	Sadık	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Kırklareli	KARAGÖZ	Nural	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:37
Kırklareli	ÖZBİLEN	Cemal	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Kırklareli	TEKİN	Necdet	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Kırşehir	HAYKIR	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Kırşehir	MİRZAOĞLU	Ramazan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:10
Kırşehir	TECER	Fikret	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:32
Kocaeli	AKŞENER	Meral	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:32
Kocaeli	ARKAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Kocaeli	BATUK	Mehmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Kocaeli	ÇALIK	Halil	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Kocaeli	DURMUŞ	Cumali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:19
Kocaeli	EKŞİ	Sefer	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Kocaeli	GÖNÜL	Mehmet Vecdi	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Kocaeli	İMAMOĞLU	M. Turhan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Kocaeli	KÖSE	Kemal	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:33
Kocaeli	PEPE	Osman	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Konya	ARI	Hüseyin	Bağımsız Milletvekili	RED	31.07.2002	19:08:14

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Konya	BAL	Faruk	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:30
Konya	CANDAN	Veysel	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Konya	ÇETİN	Remzi	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Konya	GEBEŞ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:47
Konya	GÖLHAN	Mehmet	Doğruyol Partisi	CEKIMSER	31.07.2002	19:09:24
Konya	GÖNEN	Mustafa Sait	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Konya	GÜNERİ	Teoman Rıza	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Konya	HALICI	Mehmet Emrehan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:50
Konya	İZGİ	Ömer	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	-- --	-- --
Konya	KAYA	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:50
Konya	KEÇECİLER	Mehmet	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Konya	ÖKSÜZ	Özkan	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Konya	YALMAN	Lütfi	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Konya	YAVUZ	Mehmet Ali	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Kütahya	AKÇALI	Cevdet	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ RED	-- --	-- --
Kütahya	KARA	Emin	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:30
Kütahya	KARAKUŞ	Seydi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:48
Kütahya	KARAKUYU	İsmail	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Malatya	AKDOĞAN	Miraç	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:33
Malatya	ASİLTÜRK	Oğuzhan	Saadet Partisi	KATILMADI	-- --	-- --
Malatya	CANBAY	Yaşar	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Malatya	COŞKUN	Basri	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Malatya	DURHAN	Namık Hakan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:31

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Malatya	KUTAN	Recal Mehmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:22
Malatya	ÖZAL	Ahmet Tevfik	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:42
Manisa	AKÇALI	Rıza	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Manisa	AKGÜL	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Manisa	ARINÇ	Bölent	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:24
Manisa	BOZDAĞ	İsmail	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:14
Manisa	ÇETİNKAYA	Mehmet Necati	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Manisa	ENÖZ	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Manisa	GÜLAY	Hasan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Manisa	PAKDEMİRLİ	Ekrem	Anavatan Partisi	KATILMADI	---	---
Manisa	SERDENGEÇTİ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Manisa	YAZAR	M. Cihan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Kahramanmaraş	DOĞAN	Ali	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Kahramanmaraş	DOĞAN	Avni	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Kahramanmaraş	KAMALAK	Mustafa	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:53
Kahramanmaraş	KAYA	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Kahramanmaraş	KOCABAŞ	Metin	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
Kahramanmaraş	ÖZBAŞ	Edip	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Kahramanmaraş	SAĞLAM	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Kahramanmaraş	SEZAL	Ali	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Kahramanmaraş	TANER	Nevzat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Mardin	ADAK	Fehim	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:48
Mardin	ÇELEBİ	Süleyman	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:22

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Mardin	ERTAŞ	Ömer	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:11
Mardin	MUSAOĞLU	Metin	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:30
Mardin	ŞAHİN	Veysi	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:47
Mardin	TUĞMANER	Mustafa Kemal	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Muğla	DİKMEN	Tunay	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Muğla	ERGUN	Metin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Muğla	ÖZYER	Hasan	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:31
Muğla	TOPALOĞLU	Nazif	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:13
Muğla	UZUNHASAN	Fikret	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:28
Muğla	YAZICI	İbrahim	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
Muş	EKER	Zeki	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Muş	KEMALOĞLU	Erkan	Anavatan Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---
Muş	YAVUZ	Mümtaz	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Muş	YILDIZ	Sabahaddin	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Nevşehir	ÇEVİK	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Nevşehir	ELKATMIŞ	Mehmet	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Nevşehir	TAŞKIN	Mükremin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Niğde	BARAN	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Niğde	DOĞANLAR	Eyüp	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Niğde	LEVENT	Mükremin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Ordu	ÇABUK	İhsan	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:33
Ordu	ENGİNYURT	Cemal	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:20
Ordu	FATSA	Eyüp	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:51

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ordu	KOÇAK	Sefer	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:48
Ordu	KONYALI	Hasan Fehmi	Bağımsız Milletvekili	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Ordu	YILDIRIM	Yener	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:50
Ordu	YÜRÜR	Şükrü	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:19
Rize	BEKAROĞLU	Mehmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Rize	KABİL	Ahmet	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:40
Rize	YILMAZ	Mesut Ahmet	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Sakarya	AYDIN	Nezir	Saadet Partisi	KATILMADI	---	---
Sakarya	AYHAN	Cevat	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:56
Sakarya	ERCAN	Nezhat	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:23
Sakarya	SAVAŞ	Ş. Ramis	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:44
Sakarya	TARANOĞLU	Ersin	Anavatan Partisi	RED	31.07.2002	19:08:30
Sakarya	ZİHNİOĞLU	Osman Fevzi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Samsun	AÇIKGÖZ	Yekta	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:10
Samsun	AYDIN	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Samsun	CENGİZ	Tanık	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:25
Samsun	ÇAKAR	Mehmet	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:22
Samsun	ÇINAROĞLU	Vedat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Samsun	DEMİRCAN	Ahmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:27
Samsun	KABATAS	Kemal	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Samsun	KAPICI	Şenel	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Samsun	SEZGİN	Erdogan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:56
Samsun	UZUNKAYA	Musa	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:14

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Siirt	AYDIN	Ahmet Nurettin	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:56
Siirt	YARAYAN	Takiddin	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:33
Sinop	BOSTANCIOĞLU	Metin	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Sinop	BOZKURT	Kadir	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Sinop	TOPÇU	Yaşar	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Sivas	CEYLAN	Mehmet	Buyuk Birlik Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:14
Sivas	DEMİRCİ	Musa	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Sivas	GÖKALP	Hüsnü Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:29
Sivas	GÜLEÇ	M. Cengiz	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Sivas	KARAMOLLAOĞLU	Temel	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:30
Sivas	ŞENER	Abdülalif	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Tekirdağ	AYTEKİN	Fevzi	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:12
Tekirdağ	DAYANIKLI	Bayram Fırat	Demokratik Sol Part	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Tekirdağ	İLGÜN	Nihan	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:25
Tekirdağ	SÖLÜN	Enis	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Tekirdağ	ZAMANTILI	Ahmet	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Tokat	BALAK	Hasan Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Tokat	CEYLAN	Lütfi	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Tokat	DAĞCIOĞLU	M. Ergün	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:59
Tokat	DOĞRU	Reşat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:59
Tokat	EREK	Ali Şevki	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Trabzon	AŞIK	Eyüp	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Trabzon	BAŞARAN	Ali Kemal	Anavatan Partisi	~~KABUL~~ KABUL	---	---

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Trabzon	BIÇAKÇIOĞLU	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:29
Trabzon	ÇELEBİ	Nail	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:07
Trabzon	MALKOÇ	Şeref	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Trabzon	TUNCER	Ali Naci	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Trabzon	TÜRK	Hikmet Sami	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:17
Tunceli	GENÇ	Kamer	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Tunceli	GÜNDOĞAN	Bekir	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Şanlıurfa	AKMAN	Yahya	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:43
Şanlıurfa	BUCAK	Sedat Edip	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:54
Şanlıurfa	CEVHERİ	Necmettin	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:31
Şanlıurfa	ÇAKMAKLI	Muzaffer	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:09
Şanlıurfa	GÜLPINAR	Eyyüp Cenap	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:09:45
Şanlıurfa	GÜNEŞ	Mehmet	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Şanlıurfa	İZOL	Zülfikar	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Şanlıurfa	KARAVAR	Ahmet	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Şanlıurfa	YALÇINKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:47
Şanlıurfa	YANMAZ	Mustafa Niyazi	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Uşak	ÖZGÖBEK	Hasan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:49
Uşak	ÜNAL	Mehmet Yaşar	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:47
Uşak	YILMAZ	Armağan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Van	ARVAS	Maliki Ejder	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Van	BAYRAM	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	---	---
Van	ÇELİK	Hüseyin	Adalet ve Kalkınma I	KABUL	31.07.2002	19:08:12

İl	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saat
Van	ÇEVİK	Ayhan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:04
Van	ERBAŞ	Fethullah	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:11:16
Van	GÜLTEPE	Fetullah	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Van	İNAN	Kamran	Anavatan Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	---	---
Yozgat	ARSLAN	İlyas	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Yozgat	ÇİÇEK	Mehmet	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:51
Yozgat	ERSOY	Ahmet Erol	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Yozgat	KAYALAR	Lütfullah	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:34
Yozgat	TÜRKER	Mesut	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Yozgat	ÜŞENMEZ	Şuayip	Milliyetçi Hareket Pa	~~KATILMADI~~ KABUL	---	---
Zonguldak	ATASOY	Veysel	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:10:45
Zonguldak	BARUTÇU	Ömer	Doğruyol Partisi	~~KATILMADI~~ KABUL	---	---
Zonguldak	BAYCIK	Tahsin Boray	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:18
Zonguldak	CERRAHOĞLU	İsmail Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Zonguldak	GEMİCİ	Hasan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:11
Zonguldak	ÜSTÜNKOL	Ömer	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:41
Aksaray	AKIN	Murat	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:03
Aksaray	ESER	Kürşat	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Aksaray	SOMUNCUOĞLU	Sadi	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Aksaray	TOPRAK	Ramazan	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Bayburt	KARDEŞ	Şaban	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:14
Bayburt	PAMUKÇU	Suat	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:39
Karaman	ÇALIŞ	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:10

T.B.M.M.

B : 123

31.7.2002

O : 2

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Karaman	ÜNAL	Zeki	Adalet ve Kalkınma	~~KABUL~~ KABUL		
Karaman	ÖNLÜ	Fikret	Demokratik Sol Part	~~KABUL~~ RED		
Kırıkkale	ALBAYRAK	Kemal	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Kırıkkale	DURMUŞ	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Kırıkkale	FILİZ	Hacı	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:27
Kırıkkale	GÖKBULUT	Nihat	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:17
Batman	AYDIN	Alaaddin Sever	Saadet Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:24
Batman	HAMİDİ	Atullah	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Batman	İSEN	Burhan	Anavatan Partisi	KATILMADI		
Batman	ÖZDEMİR	Feris	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:44
Şimşak	DEĞER	Mehmet Said	Doğruyol Partisi	KATILMADI		
Şimşak	SEYDA	Abdullah Veli	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Şimşak	YILDIRIM	Mehmet Salih	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:20
Bartın	ÇAKAN	Zeki	Anavatan Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:05
Bartın	YAZICIOĞLU	Cafer Tufan	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:27
Arslahan	DEMİR	Faruk	Yeni Türkiye Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:10
Arslahan	KAYA	Saffet	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Iğdır	BOZYEL	Abbas	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:08
Iğdır	GÜNER	Ali	Anavatan Partisi	RED	31.07.2002	19:08:10
Yalova	OKUYAN	Yaşar	Anavatan Partisi	~~KABUL~~ KABUL		
Yalova	SUNA	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:09:04
Karabük	EREN	Mustafa	Doğruyol Partisi	KABUL	31.07.2002	19:08:16
Karabük	KARAN	Erol	Demokratik Sol Part	RED	31.07.2002	19:08:16

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saatİ
Karabük	YILMAZ	İlhami	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:09:11
Kilis	GÜREŞ	Doğan	Doğruyol Partisi	~~KABUL~~ KANUN	--:--	--:--
Kilis	NACAR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:15
Osmaniye	BAHÇELİ	Devlet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:13
Osmaniye	BÜYÜKÖZTÜRK	Bürol	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:12
Osmaniye	KUNDAKÇI	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KABUL	31.07.2002	19:08:06
Osmaniye	ÖNAL	Şükrü	Adalet ve Kalkınma	KABUL	31.07.2002	19:08:37

T.B.M.M.

B: 123

31.7.2002

0:2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

GÜNDEMİ

DÖNEM : 21

YASAMA YILI : 4

123 ÜNCÜ BİRLEŞİM (Olağanüstü)

31 . 7 . 2002 ÇARŞAMBA

Saat : 15.00

KISIMLAR

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SOZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE
BİRLİKTE MECLİS KURULUŞUNA GELEN
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Adalet Komisyonu
31.7.2002 Çarşamba
Saat : 10.00

* TBMM Hesaplarını İnceleme Komisyonu
31.7.2002 Çarşamba
Saat : 11.00

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

123 ÜNCÜ BİRLEŞİM (Olağanüstü) 31 . 7 . 2002 ÇARŞAMBA

Saat : 15.00

---

1 - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

---

1. - Başbakanlık Tezkeresi

---

2 - ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

---

3 - SEÇİM

---

1. - Komisyonlarda boş bulunan üyeliklere seçim

---

4 - OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

---

5 - MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

---

6 - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

---

7 - SÖZLÜ SORULAR

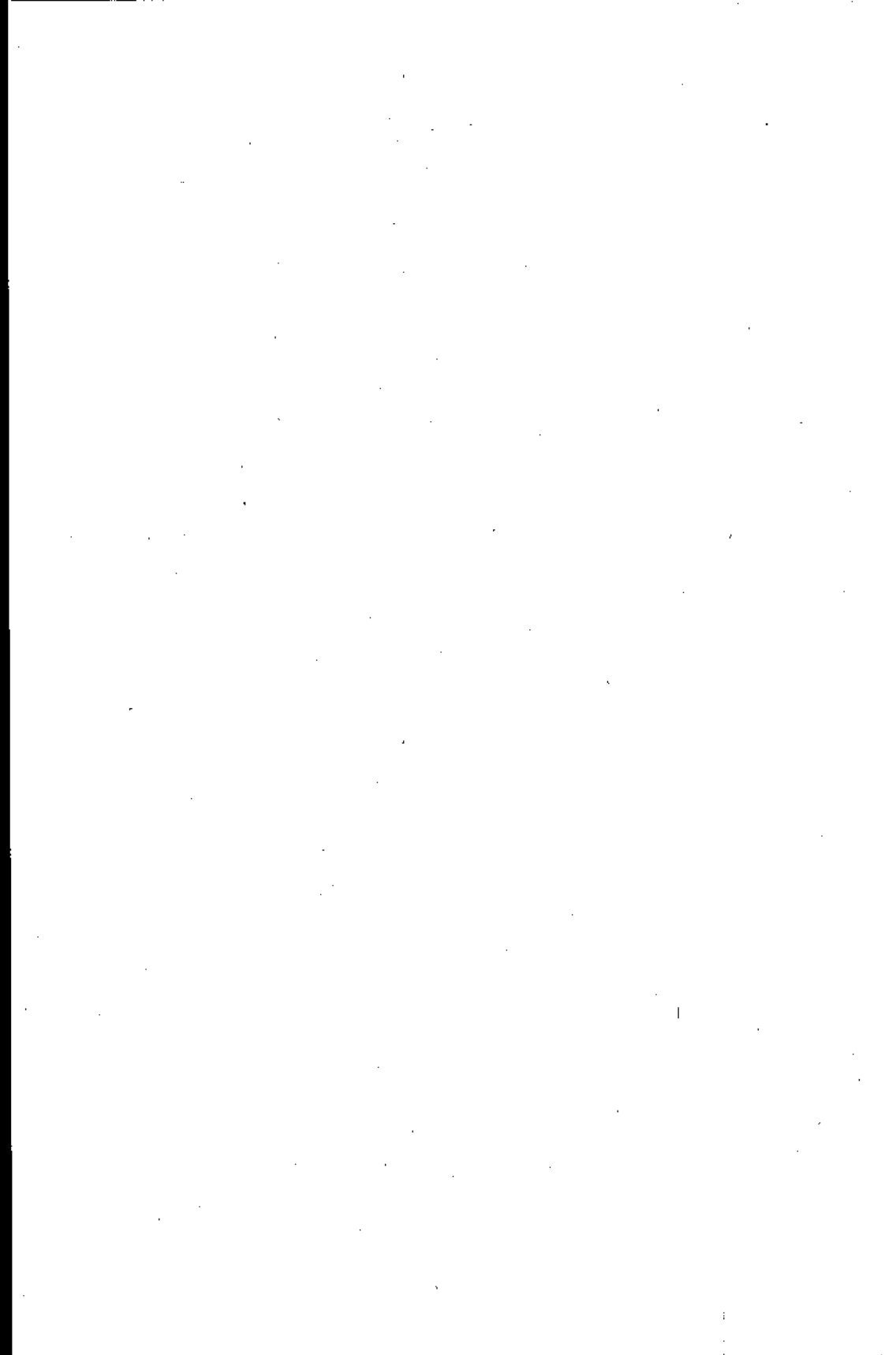

---

8 - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 889)

Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır'ın; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arınç, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in; Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 Tarihinde Yapılması Hakkındaki Önergeleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (4/499, 4/500, 4/501)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Siyasal belirsizliğin beslediği ekonomik kriz, ülkeyi sosyal krizin ve kaosun eşiğine getirmiştir.

Fiilen başbakansız 57 nci Hükümetin dayandığı Meclis çoğunluğu, milletteki desteğini tamamen kaybetmiştir. Millî irade ile Meclis çoğunluğu arasındaki temsil çatışmasının süratle giderilmesi gerekir.

Türkiye, tarihi kararların arefesindedir. Mevcut siyasi belirsizlik ve koalisyon uyumsuzluğu, Avrupa Birliği hedefini engellemektedir.

Millî iradeye müracaat, erken seçim kararı almak yegâne çaredir. Millî iradeden taze bir siyasi irade çıkarılmalıdır.

Belirtilen nedenlerle, Anayasanın 77 nci ve 2839 sayılı Yasanın 8 nci maddeleri kapsamında, milletvekili erken genel seçiminin, 3 Kasım 2002 tarihinde, Pazar günü yapılmasını (yenilenmesini), teklifimizin karara bağlanmasını arz ve talep ederiz.

Turhan Güven

İçel

DYP Grup Başkanvekili

Ali Rıza Gönül

Aydın

DYP Grup Başkanvekili

Nevzat Ercan

Sakarya

DYP Grup Başkanvekili

Ahmet İyimaya

Amasya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimlerinin yenilenmesi ve erken milletvekili genel seçiminin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılması için Anayasanın 77 nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 95 nci maddeleri uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı alınması için gereğini arz ve talep ederiz.

Koray Aydın
Ankara
MHP Grup Başkanvekili

10.7.2002
İsmail Köse
Erzurum
MHP Grup Başkanvekili

Mehmet Şandır
Hatay
MHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Millî iradenin tecelligâhı olan TBMM, 21 inci Yasama Döneminde verimli bir dönem geçirmiş, reform niteliğinde başarılı çalışmalar yapmıştır.

Aynı yasama döneminde görev yapan üç partili koalisyon hükümeti ise, üstlendiği tarihten sorumlulukların şuurunu içerisinde yüce milletimizin ve onun temsilcileri olan yüce parlamentonun yakın desteğinin sağlandığı cesaretle ve güçle yılların birikimi sorunların üzerine kararlılıkla eğilmiştir. Üç ayrı partiden oluşmasına rağmen büyük bir uzlaşma ve cesaret örneği sergileyerek millî menfaatlerimizi ön planda tutan bir anlayışla, reformist bir hükümet niteliği kazanmıştır.

Siyasî şartlarda meydana gelen son gelişmeler karşısında büyük Türk milletinin hakemliğine başvurmanın zamanı gelmiştir. Yapılacak erken seçimler sonucunda ortaya çıkacak yeni parlamento, milletimizden aldığı şevkle içtel ve dışta karşılaşacağı her türlü sorunla başedecektir.

Açıklanan gerekçelerle, Milletvekili Erken Genel Seçiminin bir an önce yapılması yönünde Anayasanın 77 nci maddesi hükümünün işletilmesi ve erken seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması ülke menfaatleri açısından yararlı olacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

28 Mayıs 1999 tarihinde aralarında imzaladıkları Koalisyon Protokolüyle bir araya gelen Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi tarafından kurulan ve 9 Haziran'da TBMM'den güvenoyu alan 57 nci Hükümet kamuoyu desteğini tamamen yitirmiş ve Koalisyonu oluşturan partiler arasında yaşanan uyumsuzluk doruğa ulaşmıştır. Ülkenin en temel konularında uzlaşamayan mevcut Hükümet ülkeye sadece zaman kaybettirmektedir.

Bunlara ek olarak, Başbakan Yardımcısı ve birçok Bakanın istifasının hemen ardından Koalisyonun büyük ortağı DSP'de birbiri ardına yaşanan istifalar 57 nci Hükümetin fiilen bittiğinin en bariz göstergesidir. Dengeleri bıçak sırtında olan ekonomisi ile zaten çok kritik bir dönemden geçmekte olan Türkiye'ye mevcut Hükümetin vereceği bir şey kalmamıştır. Hükümet üyeleri ve DSP'li milletvekillerinden gelen istifalar ve siyasette yaşanan gelişmeler Türkiye'nin AB ile olan ilişkilerini de sekteye uğratabilecek boyuttadır. Erken seçim kararı almaktan başka bir çözüm kalmamıştır. Siyasî belirsizliği daha da derinleştirerek yeni bir ekonomik ve sosyal krize neden olmadan acilen millet iradesine başvurmak, seçim kararı almak artık bir zaruret haline gelmiştir.

Bütün bu gerçeklerle, Anayasanın 77 nci ve 2839 sayılı yasanın 8 inci maddesi çerçevesinde, Milletvekili Erken Genel Seçiminin, 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması teklifimizin karara bağlanmasını arz ederiz.

Bülent Arınç

AK Parti
Grup Başkanı

Salih Kapusuz

AK Parti
Grup Başkanvekili

M. Ali Şahin

AK Parti
Grup Başkanvekili

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 4/499, 4/500, 4/501

Karar No. : 20

31.7.2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça 29.7.2002 tarihinde komisyonumuza havale edilen; Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri, Mersin Milletvekili Turhan Güven, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ile Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri, Ankara Milletvekili Koray Aydın, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile Hatay Milletvekili Mehmet Şandır; Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı Manisa Milletvekili Bülent Arınç, Başkanvekilleri Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesi ve Seçimin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılması hakkındaki önermeleri (4/499, 4/500, 4/501) komisyonumuzun 3 Kasım 2002 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Toplantıya Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk, Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Sayın Tufan Algan ve Adalet Bakanlığı temsilcileri katılmışlardır.

Önergeler, Milletvekili Genel Seçiminin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasını öngörmektedir.

Toplantıda öncelikle İçtüzüğün 36 ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince Danışma Kurulunun söz konusu üç önergenin havale tarihinden itibaren kırk sekiz saat geçmeden görüşülmesinin Anayasa Komisyonuna tavsiye edilmesi hakkındaki kararı okunmuştur.

Önergeler üzerinde Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Sayın Tufan Algan seçimlerin gerektiği gibi yapılması açısından mali yetersizlikler, personel azlığı ve diğer sıkıntılara dikkat çekmiş, tatil ve tayin ayma rastlaması sebebiyle hâkimlerin asıl görevlerine bir an önce başlamaları gereğini ve seçmen listelerinin hazırlanmasıyla ilgili bazı zorlukları ifade etmiş, ancak zaman yönünden herhangi bir problem yaşanmayacağını belirtmiştir.

Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk özellikle hâkimlerle ilgili çağrının zamanında yapılacağını, seçimlerin düzeni ile ilgili bazı düzenlemelerin (bayrak, flama ve vb. asılmaması gibi) bundan önceki uygulamalarda olduğu gibi geçici maddelerle yapılmasının mümkün olacağını söylemiştir.

Komisyon üyelerimizin büyük çoğunluğu erken seçime gidilmesinin bir zaruret olduğunu ve milletvekili genel seçiminin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasının uygun olacağını ifade etmişlerdir. komisyon üyelerimizden bazıları ise Avrupa Birliğine uyum yasalarını çıkarmadan, Siyasal Partiler Yasası ile Seçim Mevzuatına gerekli değişiklikleri yapmadan seçime gidilmesinin doğru olmayacağını, bu halde seçimden beklenen faydaların gerçekleşmeyeceğini, ekonomik istikrar programının erken seçimden kötü yönde etkileneceğini ifade etmişlerdir.

Yapılan görüşmelerden sonra Milletvekili Genel Seçiminin 3 Kasım 2002 Pazar günü yapılmasına yönelik üç önerge birleştirilerek oya sunulmuş ve Komusyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulunun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Turhan Tayan</i>	<i>Necdet Saruhan</i>	<i>Mehmet Nacar</i>
Bursa	İstanbul	Kilis
Kâtip	Üye	Üye
<i>E. Cenap Gülpinar</i>	<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Salih Çelen</i>
Şanlıurfa	Amasya	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>Şaban Kardeş</i>	<i>İsmail Alptekin</i>	<i>Ayvac Gökdemir</i>
Bayburt	Bolu	Erzurum
Üye	Üye	Üye
<i>Edip Özgenç</i>	<i>Cahit Tekelioğlu</i>	<i>Cavut Kavak</i>
İçel	İçel	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Kılıç</i>	<i>Mustafa Verkaya</i>	<i>Nevzat Yalçıntaş</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Muhalefetim, karşı oy şerhim ektedir.)		
Üye	Üye	Üye
<i>Işın Çelebi</i>	<i>Rahmi Sezgin</i>	<i>Mustafa Kamalak</i>
İzmir	İzmir	Kahramanmaraş
	(Muhalefetim, muhalefet şerhim ektedir.)	
Üye	Üye	Üye
<i>Çetin Bilgir</i>	<i>Bülent Arınç</i>	<i>İsmail Çevik</i>
Kars	Manisa	Neveşehir
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Kundakçı</i>	<i>Metin Bostancıoğlu</i>	<i>Şeref Malkoç</i>
Osmaniye	Sinop	Trabzon
	Üye	
	<i>Ali Naci Tuncer</i>	
	Trabzon	

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA
3 KASIM 2002 TARİHİNDE ERKEN SEÇİM YAPILMASI KARARINA
KARŞI OY GEREKÇEMİZ AŞAĞIDADIR

Ekonomi :

3 Kasım'da Erken Genel Milletvekili Seçimi yapılması, uygulanmakta olan ekonomik istikrar programını ciddi olarak etkileyecektir. Beklenen olumlu gelişmelerin alınmasını ve programın başarıyla sonuçlandırılmasını engelleyebilecektir.

Nitekim, IMF Heyetinin son gözden geçirme çalışmaları sonrası yazılan niyet mektubunda bu hususun özellikle altı çizilmiş; "Erken seçim kararının alınması durumunda yasal reformlarda

kaçınılmaz olarak gecikmeler olacağı, ekonomik program için gerekli yasaların zamanında çıkarılamayacağı” vurgulanmıştır.

Bu aşamaya kadar IMF ve Dünya Bankası destekli 18 Ekonomik İstikrar Programı başlatılmış, ancak hiçbirisi sona erdirilememiştir. Böylece faturayı ülkemiz ve halkımız ödemiş, katlanılan fedakârlıklar karşılığı, hedeflenen istikrara ulaşamamıştır. Aynı zamanda uluslararası düzeyde prestij ve itibar kaybedilmiştir.

57 nci Hükümetçe uygulanmakta olan 19 uncu Ekonomik İstikrar Programı başarıyla yürütül-
mekte, program gereği tüm yasal düzenlemeler, kurumsal yeniden yapılanmalar ve her türlü önlem
duraksanmaksızın alınmakta ve gereği yapılmaktadır.

Ekonomimizi istikrar programı uygulama zorunluluğuna taşıyan ve yılların birikimi ile yapısal
hale dönüşen sağlıklı ekonomik yapıdan halkımız son derece olumsuz etkilenmektedir. Bu sağlık-
sız ekonomik yapı ulusal üretimi yeterli düzeyde artıramadığı gibi, gelir dağılımında da uçurumlar
yaratmıştır. Kişisel ve bölgesel bazda gelir dağılımında büyük adaletsizlikler oluşmuştur.

2000 yılı Kasım ve 2001 yılı Şubat aylarında yaşanan ekonomi dışı olaylar, âdeta bir tetik-
leyici işlevi görmüş ve finans sektörü krizi yaratılmasında bahane olarak kullanılmıştır.

1999 yılında 57 nci Hükümetçe başlatılan 3 yıllık ekonomik program sonucu enflasyon uzun
yıllardan sonra % 30’lar düzeyine çekilmiş, faizlerde büyük oranda düşüş gerçekleşmiştir. Ancak
uygulanan sabit - kontrollü kur rejimi sonucu ithalatta büyük artış olmuş, ihracat ise aynı düzeyi tut-
turamamıştır. Yaşanılan iki büyük deprem ekonomiye yeni yükler getirdiği gibi, turizmimizi de
olumsuz etkilemiş, turizm gelirleri istenilen düzeyde gerçekleşmemiştir.

Sonuç olarak ödemeler dengesinde cari denge açığı giderek büyümüş, 10 milyar dolar
seviyelerine yükselmiştir. Öte yandan sabit kur uygulaması ile baskı altına alınan kur, “sıcak para”
akışı teşvik etmiş, cari açık büyük ölçüde bu spekülatif sıcak parayla karşılanmıştır.

Kasım 2000’de sağlıklı bankacılık sistemimizdeki rekabetten kaynaklanan finans krizi
sonucu, mali sektör sarsılmış ve yaşanan panikle sıcak para TL’den dövize dönerek yurt dışına
yönelmiştir. Böylece TL: talebi faizleri sıçratmış, döviz talebi ise kurlar üzerinde baskı yaratması
yanında döviz rezervlerimizi de olumsuz etkilemiştir.

Alınan bir dizi önlemler piyasalar kontrol altına almabilmiştir. Ancak sabit kur uygulamasına
devam edilmiştir.

Yaşananların da etkisiyle devalüasyon beklentisi içine girilmiş ve çok geçmeden Şubat
2001’de, ekonomiye doğrudan hiçbir ilgisi olmamak gereken bir siyasî olayın tetiklemeyle baş-
layan mali sektör krizi, reel sektörlü de peşinden derin bir krize sürüklemiştir. Yaşanılan istikrarsız-
lık sürecinde faizler sıçramış, finans sektörü, reel sektör ve bağılı olarak ekonominin tüm kurumları,
elemanları âdeta bir deprem yaşamıştır.

Bu kez sıcak para yanında spekülatif nedenlerle veya tamamen psikolojik yönelmeyle dövize
talep patlamıştır. Döviz rezervleri erimeye başlamıştır. Bu durumda kaçınılmaz olarak kur sistemi
yeniden değerlendirilerek, “dalgalı kur” sistemine geçilmiş ve çok zorunlu haller dışında müdahale
edilmemek yaklaşımı ile “serbest kur” uygulaması başlatılmıştır.

Bu aşamalardan sonra borç döndürmeyle ilgili önlemler başta olmak üzere, ekonomiyi, mali
yapıyı tümüyle yeniden yapılandırmaya yönelik kararlı bir süreç girilmiş ve IMF ile Dünya Ban-
kası destekli ekonomik istikrar programı uygulanmasına karar verilmiştir.

Alınan önlemlere yapısal, kurumsal yeniden yapılandırılmaları karşın ekonomideki sorunlar bir süre devam etmiştir. Bu süreçte reel sektör krizi nedeniyle işletmeler kapanmış, atıl kapasiteler oluşmuş, milyonlarca yurttaşımız işsiz kalmış, zincirleme olarak olumsuzluklar, sıkıntılar tüm halkımıza yansımıştır.

2002 yılının başından itibaren ekonomide makro dengeler ve göstergelerde önce kötüye gidişin durduğu, sonra iyiye gidişin başladığının işaretleri alınmaya başlanmıştır.

İlk dört ayda faizlerin önemli ölçüde gerilediği, dövizde belli bir istikrarın yaşandığı, enflasyonun düştüğü, üretimde olumlu gelişmelerin yaşandığı gözlenmektedir.

Sayın Başbakanımızın Mayıs ayı başındaki rahatsızlığının bahane edilmesi ile başlayan süreçte kısa zamanda, anlık sıçrama veya gerilemeler görülse de genelde ekonomideki, piyasalardaki iyiye gidiş işaretleri, beklentileri sürmektedir.

Nitekim tüm yaşananlara karşın IMF'nin Haziran ve Temmuz gözden geçirmelerinde görülmüştür ki programdan bir sapma, gecikme olmaksızın başarıyla uygulanmaktadır.

6 aylık enflasyon ilk kez % 12'ler düzeyindedir.

Cari denge son derece olumludur.

Döviz rezervlerimiz yeterli düzeydedir.

Döviz fiyatı piyasa koşullarına göre makul düzeylerde seyretmektedir.

Büyüme hedefi olan % 3'e hatta üstüne ulaşılabilir.

Faizlerde bir miktar artış gözlenirse de, bu oylamalar dönemseldir.

Kamuoyu yoklamalarına göre kararlı seçmenlerin % 50 düzeyinde olduğu söylenmektedir. Şayet doğruysa, bunun başlıca nedeni ekonomidir. Ekonomide yaşanan olumsuzluklara halkımızın bir tepkisidir.

Uygulanan hükümet programı, ekonomik program, AB programı ve diğer düzenlemelerde oluşacak performansa göre % 50 kararlı seçmenin tercihi de şekillenecektir. Hatta bugün için tercihini belirten diğer % 50 seçmenin tercihi de önemli ölçüde değişebilir.

O nedenle 57. Hükümetin başlattığı icraatın olumlu veya olumsuz kesin sonuçları alınıncaya kadar, makul bir süre daha devam etmesi, seçime gidilmemesi gereklidir.

Ülkemiz ve halkımız tarafından katlanılan, üstlenilen bunca fedakârlığa, sıkıntıya karşın, siyasi otorite tarafından siyasi risk alma pahasına popülizme sapsadan, kararlılıkla uygulanan ekonomik programın olumlu sonuçlarının alınacağı, halkımıza iş, aş, sosyal güvenlik, eğitim, sağlık hizmeti olarak yansıyacağı bir aşamada erken seçime gitmek son derece de yanlıştır.

Ekonomi yetkililerinin de belirttiği gibi bu aşamada seçim, istikrar programını aksatacağı, olumsuz etkileyecektir. Böyle bir sonuç maliyete katlanan, bedel ödeyen halkımıza da, ülkemize de, siyasi risk üstlenerek programı kararlılıkla yürüten siyasi partilere de haksızlıktır.

Bir erken seçimin ekonomide nasıl tahribatlar yapacağını Milliyet Gazetesinin değerli ekonomi yazarı Güngör Uras net olarak şöylece vurgulamaktadır:

1. İstikrar tedbirlerinin başarıya ulaşmasını engeller.
2. Avrupa Birliği konusundaki gelişmelere set çeker.
3. Türkiye'de tarımda, sanayide, bankacılıkta, bürokraside yürütülen yeniden yapılanma çalışmalarının aksamasına neden olur.
4. Ülkeye döviz girişini durdurur.
5. Borçların çevrilmesini güçleştirir.

Avrupa Birliği :

57. Hükümet Aralık 1999'da AB'ye adaylık statüsünü sağlayarak, yaklaşık 40 yıllık AB hedefimizde son derece önemli bir aşama kaydetmiştir. Katılım ortaklığı belgesi karşılığı, ulusal program oluşturulmuş ve gerekleri bir bir yapılmaya başlanılmıştır.

Müzakere sürecini başlatmak amacıyla olan ülkemiz adına yapılması gereken düzenlemeler yapılmaksızın, seçim kararı almak AB sürecimizi sabote etmekle eş anlamlıdır.

AB üyeliği için olmazsa olmaz koşulu olan "Kopenhag Kriterleri" adı verilen düzenlemelerin mutlaka bugünlerde Meclisten geçmesi ve uygulamaya geçirilmesi son derece önem arz etmektedir.

Böylesi kritik bir aşamada en büyük partimizin engelleme yapacağı açıkça beyan etmesi, yine aynı partimizin 3 Kasım'da seçim isteğini adeta dayatması, bu düzenlemelerin meclisten çıkarılabilmesini son derece zorlaştırmakta, hatta meclisimizin çalışma yöntemi ve engelleme yöntemleri de düşüldüğünde olanaksız bir hale getirmektedir.

Bu nedenle erken seçim kararı almaksızın meclisin çalışmaları sürdürerek, AB yasalarını çıkarılması, sonrasında ise partilerin mutabakata varacakları makul bir tarihte seçim yapılması daha doğru olacaktır.

İş yaşamı :

Öte yandan çalışanların, başta iş güvencesi olmak üzere haklı olarak istedikleri bir dizi yasal düzenleme süratle yapılmalıdır.

Siyasi partiler seçim yasaları

Siyasi partiler ve seçim kanunlarında köklü, özlu düzenleme isteği öteden beri tüm toplum kesimlerince istenmektedir. Bu bağlamda;

Yurtdışındaki yurttaşlarımızın oy haklarını güvenceye alacak,

Siyasi partilerin seçimlere katılmalarını ve mecliste temsil edilmelerinin önündeki engelleri kaldıracak,

Aday ve parti harcamalarında adaleti, eşitliği ve şeffaflığı sağlayacak,

Partileri gerek örgütsel, gerek Parlamento çalışmaları bazında demokratik işleyişe kavuşturacak,

Önlemler alınmalı, gerekli düzenlemeler süratle yapılmalıdır.

Rejime yönelik kaygılar :

Öte yandan bilindiği gibi, dini duyguların ve etnik kökenlerin siyasi amaçlarla istismar edildiği ülkemizde, bu argümanları açıktan veya gizli, takiyeci bir yöntemle kullanan çevreler, siyasi partiler her zaman olmuştur. Halen de var olmaya devam etmektedirler.

Siyasi parti adı altında oluşan ve yasal olanakları kullanan bu yapılanmaların, acele bir seçimle mecliste etkin olarak yer almalarının yaratabileceği sakıncaları, riskleri bugünden tahmin etmek zor olmasa da, siyasi rejimimize getirebileceği yük ve bedelleri bugünden öngörebilmek mümkün değildir. İnsanımızı ve ülkemizi bu tür faturaları ödetmek zorunda bırakacak her türlü oluşuma izin verilmemelidir.

3 Kasım'da erken seçim öngörüsü bir ölçüde de olsa böyle bir riski de beraberinde getirmekte, taşımaktadır.

Bu nedenle 3 Kasım'da bir erken seçimin ülke yararına olmayacağı inancındayız.

Diğer yandan dış politikayla ilgili acil gelişmeler söz konusudur. Irak ve Kıbrıs konuları başta olmak üzere, sıcak gelişmelere seçim sürecinde yakalanmamız da kuvvetle muhtemeldir. Böylesi bir gelişme ulusal yararlar açısından ciddi riskler oluşturabilecektir.

Partimiz Demokratik Sol Parti yukarıda kısmen değindiğimiz nedenlerle başından beri erken seçime karşı olmuştur. Ancak tüm çabalarına rağmen bu gidişi şu ana kadar engelleyememiş, başta ortakları olmak üzere partilerimizi ikna edememiştir.

Kaçınılmaz olarak sürüklendiğimiz 3 Kasım erken seçiminin hiçbir sorumluluğuna DSP ortak olmayacaktır.

Bugünden görülebilen ve görülemeyen risklerin, olumsuzlukların tarihi sorumluluğu da, vebali de ülkeyi bu maceraya sürükleyenlerin olacaktır.

Bu nedenlerle, ülkeye bir yararı olmayacağına, aksine çeşitli olumsuzluklara yol açacağına inandığımız 3 Kasım 2002 tarihinde erken seçim yapılması kararına muhalefet ediyoruz.

Nedret Saruhan
İstanbul

Osman Kılıç
İstanbul

30.7.2002
Rahmi Sezgin
İzmir

